

CURRENT AFFIARS

MIRACLES

EXCLUSIVE FOR GPSC

संपादक : भौलिक गोंधिया | VOLUME - 53 | 13 TO 19 Dec. 2021

DURGA PUJA
ENTERS UNESCO'S
'INTANGIBLE
HERITAGE' LIST

ICEE®

icerajkotofficial
join our telegram
channel

icerajkot
follow us on youtube
channel

joinicerajkot.com
click to join our
whatsapp

icerajkot
follow us on instagram

icerajkot
follow us on facebook
channel

INDEX

01

બંધારણ અને રાજ્ય વ્યવસ્થા..01

1. બિહાર માટે વિશેષ શ્રેણી રાજ્યનો દરજ્જો.....01
2. ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ (નિવારણ) અધિનિયમ.....02
3. કોલેજિયમ સિસ્ટમ.....02
4. વિશેષાધિકાર પ્રસ્તાવ.....03
5. 'વિદેશી ટ્રિબ્યુનલ'.....04
6. સીમાંકન પેનલ.....05
7. ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ 124A શું છે?.....05
8. યુનિવર્સિટીઓમાં રાજ્યપાલની ભૂમિકા.....06
9. વ્યક્તિઓની તસ્કરી (નિવારણ, સંભાળ અને પુનર્વસન) બિલ, 2021.....07
10. સમિટ ફોર ડેમોક્રસી.....09
11. પ્રશ્નોત્તરી.....11

02

અર્થતંત્ર.....14

1. પેમેન્ટ બેંકો અને સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકોને 'સરકારી એજન્સી વ્યવસાય' કરવાની મંજૂરી.....14
2. જાહેર હિસાબ સમિતિ.....14
3. સહ-ધિરાણ મોડલ: બેંકો અને નોન-બેંકિંગ નાણાકીય કંપનીઓ દ્વારા સહ-ધિરાણ.....15
4. કુગાવો લક્ષ્યાંક.....15
5. બેંક થાપણ વીમા કાર્યક્રમ.....16
6. ન્યૂનતમ ટેકાના ભાવ.....16
7. એશિયન પાવર ઇન્ડેક્સ, 2021.....18
8. બાળ મજૂરી પર તેલંગાણાના નવા નિયમો: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....18
9. આસામની 'મનોહરી ગોલ્ડ ટી'ની રૂ. 1 લાખ પ્રતિ કિલોમાં હરાજી થઈ.....19
10. ખાંડ સબસિડી પર ભારતનો WTO વિવાદ: મુખ્ય મુદ્દા.....19
11. આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના હેઠળ સૌથી વધુ લાભાર્થીઓ મહારાષ્ટ્રમાં છે: કેન્દ્ર સરકાર.....20
12. પ્રશ્નોત્તરી.....21

03

આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....23

1. G7 ગ્રુપ.....23
2. ભારત-વિયેતનામ IT ક્ષેત્રમાં સહયોગ માટેના કરાર પર હસ્તાક્ષર.....23
3. ભારત, ઈરાન અને ઉઝબેકિસ્તાને ચાબહાર પોર્ટના સંયુક્ત ઉપયોગ અંગે ચર્ચા કરી.....24
4. યુરોપિયન યુનિયન: માલ્ટા ઘર અને વ્યક્તિગત ઉપયોગ માટે કેનાબીસને કાયદેસર બનાવી.....24
5. પ્રજાસત્તાક દિવસ પર મધ્ય એશિયાના પાંચ દેશોના વડાઓ મુખ્ય અતિથિ હશે.....25
6. ભારતે ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....26
7. ચાબહાર પોર્ટ પર US પ્રતિબંધનો અંત.....26
8. પ્રશ્નોત્તરી.....27

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

04

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી.....28

1. log4shell.....28
2. S-400 અને CAATSA.....28
3. 6G ટેકનોલોજી શું છે?.....28
4. જેમ્સ વેબ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ.....29
5. નાસાનું IXPE મિશન.....30
6. નાસાની નવી સંચાર વ્યવસ્થા: LCRD.....31
7. પ્રશ્નોત્તરી.....31

05

યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....33

1. ચાર ધામ.....33
2. પીએમ મોદી 'ઓલ ઇન્ડિયા મેયર્સ કોન્ફરન્સ'નું ઉદ્ઘાટન કરશે.....34
3. જમીન સંપાદન પ્રોજેક્ટ્સમાં રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની રેન્કિંગ માટે MIS પોર્ટલ શરૂ કરવામાં આવ્યું.....34
4. કેબિનેટે 2021-26 માટે PMKSY ના અમલીકરણને મંજૂરી આપી.....35
5. RuPay કાર્ડ અને ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI વ્યવહારોના પ્રચાર માટે મંજૂર કરાયેલ યોજના.....35
6. 'સમગ્રસ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી' માટે આયુષ મંત્રાલયની ભલામણો.....36
7. મા ઉમિયા ધામ વિકાસ પ્રોજેક્ટ: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....36
8. 'દિલ્લી કી યોગશાળા' કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.....37
9. હુનર હાટ.....38
10. બેટી બચાવો બેટી પઢાવો યોજના.....39
11. કાશી વિશ્વનાથ કોરિડોર.....40
12. પ્રશ્નોત્તરી.....40

06

પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....43

1. 'કલાઈમેટ ચેન્જ'ને 'સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ'માં લઈ જવાના પ્રસ્તાવનો વિરોધ.....43
2. ટાયફૂન રાય ફિલિપાઈન્સમાં ત્રાટક્યું હતું.....43
3. મહારાષ્ટ્રની શાળાઓમાં યુનિસેફ કલાઈમેટ ચેન્જ અભ્યાસક્રમ: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....44
4. 'સોલર હમામ' શું છે?.....44
5. બક્સા ટાઇગર રિઝર્વ: પશ્ચિમ બંગાળ.....45
6. આબોહવા પરિવર્તન અને ચેપી રોગો.....46
7. પાણીમાં કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષણ.....47
8. ભારતમાં વન્યજીવ સંરક્ષણ.....48
9. પ્રશ્નોત્તરી.....49

icerajkotofficial
join official telegram channel

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkot

07

ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....51

1. 'દુર્ગા પૂજા' યુનેસ્કોની 'અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસો' યાદીમાં સામેલ.....51
2. સાલાર મસૂદ અને રાજા સુહલદેવ વચ્ચે યુદ્ધ.....51
3. રાજા ચૈત સિંહ.....52
4. અલ્લુરી સીતારામ રાજુ અને રમ્મા બળવો.....52
5. પ્રશ્નોત્તરી.....53

08

અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો.....54

1. એની રાઈસ.....54
2. મહાકવિ સુબ્રહ્મણ્ય ભારતી.....54
3. આંતરરાષ્ટ્રીય પર્વત દિવસ.....54
4. રોયલ ગોલ્ડ મેડલ - 2022.....54
5. 14 ડિસેમ્બર: રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસ.....55
6. મ્યાનમાર: રાષ્ટ્રીય એકતા સરકાર સત્તાવાર રીતે ટેથર ક્રિપ્ટોકરન્સી સ્વીકારી.....55
7. 15મી ડિસેમ્બર: સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની પુણ્યતિથિ.....55
8. 16 ડિસેમ્બર: વિજય દિવસ.....56
9. F1 ચેમ્પિયન લુઈસ હેમિલ્ટનને નાઈટહુડ એનાયત કરવામાં આવ્યો.....56
10. 18 ડિસેમ્બર: ભારતમાં લઘુમતી અધિકાર દિવસ.....57
11. 18 ડિસેમ્બર: આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થળાંતર દિવસ.....57
12. હૈતીના ફ્રીડમ સૂપને યુનેસ્કોની સાંસ્કૃતિક વારસાની યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યું.....57
13. કોન્યાક નાગા.....58
14. SGTf ટેસ્ટ કીટ.....58
15. પ્રશ્નોત્તરી.....59

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

બિહાર માટે વિશેષ શ્રેણી રાજ્યનો દરજ્જો

- નીતિશ કુમારે ફરી એકવાર બિહાર માટે ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ’ (SCS) સ્ટેટસની તેમની લગભગ 15 વર્ષ જૂની માંગ ઉઠાવી છે. નીતિશ કુમાર 2007થી બિહાર માટે ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ’ની માંગ કરી રહ્યા છે.

અન્ય રાજ્યોની સરખામણીમાં બિહારનો વિકાસ:

- નીતિ આયોગના તાજેતરના અહેવાલમાં, વિકાસ દર અને માનવ વિકાસ સૂચકાંકોના સંદર્ભમાં બિહારને સૌથી નીચા રાજ્યોમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે.
- બિહારની વાર્ષિક માથાદીઠ આવક રૂ. 50,735 છે, જે રાષ્ટ્રીય માથાદીઠ આવકના આંકડા એટલે કે રૂ. 1,34,432 કરતાં ઘણી ઓછી છે.
- અહેવાલ મુજબ, રાજ્યની 91 ટકા વસ્તી - દેશમાં સૌથી વધુ - ગરીબી રેખા નીચે જીવે છે.
- બિહારનું શાળા છોડી દેવી, બાળકોમાં કુપોષણ, માતૃ સ્વાસ્થ્ય અને બાળ મૃત્યુદરના સંદર્ભમાં પણ ખરાબ પ્રદર્શન રહ્યું છે.

‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટસ’ શું છે?

- બંધારણમાં કોઈપણ રાજ્યને ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ’ (SCS) આપવા સંબંધિત કોઈ જોગવાઈ નથી; અન્ય રાજ્યોની સરખામણીમાં પ્રતિકૂળ પરિસ્થિતિઓ ધરાવતા રાજ્યોને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવે છે.
- આ દરજ્જો, ભૌગોલિક અને સામાજિક-આર્થિક પછાતતાનો સામનો કરી રહેલા રાજ્યોના વિકાસમાં મદદ કરવા માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ એક વર્ગીકરણ છે.
- આ વર્ગીકરણ વર્ષ 1969માં પાંચમા નાણાં પંચની ભલામણોના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ વર્ગીકરણ ગાડગીલ સૂત્ર પર આધારિત હતું, જેણે વિશેષ શ્રેણી રાજ્યના દરજ્જા માટે નીચેના માપદંડો નિર્ધારિત કર્યા હતા:
- પર્વતીય વિસ્તારો;
- ઓછી વસ્તી ગીચતા અને/અથવા આદિવાસી વસ્તીનું મોટું પ્રમાણ;
- પડોશી દેશો સાથે સરહદોની વ્યૂહાત્મક સ્થિતિ;
- આર્થિક અને મૂળભૂત માળખાગત પછાતપણું; અને
- રાજ્યના નાણાંની અવ્યવહાર પ્રકૃતિ.

‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટસ’ મેળવવા માટેના કેટલાક મુખ્ય દિશાનિર્દેશો:

- ગરીબ માળખાકીય સુવિધા સાથે રાજ્ય આર્થિક રીતે પછાત હોવું જોઈએ.
- રાજ્યો પર્વતીય અને પડકારરૂપ પ્રદેશોમાં સ્થિત હોવા જોઈએ.
- રાજ્યોમાં વસ્તીની ગીચતા ઓછી અને આદિવાસીઓની વસ્તી વધુ હોવી જોઈએ.
- રાજ્ય વ્યૂહાત્મક રીતે પડોશી દેશોની સરહદોની નજીક સ્થિત હોવું જોઈએ.

‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટ સ્ટેટસ’ કોણ પ્રદાન કરે છે?

- અગાઉ, ‘રાષ્ટ્રીય વિકાસ પરિષદ’ દ્વારા ‘યોજના સહાય’ માટે ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી’નો દરજ્જો તે રાજ્યોને આપવામાં આવતો હતો જેના પર વિશેષ ધ્યાન આપવાની જરૂર છે.
- હવે, આવા રાજ્યોને કેન્દ્ર દ્વારા ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ’નો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે.

લાભ:

- કરમાંથી મુક્તિ અને અન્ય લાભો ઉપરાંત, ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ’ રાજ્ય માટે કેન્દ્રીય પ્રાયોજિત યોજનાઓ પરના કુલ ખર્ચના 90% કેન્દ્રીય અનુદાન તરીકે ચૂકવવામાં આવે છે, અને બાકીના 10% પણ શૂન્ય ટકા વ્યાજ પર લોન તરીકે આપવામાં આવે છે.

સંબંધિત ચિંતાઓ:

- કોઈ પણ નવા રાજ્યને ‘વિશેષ દરજ્જો’ આપવાનો વિચાર કરવાથી, અન્ય રાજ્યોની માંગણીઓ વધશે અને પરિણામે, તેનાથી મળતા લાભો વધુ ઘટશે. રાજ્યો માટે ‘વિશેષ દરજ્જો’ની માંગણી કરવી આર્થિક રીતે પણ ફાયદાકારક નથી કારણ કે વર્તમાન વ્યવસ્થા હેઠળ તેના લાભો ખૂબ ઓછા છે. તેથી, વિશેષ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહેલા રાજ્યો માટે ‘સ્પેશિયલ પેકેજની માંગણી’ કરવી વધુ સારું રહેશે.

વર્તમાન દૃશ્ય:

- 14મા નાણાપંચ દ્વારા પૂર્વોત્તર અને ત્રણ પહાડી રાજ્યો સિવાયના રાજ્યો માટે ‘સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ’ નાબૂદ કરવામાં આવ્યું છે.
- તેના બદલે, કમિશને સૂચન કર્યું કે દરેક રાજ્યના ‘સંસાધન ગેપ’ને ‘ટેક્સ ડિવોલ્યુશન’ દ્વારા ભરવામાં આવે, અને કેન્દ્ર સરકારને કરની આવકમાં રાજ્યોનો હિસ્સો 32% થી વધારીને 42% કરવા વિનંતી કરી, જે વર્ષ 2015 થી લાગુ કરવામાં આવી છે.

ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ (નિવારણ) અધિનિયમ

- કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલયે લોકસભામાં આપેલી માહિતી મુજબ:
- 2018 અને 2020 ની વચ્ચે ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ (નિવારણ) અધિનિયમ (UAPA) હેઠળ દેશમાં ધરપકડ કરાયેલા લગભગ 57 ટકા વ્યક્તિઓની ઉંમર 30 વર્ષથી ઓછી હતી.
- ઉત્તર પ્રદેશમાં છેલ્લા ત્રણ વર્ષમાં 'આતંક-વિરોધી અધિનિયમ' હેઠળ 30 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના લોકોની સૌથી વધુ ધરપકડ (931) થઈ છે. આ ઉપરાંત, આ સમયગાળા દરમિયાન UAPA હેઠળ રાજ્યમાં કરાયેલી કુલ ધરપકડોમાંથી 70% 30 વર્ષથી ઓછી વય જૂથની હતી.

ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ (નિવારણ) અધિનિયમ વિશે:

- 1967 માં પસાર થયેલ, ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ (નિવારણ) અધિનિયમ (UAPA) નો હેતુ ભારતમાં ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ જૂથોને અસરકારક રીતે રોકવાનો છે.
- આ અધિનિયમ કેન્દ્ર સરકારને સંપૂર્ણ સત્તા આપે છે, જેના દ્વારા કેન્દ્ર સરકાર કોઈપણ પ્રવૃત્તિને ગેરકાયદેસર જાહેર કરી શકે છે.
- આ અંતર્ગત મહત્તમ સજા તરીકે મૃત્યુદંડ અને આજીવન કેદની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

મુખ્ય મુદ્દા:

- UAPA હેઠળ, ભારતીય અને વિદેશી બંને નાગરિકો પર ચાર્જ લગાવી શકાય છે.
- આ અધિનિયમ ભારતીય અને વિદેશી અપરાધીઓને સમાનરૂપે લાગુ પડે છે, ભલે ગુનો ભારતની બહાર વિદેશી જમીન પર કરવામાં આવ્યો હોય.
- UAPA હેઠળ, તપાસ એજન્સીને ધરપકડ પછી ચાર્જશીટ દાખલ કરવા માટે મહત્તમ 180 દિવસનો સમય આપવામાં આવે છે, જો કે, કોર્ટે જાણ કર્યા પછી આ સમયગાળો વધુ લંબાવી શકાય છે.

વર્ષ 2019 માં કરાયેલા સુધારા મુજબ:

- આ અધિનિયમ નેશનલ ઇન્વેસ્ટિગેશન એજન્સી (NIA) ના મહાનિર્દેશકને આ કેસની તપાસ દરમિયાન એજન્સીને આતંકવાદની આવકમાંથી બનાવેલી કોઈપણ મિલકતને જપ્ત કરવાની સત્તા આપે છે.
- આ કાયદો રાજ્યમાં ડીએસપી અથવા એસીપી અથવા તેનાથી ઉપરના રેન્કના અધિકારીઓ ઉપરાંત 'નેશનલ ઇન્વેસ્ટિગેશન એજન્સી'ના ઇન્સ્પેક્ટર અથવા તેનાથી ઉપરના રેન્કના અધિકારીઓને આતંકવાદ સંબંધિત કેસોની તપાસ કરવાની સત્તા આપે છે.

- આ કાયદામાં વ્યક્તિને આતંકવાદી જાહેર કરવાની જોગવાઈ પણ સામેલ છે.

દિલ્હી હાઈકોર્ટ દ્વારા વ્યાખ્યાયિત કરાયેલ UAPA ફ્રેમવર્ક:

- જૂન 2021 માં, ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિ નિવારણ અધિનિયમ (UAPA), 1967 ની એક અન્ય રૂપથી "અસ્પષ્ટ" કલમ 15 ની રૂપરેખાને વ્યાખ્યાયિત કરતી વખતે, દિલ્હી હાઈકોર્ટ દ્વારા, કાયદાની કલમ 18, 15, 17 ને લાગુ કરવા પર કેટલાક મહત્વપૂર્ણ સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા હતા.

UAPA ની કલમ 15, 17 અને 18 :

- એક્ટની કલમ 15, 'આતંકવાદી કૃત્યો' સંબંધિત અપરાધોને આરોપિત કરે છે.
- કલમ 17 આતંકવાદી કૃત્યો માટે ભંડોળ એકત્ર કરવા માટે સજાની જોગવાઈ કરે છે.
- કલમ 18, અંતર્ગત 'આતંકવાદનું કૃત્ય કરવાનું કાવતરું' અથવા 'આતંકવાદી કૃત્યની તૈયારીનું કોઈપણ કાર્ય'ના ગુના સંબંધિત આપરાધો માટે આરોપિત કરવામાં આવે છે.

કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલ મુખ્ય અવલોકનો:

- "ટેરરિસ્ટ એક્ટ" ને હળવાશથી ન લેવો જોઈએ.
- કોર્ટે 'હિતેન્દ્ર વિષ્ણુ ઠાકુર કેસ'માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરીને કહ્યું હતું કે 'આતંકવાદી પ્રવૃત્તિઓ' તે છે જે સામે લડવું સામાન્ય દંડ કાયદા હેઠળ કાયદા અમલીકરણ એજન્સીઓની ક્ષમતાની બહાર હોય છે.

કોલેજિયમ સિસ્ટમ

- તાજેતરમાં સરકારે કહ્યું છે કે ન્યાયતંત્ર તરફથી અને સંસદસભ્યો દ્વારા ન્યાયાધીશોની નિમણૂક માટે 'કોલેજિયમ સિસ્ટમ' બદલવાની માંગ છે.
- 'કોલેજિયમ સિસ્ટમ'માં પારદર્શિતા અને જવાબદારી લાવવા માટે સરકાર દ્વારા 'ડ્રાફ્ટ મેમોરેન્ડમ ઓફ પ્રોસિજર' સુપ્રીમ કોર્ટમાં સબમિટ કરવામાં આવ્યો છે, જે હજુ કોર્ટમાં પેન્ડિંગ છે.

સુપ્રીમ કોર્ટમાં ન્યાયાધીશોની નિમણૂક:

- સુપ્રીમ કોર્ટમાં ન્યાયાધીશોની નિમણૂકો ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 124 ની કલમ (2) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- સુપ્રીમ કોર્ટના કોલેજિયમ દ્વારા જજ તરીકે નિમણૂક માટે નામોની ભલામણ કરવામાં આવે છે.

સુપ્રીમ કોર્ટના જજ બનવા માટેની લાયકાત:

- ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 124માં સુપ્રીમ કોર્ટના ન્યાયાધીશ તરીકે નિમણૂક માટે પાત્રતાના માપદંડો આપવામાં આવ્યા છે.

- સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશ બનવા માટે, વ્યક્તિએ ભારતીય નાગરિક હોવું આવશ્યક છે.
- ઉંમરના સંદર્ભમાં, વ્યક્તિની ઉંમર 65 વર્ષથી વધુ ન હોવી જોઈએ.
- વ્યક્તિ પાસે કોઈપણ એક અથવા વધુ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશ તરીકે સેવાનો ઓછામાં ઓછો પાંચ વર્ષનો અનુભવ હોવો જોઈએ (સતત) અથવા હાઈકોર્ટમાં એડવોકેટ તરીકે ઓછામાં ઓછો 10 વર્ષનો અનુભવ હોવો જોઈએ અથવા પ્રખ્યાત ન્યાયશાસ્ત્રી હોવો જોઈએ.

‘કોલેજિયમ સિસ્ટમ’:

- ‘કોલેજિયમ સિસ્ટમ’, ન્યાયાધીશોની નિમણૂક અને ટ્રાન્સફરની સિસ્ટમ છે, જે સંસદના અધિનિયમ અથવા બંધારણની કોઈપણ જોગવાઈ દ્વારા રચવાને બદલે સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયો દ્વારા વિકસિત થઈ છે.
- સુપ્રીમ કોર્ટ કોલેજિયમની અધ્યક્ષતા ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ (CJI) કરે છે અને તેમાં કોર્ટના અન્ય ચાર વરિષ્ઠ-ન્યાયાધીશોનો સમાવેશ થાય છે.
- હાઈકોર્ટ કોલેજિયમનું નેતૃત્વ સંબંધિત હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા કરવામાં આવે છે અને તેમાં સંબંધિત કોર્ટના અન્ય ચાર વરિષ્ઠ-ન્યાયાધીશોનો સમાવેશ થાય છે.

શું કોલેજિયમ દ્વારા કરાયેલી ભલામણો અંતિમ અને બંધનકર્તા છે?

- કોલેજિયમ દ્વારા તૈયાર કરાયેલી ભલામણો ભારતના રાષ્ટ્રપતિને મંજૂરી માટે મોકલવામાં આવે છે. રાષ્ટ્રપતિ પાસે આ ભલામણોને સ્વીકારવાની અથવા નકારી કાઢવાની સત્તા છે. જો આ ભલામણો રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવે છે, તો તેને કોલેજિયમમાં પરત મોકલવામાં આવે છે. પરંતુ, જો કોલેજિયમ ફરીથી રાષ્ટ્રપતિને તેની ભલામણો મોકલે છે, તો રાષ્ટ્રપતિ તે ભલામણોને સંમતિ આપવા માટે બંધાયેલા છે.

કોલેજિયમ પદ્ધતિ સામે સામાન્ય ટીકાઓ:

- અસ્પષ્ટતા અને પારદર્શિતાનો અભાવ
- વંશવાદ માટે જગ્યા
- જાહેર વિવાદોમાં સામેલ થવું
- ઘણા પ્રતિભાશાળી જુનિયર ન્યાયાધીશો અને વકીલોને અવગણવામાં આવે છે.

જરૂરી સુધારાઓ:

- સર્વોચ્ચ અદાલતમાં ન્યાયાધીશોની નિમણૂક એક પારદર્શક અને સહભાગી પ્રક્રિયા હોવી જોઈએ, જે પ્રાધાન્યરૂપે સ્વતંત્ર વ્યાપક-આધાર સહિત બંધારણીય સંસ્થા દ્વારા લાગુ કરવામાં આવે. આ પ્રક્રિયામાં ન્યાયિક વિશિષ્ટતાને બદલે ન્યાયિક પ્રાધાન્યતાની ખાતરી આપવી જોઈએ.

- ન્યાયાધીશોની પસંદગીએ સ્વતંત્રતાની સુનિશ્ચિતતા, વિવિધતાનું પ્રતિબિંબ, વ્યાવસાયિક યોગ્યતા અને અખંડિતતાનું પ્રદર્શન થવું જોઈએ.
- ચોક્કસ સંખ્યામાં ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે જરૂરી ન્યાયાધીશોની પસંદગી કરવાને બદલે, કોલેજિયમ પસંદગી અને અન્ય માન્ય માપદંડોના ક્રમમાં રાષ્ટ્રપતિને નિમણૂક માટે સંભવિત નામોની પેનલ રજૂ કરવી જોઈએ.

વિશેષાધિકાર પ્રસ્તાવ

- તાજેતરમાં, તૃણમૂલ કોંગ્રેસ પાર્ટીના બે સાંસદો અને કોંગ્રેસ પાર્ટીના ત્રણ સાંસદોએ ભારતના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય ન્યાયાધીશ અને રાજ્યસભાના સભ્ય ‘રંજન ગોગોઈ’ વિરુદ્ધ ‘વિશેષાધિકાર પ્રસ્તાવ’ દાખલ કર્યો છે. શ્રી રંજન ગોગોઈએ તાજેતરમાં એક ઈન્ટરવ્યુ દરમિયાન કહ્યું હતું કે “જ્યારે તેમને મન થયું ત્યારે તેઓ ગૃહમાં હાજર થયા હતા”.
- માર્ચ 2020 માં ગૃહમાં નામાંકિત થયા ત્યારથી, શ્રી ગોગોઈએ માત્ર છ વખત ગૃહની કાર્યવાહીમાં હાજરી આપી છે.

સંબંધિત નિયમો:

- નિયમો મુજબ, દરેક સભ્યએ ‘સત્ર દરમિયાન’ ઓછામાં ઓછા એક દિવસ માટે હાજર રહેવું જરૂરી છે અને જો તે ગૃહની કાર્યવાહીમાં હાજર ન રહે તો તેણે રજા માટે અરજી કરવી પડશે, જેમાં ગૃહની મંજૂરીની જરૂર હોય છે.

સંબંધિત કેસ:

- હાલમાં જ એક ન્યૂઝ ચેનલ ‘NDTV’ને આપેલા ઈન્ટરવ્યુ દરમિયાન રંજન ગોગોઈને સંસદમાં તેમની હાજરી વિશે પૂછવામાં આવ્યું હતું. જવાબમાં, ભૂતપૂર્વ CJI એ ‘સામાજિક અંતર’ અને ‘બેઠક વ્યવસ્થા’ ના અભાવ તરફ અસુવિધા અને ‘કોવિડ-પ્રતિબંધો’નો હવાલો આપ્યો હતા.
- વિશેષાધિકાર પ્રસ્તાવમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે સંસદસભ્યના આ નિવેદનો ગૃહની ગરિમાનું ઉલ્લંઘન કરે છે અને તેની અવગણના કરે છે.

શું છે ‘સંસદીય વિશેષાધિકારો’?

- સંસદીય વિશેષાધિકારો એ “તેમના કાર્યોને અસરકારક રીતે નિભાવવા” માટે સંસદના સભ્યોને વ્યક્તિગત અને સામૂહિક રીતે, પ્રાપ્ત અમુક અધિકારો અને પ્રતિરક્ષાઓ છે.
- બંધારણનો અનુચ્છેદ 105 સ્પષ્ટપણે બે વિશેષાધિકારોનો ઉલ્લેખ કરે છે. આ છે: સંસદમાં વાણીની સ્વતંત્રતા અને તેની કાર્યવાહીના પ્રકાશનનો અધિકાર.
- બંધારણમાં નિર્દિષ્ટ વિશેષાધિકારો ઉપરાંત, સિવિલ પ્રોસિજર સંહિતા, 1908માં ગૃહ અથવા તેની સમિતિની બેઠક

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

દરમિયાન અને તેની શરૂઆતના ચાલીસ દિવસ પહેલા તથા તેની સમાપ્તિના ચાલીસ દિવસ પછી સિવિલ પ્રક્રિયા હેઠળ સભ્યોની ધરપકડ અને અટકાયતમાંથી મુક્તિ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

વિશેષાધિકારના ભંગ સામે ઠરાવ:

- સાંસદોને પ્રાપ્ત કોઈપણ અધિકારો અને પ્રતિરક્ષાના ઉલ્લંઘનમાં, આ અપરાધને વિશેષાધિકારનો ભંગ કહેવામાં આવે છે, અને તે સંસદના કાયદા હેઠળ સજાપાત્ર છે.
- કોઈપણ ગૃહના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા 'વિશેષાધિકારના ભંગ' માટે દોષિત વ્યક્તિ વિરુદ્ધ પ્રસ્તાવના રૂપમાં નોટિસ રજૂ કરી શકાય છે.

લોકસભાના અધ્યક્ષ / રાજ્યસભાના અધ્યક્ષની ભૂમિકા:

- વિશેષાધિકાર પ્રસ્તાવની તપાસ કરવા માટે, લોકસભા/ રાજ્યસભાના અધ્યક્ષ પ્રથમ સ્તર છે.
- લોકસભાના સ્પીકર/રાજ્યસભાના અધ્યક્ષ પોતે વિશેષાધિકારોના પ્રસ્તાવ પર નિર્ણય લઈ શકે છે અથવા તેને સંસદની વિશેષાધિકાર સમિતિને મોકલી શકે છે.
- જો લોકસભાના અધ્યક્ષ/રાજ્યસભાના અધ્યક્ષ સંબંધિત નિયમો હેઠળ પ્રસ્તાવ માટે સંમત થાય, તો સંબંધિત સભ્યને પ્રસ્તાવના સંદર્ભમાં સંક્ષિપ્ત નિવેદન કરવાની તક આપવામાં આવે છે.

ભાગ:

- બંધારણમાં, તે તમામ વ્યક્તિઓને સંસદીય વિશેષાધિકારો પણ આપવામાં આવ્યા છે જેઓ સંસદના ગૃહ અથવા તેની કોઈપણ સમિતિની કાર્યવાહીમાં બોલવા અને ભાગ લેવા માટે હકદાર છે. આ સભ્યોમાં ભારતના એટર્ની જનરલ અને કેન્દ્રીય મંત્રીઓનો સમાવેશ થાય છે.
- જો કે, સંસદનો અભિન્ન અંગ હોવા છતાં, રાષ્ટ્રપતિને સંસદીય વિશેષાધિકારો પ્રાપ્ત નથી. બંધારણનો અનુચ્છેદ 361 રાષ્ટ્રપતિ માટે વિશેષાધિકારોની જોગવાઈ કરે છે.

‘વિદેશી ટ્રિબ્યુનલ’

- આ ‘ફોરેનર્સ (ટ્રિબ્યુનલ્સ) ઓર્ડર’, 1964 હેઠળ સ્થાપિત અર્ધ-ન્યાયિક સંસ્થાઓ છે.
- આ ટ્રિબ્યુનલ્સ નક્કી કરે છે કે દેશમાં ગેરકાયદેસર રીતે રહેતી વ્યક્તિ “વિદેશી” છે કે નહીં.
- રચના: ‘ફોરેનર ટ્રિબ્યુનલ’ના સભ્યો, આસામ ન્યાયિક સેવાના નિવૃત્ત ન્યાયિક અધિકારીઓ, ન્યાયિક અનુભવ ધરાવતા નાગરિક સેવકો (સચિવ અથવા અધિક સચિવ નિવૃત્તના હોદ્દાથી નીચે નહીં) અને ઓછામાં ઓછા સાત વર્ષથી ઓછી વયના વકીલાતનો 35 વર્ષનો અનુભવ.

વિદેશી ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના કરવાની સત્તા:

- ગૃહ મંત્રાલય (MHA) દ્વારા ફોરેનર્સ (ટ્રિબ્યુનલ્સ) ઓર્ડર, 1964 માં સુધારા પછી, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.
- અગાઉ, ટ્રિબ્યુનલની સ્થાપના કરવાની સત્તા માત્ર કેન્દ્ર પાસે જ હતી.

ફોરેનર ટ્રિબ્યુનલ્સમાં અપીલ કરવાનો અધિકાર

- સુધારેલા આદેશમાં [ફોરેનર્સ (ટ્રિબ્યુનલ્સ) એમેન્ડમેન્ટ ઓર્ડર 2019], તમામ વ્યક્તિઓને ટ્રિબ્યુનલમાં અપીલ કરવાનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો છે.
- અગાઉ, આ ટ્રિબ્યુનલ્સમાં માત્ર રાજ્ય વહીવટીતંત્ર જ શંકાસ્પદ વ્યક્તિ સામે કેસ દાખલ કરી શકતું હતું.

વિદેશી ટ્રિબ્યુનલ શું છે?

- ફોરેનર્સ ટ્રિબ્યુનલ એ ફોરેનર્સ ટ્રિબ્યુનલ ઓર્ડર, 1964 અને ફોરેનર્સ એક્ટ, 1946 અનુસાર સ્થાપિત અર્ધ-ન્યાયિક સંસ્થાઓ છે.
- રચના: ઓછામાં ઓછા 7 વર્ષની પ્રેક્ટિસ સાથે 35 વર્ષથી ઓછી વયના વકીલ (અથવા) આસામ ન્યાયિક સેવામાંથી નિવૃત્ત ન્યાયિક અધિકારીઓ (અથવા) એસીએસ અધિકારીઓના નિવૃત્ત IAS (સચિવ/અતિરિક્ત સચિવના હોદ્દાથી નીચે નહીં) અર્ધ-ન્યાયિકમાં અનુભવ ધરાવતા કાર્યો.

આ ટ્રિબ્યુનલ કોણ સ્થાપિત કરી શકે?

- ગૃહ મંત્રાલય (MHA) એ ફોરેનર્સ (ટ્રિબ્યુનલ્સ) ઓર્ડર, 1964 માં સુધારો કર્યો છે અને તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને ટ્રિબ્યુનલ્સ (અર્ધ-ન્યાયિક સંસ્થાઓ) ની સ્થાપના કરવા માટે સત્તા આપી છે કે શું કોઈ વ્યક્તિ ભારતમાં ગેરકાયદેસર રીતે રહે છે કે કેમ. નથી વિદેશી કે નહીં.
- અગાઉ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવાની સત્તા માત્ર કેન્દ્ર પાસે હતી.

કોણ સંપર્ક કરી શકે છે?

- સુધારેલ ઓર્ડર (ફોરેનર્સ (ટ્રિબ્યુનલ્સ) ઓર્ડર, 2019) વ્યક્તિઓને ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કરવાની પણ સત્તા આપે છે.
- અગાઉ, માત્ર રાજ્ય વહીવટીતંત્ર જ શંકાસ્પદ વિરુદ્ધ ટ્રિબ્યુનલનો સંપર્ક કરી શકતું હતું.

સીમાંકન પેનલ

- તાજેતરમાં, નેશનલ કોન્ફરન્સ (NC) એ સુપ્રીમ કોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ જસ્ટિસ રંજના પ્રકાશ દેસાઈની અધ્યક્ષતામાં રચાયેલા 'જમ્મુ અને કાશ્મીર સીમાંકન આયોગ'ના પત્ર દ્વારા 'કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશ'ના રાજકીય મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો. પક્ષકારો સાથેની આગામી બેઠકનો એજન્ડા માંગવામાં આવ્યો છે.

પૃષ્ઠભૂમિ :

- 'જમ્મુ અને કાશ્મીર સીમાંકન આયોગ' અનુસાર - તેનો અંતિમ અહેવાલ પંચ દ્વારા 2011ની વસ્તી ગણતરીના આધારે તૈયાર કરવામાં આવશે અને રિપોર્ટમાં વર્તમાન 'સીમાંકન કવાયત' માટે ભૌગોલિક સ્થાન, મુશ્કેલ વિસ્તારો અને સંદેશાવ્યવહારના માધ્યમોનો સમાવેશ કરવામાં આવશે. અને ઉપલબ્ધ સુવિધાઓને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.
- આયોગને 'કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ'ની 83 સભ્યોની વિધાનસભા માટે સાત વધારાની બેઠકો નિર્ધારિત કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે.

J&K- ઇવેન્ટ્સમાં સીમાંકન પ્રક્રિયા:

- જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં પ્રથમ સીમાંકન પ્રક્રિયા વર્ષ 1951 માં સીમાંકન સમિતિ દ્વારા ચલાવવામાં આવી હતી, અને તે હેઠળ, અગાઉના રાજ્યને 25 વિધાનસભા મતવિસ્તારોમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ પછી, વર્ષ 1981માં પ્રથમ વખત સંપૂર્ણ સીમાંકન આયોગની રચના કરવામાં આવી હતી અને આ પંચે 1981ની વસ્તી ગણતરીના આધારે વર્ષ 1995માં તેની ભલામણો રજૂ કરી હતી. ત્યારથી, રાજ્યમાં કોઈ સીમાંકન નથી.
- વર્ષ 2020 માં, જમ્મુ અને કાશ્મીર માટે 2011ની વસ્તી ગણતરીના આધારે સીમાંકન કરવા માટે 'સીમાંકન આયોગ'ની રચના કરવામાં આવી હતી. આ કમિશનને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં વધુ સાત બેઠકો ઉમેરવા અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ સમુદાયોને અનામત આપવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.
- નવા સીમાંકન બાદ J&Kમાં કુલ સીટોની સંખ્યા 83 થી વધીને 90 થશે. આ બેઠકો 'પાકિસ્તાન ઓક્યુપાઈડ કાશ્મીર' (PoK) માટે આરક્ષિત 24 બેઠકો ઉપરાંત હશે અને આ બેઠકો વિધાનસભામાં ખાલી રાખવામાં આવશે.

જમ્મુ અને કાશ્મીરમાં સીમાંકનની જરૂરિયાત:

- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ઓગસ્ટ 2019માં 'સીમાંકન અધિનિયમ, 2002' અને અન્ય જમ્મુ અને કાશ્મીર-વિશિષ્ટ બિલો સાથે

પસાર કરાયેલા 'જમ્મુ અને કાશ્મીર પુનર્ગઠન અધિનિયમ, 2019'ની જોગવાઈઓને અનુરૂપ. આ મુજબ, ગત 6 માર્ચે વર્ષ, કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશની લોકસભા અને વિધાનસભા મતવિસ્તારોને ફરીથી નિર્ધારિત કરવા માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 'જમ્મુ અને કાશ્મીર સીમાંકન આયોગ'ની રચના કરવામાં આવી હતી.

'સીમાંકન' શું છે ?

- 'સીમાંકન' (સીમાંકન) નો શાબ્દિક અર્થ થાય છે "પ્રક્રિયાની સ્થિતિમાં પ્રાદેશિક મતવિસ્તારોની હદ નક્કી કરવા માટે વિધાનસભા સંસ્થા".

'સીમાંકન પ્રક્રિયા'નો અમલ:

- સીમાંકન પ્રક્રિયા, ઉચ્ચ સત્તાવાળા કમિશન દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે. આ કમિશનને ઔપચારિક રીતે સીમાંકન કમિશન અથવા બાઉન્ડ્રી કમિશન કહેવામાં આવે છે.
- સીમાંકન આયોગના આદેશો 'કાયદા જેવી' સત્તા ધરાવે છે, અને તેને કોઈપણ કોર્ટ સમક્ષ પડકારી શકાતો નથી.

કમિશનની રચના:

- "સીમાંકન આયોગ અધિનિયમ, 2002 અનુસાર, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિયુક્ત કરાયેલા સીમાંકન આયોગના ત્રણ સભ્યો છે, જેમાં અધ્યક્ષ તરીકે સર્વોચ્ચ અદાલતના સેવા આપતા અથવા નિવૃત્ત ન્યાયાધીશનો સમાવેશ થાય છે, અને મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર અથવા ચૂંટણી કમિશનર તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવેલ વ્યક્તિનો સમાવેશ થાય છે.

બંધારણીય જોગવાઈઓ :

- બંધારણની કલમ 82 હેઠળ, દરેક વસ્તી ગણતરી પછી ભારતની સંસદ દ્વારા 'સીમાંકન કાયદો' કાયદો ઘડવામાં આવે છે.
- કલમ 170 હેઠળ, દરેક વસ્તી ગણતરી પછી, રાજ્યોને સીમાંકન અધિનિયમ અનુસાર પ્રાદેશિક મતવિસ્તારમાં પણ વિભાજિત કરવામાં આવે છે.

ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ 124A શું છે?

- 10 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, કેન્દ્ર સરકારે લોકસભામાં નોંધ્યું હતું કે રાજદ્રોહ કાયદો રદ કરવાની કોઈ દરખાસ્ત વિચારણા હેઠળ નથી.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

મુખ્ય બિંદુ

- લોકસભામાં એક પ્રશ્નના લેખિત જવાબ મુજબ, કેન્દ્રીય કાયદા પ્રધાન કિરેન રિજિજુએ જણાવ્યું હતું કે 31 મે, 2021 ના રોજ, સુપ્રીમ કોર્ટે એક રિટ અરજી પર તેના આદેશમાં જણાવ્યું હતું કે “ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ 124A, 505 (IPC), 1860 અને 153A”ની જોગવાઈઓનો અવકાશ અને પરિમાણો”, ખાસ કરીને સમાચાર સંચાર કરવાના ઇલેક્ટ્રોનિક અને પ્રિન્ટ મીડિયાના અધિકારના સંદર્ભમાં.
- મંત્રીના જણાવ્યા અનુસાર, સુપ્રીમ કોર્ટે કેન્દ્રને એક અરજી પર નોટિસ પણ જારી કરી છે જેમાં અરજદારોએ IPCની કલમ 124A, 1860ને ગેરબંધારણીય અને રદબાતલ જાહેર કરવા માટે યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશની માંગ કરી છે.

રાજદ્રોહ કાયદો શું છે?

- ભારતીય દંડ સંહિતા (IPC) ની કલમ 124A રાજદ્રોહ કાયદા સાથે કામ કરે છે. કલમ રાજદ્રોહને ગુના તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે જ્યારે “કોઈપણ વ્યક્તિ કાયદા દ્વારા, બોલેલા અથવા લેખિત શબ્દો દ્વારા અથવા સંકેતો દ્વારા અથવા દૃશ્યમાન રજૂઆત દ્વારા સ્થાપિત સરકાર સામે અસંતોષને ઉશ્કેરવાનો પ્રયાસ કરે છે.” રાજદ્રોહ એ બિનજામીનપાત્ર ગુનો છે. તેની સજા ત્રણ વર્ષથી લઈને આજીવન કેદ સુધીની છે. આમાં દંડ પણ ઉમેરી શકાય છે. રાજદ્રોહના કાયદાનો આરોપ લગાવનાર વ્યક્તિને સરકારી નોકરીમાંથી પ્રતિબંધિત કરવામાં આવે છે અને તેના પાસપોર્ટ વિના જીવવું પડે છે.

યુનિવર્સિટીઓમાં રાજ્યપાલની ભૂમિકા

- તાજેતરમાં, કેરળમાં કનુર યુનિવર્સિટીના વાઈસ ચાન્સેલર તરીકે ગોપીનાથ રવિન્દ્રનની પુનઃનિયુક્તિને લઈને વિવાદ છેડાઈ ગયો છે.
- આ નિમણૂક રાજ્યની યુનિવર્સિટીઓના ચાન્સેલર તરીકે રાજ્યપાલના નિર્ણય વિરુદ્ધ હતી.
- જ્યારે કુલપતિ તરીકે રાજ્યપાલની સત્તાઓ અને કાર્યો ચોક્કસ રાજ્ય સરકાર હેઠળની યુનિવર્સિટીઓનું સંચાલન કરતી કાયદાઓમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે, ત્યારે કુલપતિઓની નિમણૂકમાં તેમની ભૂમિકાએ રાજકીય કારોબારી સાથે વારંવાર વિવાદને જન્મ આપ્યો છે.

અગત્યના મુદ્દા

- રાજ્ય યુનિવર્સિટીઓમાં ગવર્નરોની ભૂમિકા:
- મોટાભાગના કિસ્સાઓમાં, રાજ્યના રાજ્યપાલ તે રાજ્યની યુનિવર્સિટીઓના એક્સ-ઓફિસિઓ ચાન્સેલર હોય છે.

- રાજ્યપાલ તરીકે તેઓ મંત્રી પરિષદની મદદ અને સલાહથી કાર્ય કરે છે, ચાન્સેલર તરીકે તેઓ મંત્રી પરિષદથી સ્વતંત્ર રીતે કાર્ય કરે છે અને યુનિવર્સિટીની તમામ બાબતો પર નિર્ણયો લે છે.
- કેન્દ્રીય વિશ્વવિદ્યાલયોનો કેસ:
- સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટી એક્ટ, 2009 અને અન્ય કાયદાઓ હેઠળ, ભારતના રાષ્ટ્રપતિ સેન્ટ્રલ યુનિવર્સિટીના કુલપતિ હશે.
- ચાન્સેલર કેન્દ્રીય વિશ્વવિદ્યાલયોના નજીવા વડા છે, તેમની ભૂમિકા દીક્ષાંત સમારોહની અધ્યક્ષતા સુધી મર્યાદિત છે, જેમની રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા મુલાકાતીઓ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે.
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા રચવામાં આવેલી શોધ અને પસંદગી સમિતિઓ દ્વારા પસંદ કરાયેલ નામોની પેનલમાંથી મુલાકાતી દ્વારા વાઈસ ચાન્સેલરની પણ નિમણૂક કરવામાં આવે છે.
- અધિનિયમ એ પણ નિયત કરે છે કે મુલાકાતી તરીકે રાષ્ટ્રપતિ પાસે યુનિવર્સિટીઓના શૈક્ષણિક અને બિન-શૈક્ષણિક પાસાઓની તપાસ કરવાની અને અધિકૃત કરવાની સત્તા હશે.
- રાજ્યપાલને લગતી બંધારણીય જોગવાઈઓ:
- બંધારણ મુજબ, રાજ્યના રાજ્યપાલ બેવડી ભૂમિકા ભજવે છે:
- તેઓ રાજ્યના બંધારણીય વડા છે જે રાજ્ય મંત્રી પરિષદ (CoM)ની સલાહને અનુસરવા માટે બંધાયેલા છે.
- તે કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકાર વચ્ચે મહત્વની કડી તરીકે કામ કરે છે.
- ભારતના બંધારણની કલમ 153 હેઠળ દરેક રાજ્ય માટે રાજ્યપાલની જોગવાઈ છે. એક વ્યક્તિને બે કે તેથી વધુ રાજ્યોના રાજ્યપાલ તરીકે નિયુક્ત કરી શકાય છે.
- રાજ્યપાલ કેન્દ્ર સરકારના નોમિની છે, જેની નિમણૂક રાષ્ટ્રપતિ કરે છે.
- અનુચ્છેદ 163: અમુક વિવેકાધીન સત્તાઓ ઉપરાંત, રાજ્યપાલને તેમના અન્ય તમામ કાર્યોમાં મદદ કરવા અને સલાહ આપવા માટે મુખ્ય પ્રધાનની અધ્યક્ષતામાં મંત્રી પરિષદની રચના કરવાની જોગવાઈ છે.
- અનુચ્છેદ 200: રાજ્યપાલ, રાજ્યની વિધાનસભા દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ બિલને સંમતિ આપે છે, સંમતિ અટકાવે છે અથવા રાષ્ટ્રપતિની વિચારણા માટે બિલ અનામત રાખે છે.
- અનુચ્છેદ 213: રાજ્યપાલ ચોક્કસ સંજોગોમાં વટહુકમ બહાર પાડી શકે છે.
- રાજ્યપાલની ભૂમિકા સંબંધિત વિવાદ:
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સત્તાનો દુરુપયોગ: ઘણી વખત કેન્દ્રમાં સત્તાધારી પક્ષની સૂચનાથી રાજ્યપાલના હોદ્દાનો દુરુપયોગ થયો હોવાની અનેક ઘટનાઓ સામે આવે છે.
- રાજ્યપાલની નિમણૂકની પ્રક્રિયા આમાં મુખ્ય પરિબળ માનવામાં આવે છે.

- પક્ષપાતી વિચારધારા: ઘણા કિસ્સાઓમાં ચોક્કસ રાજકીય વિચારધારા ધરાવતા રાજકારણીઓ અને ભૂતપૂર્વ અમલદારોની કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા રાજ્યપાલ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે.
- આ સંપૂર્ણપણે બંધારણીય રીતે ફરજિયાત તટસ્થ કાર્યાલયની વિરુદ્ધ છે અને પક્ષપાતને જન્મ આપે છે, જેમ કે કર્ણાટક અને ગોવાના કિસ્સામાં જોવા મળે છે.
- કઠપૂતળી શાસક: તાજેતરમાં રાજસ્થાનના રાજ્યપાલ પર આદર્શ આચાર સંહિતાનું ઉલ્લંઘન કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે.
- કેન્દ્રીય શાસક પક્ષ માટે તેમનું સમર્થન બિન-પક્ષપાતની ભાવના વિરુદ્ધ છે જે બંધારણીય હોદ્દો ધરાવનાર વ્યક્તિ પાસેથી અપેક્ષિત છે.
- આવી ઘટનાઓને કારણે જ રાજ્યના રાજ્યપાલ માટે કેન્દ્રીય એજન્ટ, કઠપૂતળી અને રબર સ્ટેમ્પ જેવા નકારાત્મક શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- કોઈ ચોક્કસ રાજકીય પક્ષની તરફેણ: સરકાર રચવા માટે ચૂંટણી પછી સૌથી મોટા પક્ષ/ગઠબંધનના નેતાને આમંત્રિત કરવાની રાજ્યપાલની વિવેકાદીન સત્તાનો વારંવાર કોઈ ચોક્કસ રાજકીય પક્ષની તરફેણમાં દુરુપયોગ થાય છે.
- સત્તાનો અયોગ્ય ઉપયોગ: ઘણીવાર એવું જોવામાં આવ્યું છે કે રાજ્યમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસન (અનુચ્છેદ 356) માટે રાજ્યપાલની ભલામણ હંમેશા રાજકીય લાગણી અને પૂર્વગ્રહ પર આધારિત હોય છે, 'તથ્યો' પર નહીં.
- રાજ્યપાલના પદ અંગેની ભલામણો:
- રાજ્યપાલની નિમણૂક અને હટાવવા અંગે:-
- 'પુંછી કમિશન' (2010) એ ભલામણ કરી હતી કે રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા રાજ્યપાલના મહાભિયોગની જોગવાઈને બંધારણમાં સામેલ કરવી જોઈએ.
- રાજ્યપાલની નિમણૂકમાં રાજ્યના મુખ્યમંત્રીનો અભિપ્રાય પણ લેવો જોઈએ.
- અનુચ્છેદ 356 ના સંદર્ભમાં:-
- 'પુંછી કમિશન' અનુચ્છેદ 355 અને 356માં સુધારાની ભલામણ કરી હતી.
- 'સરકારિયા કમિશન' (1988) એ ભલામણ કરી હતી કે જ્યારે રાજ્યમાં બંધારણીય તંત્રને પુનઃસ્થાપિત કરવું અનિવાર્ય બની ગયું હોય ત્યારે ખૂબ જ દુર્લભ કિસ્સાઓમાં અનુચ્છેદ 356નો ન્યાયપૂર્ણ ઉપયોગ કરવો જોઈએ.
- આ સિવાય વહીવટી સુધારણા પંચ (1968), રાજમંત્ર સમિતિ (1971) અને ન્યાયમૂર્તિ વી. ચેલૈયા કમિશન (2002) વગેરેએ પણ આ સંદર્ભમાં ભલામણો કરી છે.
- કલમ 356 હેઠળ રાજ્ય સરકારની બરતરફી અંગે:-
- એસ.આર. બોમાઈ કેસ (1994): આ કેસ હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા રાજ્ય સરકારોની મનસ્વી રીતે બરતરફીને નાબૂદ કરવામાં આવી હતી.

- નિર્ણય અનુસાર, વિધાનસભા એ એકમાત્ર મંચ છે જ્યાં તત્કાલીન સરકારની બહુમતીનું પરીક્ષણ કરવું જોઈએ અને રાજ્યપાલના વ્યક્તિલક્ષી અભિપ્રાયના આધારે નહીં.
- વિવેકાદીન સત્તાઓના સંદર્ભમાં:
- નબામ રેબિયા કેસ (2016)માં સુપ્રીમ કોર્ટે તેના ચુકાદામાં જણાવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ 163 હેઠળ રાજ્યપાલની વિવેકાદીન સત્તાઓનો ઉપયોગ મર્યાદિત છે અને રાજ્યપાલની કાર્યવાહી મનસ્વી અથવા કાલ્પનિક તથ્યો પર આધારિત હોવી જોઈએ નહીં.

વ્યક્તિઓની તસ્કરી (નિવારણ, સંભાળ અને પુનર્વસન) બિલ, 2021

- ઈન્ડિયન લીડરશિપ ફોરમ અગેઈનસ્ટ ટ્રાફિકિંગ (ILFAT) એ મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયને વ્યક્તિઓની તસ્કરી (નિવારણ, સંભાળ અને પુનર્વસન) ડ્રાફ્ટ બિલ 2021 માં ખામીઓ શોધવા માટે પત્ર લખ્યો છે, જે સંસદના શિયાળુ સત્રમાં રજૂ થવાની અપેક્ષા છે.

અગત્યના મુદ્દા

- બિલ સંબંધિત મુદ્દાઓ:
- આ બિલ પીડિતોને પુનર્વસન સુવિધાઓ પ્રદાન કરે છે, જ્યારે તે આશ્રય ગૃહોથી આગળ રાહત આપતું નથી.
- સમુદાય-આધારિત પુનર્વસન મોડલની માંગ છે જે આરોગ્ય સેવાઓ, કાનૂની સહાય, કલ્યાણ યોજનાઓ અને આવકની તકો પ્રદાન કરે છે જે “પીડિતોને તેમના સમુદાય અને પરિવારમાં પુનઃ એકીકરણ” સુનિશ્ચિત કરવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે.
- યુએનના માનવાધિકાર નિષ્ણાતોના મતે, આ બિલ આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર કાયદાઓ સાથે સુસંગત ન હતું.
- આ બિલ સેક્સ વર્ક અને માઈગ્રેશનને હેરફેર તરીકે ગણે છે, પરંતુ તેમની સ્થિતિ થોડી અલગ છે.
- માનવ અધિકારોને પૂરક બનાવવાને બદલે ગુનાહિત કાયદાના પરિપ્રેક્ષ્યમાં હેરફેરને સંબોધવા અને તેના પીડિત-કેન્દ્રિત અભિગમ માટે બિલની ટીકા કરવામાં આવી હતી.
- પોલીસ દ્વારા “બચાવના નામે દરોડાઓને પ્રોત્સાહન આપવા તેમજ પુનર્વસનના નામે પીડિતોને સંસ્થાકીય બનાવવા” માટે તેની ટીકા કરવામાં આવી હતી.
- બિલમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે કેટલીક અસ્પષ્ટ જોગવાઈઓ દાણચોરી સાથે સંબંધિત ન હોય તેવી પ્રવૃત્તિઓના વ્યાપક અપરાધીકરણ તરફ દોરી જશે.
- નવા બિલમાં જોગવાઈઓ:
- તે દેશની અંદર તેમજ ભારતની બહાર રહેતા તમામ નાગરિકો સુધી વિસ્તરે છે.

- ભારતમાં નોંધાયેલ કોઈપણ જહાજ અથવા વિમાનમાં સવાર વ્યક્તિ, જ્યાં પણ અથવા ગમે ત્યાં ભારતીય નાગરિકોને લઈ જતી હોય,
- વિદેશી નાગરિક અથવા રાજ્યવિહીન વ્યક્તિ કે જેનું આ કાયદા હેઠળ ગુનો બને તે સમયે ભારતમાં તેનું રહેઠાણ હોય અને
- આ કાયદો સીમા પાર અસર ધરાવતા વ્યક્તિઓની દાણચોરીના દરેક ગુના પર લાગુ થશે.
- આ બિલ સીમા પારની અસર ધરાવતા વ્યક્તિઓની દાણચોરીના દરેક ગુના પર લાગુ થશે.
- બિલમાં આવરી લેવામાં આવેલ પીડિતો:-
- તે મહિલાઓ અને બાળકોને પીડિત તરીકે રક્ષણ આપવાથી આગળ હવે તેમાં ટ્રાન્સજેન્ડર વ્યક્તિઓનો પણ સમાવેશ થાય છે જેઓ હેરફેરનો ભોગ બની શકે છે.
- તે પીડિતને પીડિત તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવા માટે એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ ખસેડવાની જરૂરિયાત જેવી જોગવાઈને પણ દૂર કરે છે.
- 'શોષણ'ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે:-
- વેશ્યાવૃત્તિ શોષણ અથવા પોર્નોગ્રાફી, શારીરિક દુર્વ્યવહારના કોઈપણ કૃત્ય, બળજબરીથી મજૂરી અથવા સેવાઓ, ગુલામી અથવા ગુલામી જેવી વર્તણૂક, બળજબરીથી અંગ પ્રત્યાવર્તન, ગેરકાયદેસર ક્લિનિકલ ડ્રગ પરીક્ષણ અથવા ગેરકાયદેસર બાયોમેડિકલ સંશોધન વગેરેનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- ગુનેગાર તરીકે સરકારી અધિકારીઓ:-
- ગુનેગારો તરીકે સરકારી ગુનેગારોમાં સંરક્ષણ કર્મચારીઓ, સરકારી નોકરો, ડોક્ટરો અને પેરામેડિકલ સ્ટાફ અથવા સત્તાના હોદ્દા પરના કોઈપણનો સમાવેશ થાય છે.
- દંડ/સજા:-
- તસ્કરીના મોટાભાગના કેસોમાં ઓછામાં ઓછી સાત વર્ષની જેલની જોગવાઈ છે જે 10 વર્ષ સુધીની જેલ અને 5 લાખ રૂપિયાના દંડ સુધી વધારી શકાય છે.
- હાલમાં, એક કરતાં વધુ બાળકોની હેરફેર માટે આજીવન કેદની જોગવાઈ છે.
- મની લોન્ડરિંગ એક્ટ સાથે સમાનતા:-
- મની લોન્ડરિંગ એક્ટની સમાન જોગવાઈઓ સાથે આવી આવક દ્વારા ખરીદવામાં આવેલી મિલકત તેમજ દાણચોરી માટે ઉપયોગમાં લેવાતી મિલકત હવે જપ્ત કરી શકાય છે.
- તપાસ એજન્સી:-
- નેશનલ ઈન્વેસ્ટિગેશન એજન્સી (NIA) માનવ તસ્કરીના નિવારણ અને તેનો સામનો કરવા માટે જવાબદાર રાષ્ટ્રીય તપાસ અને સંકલન એજન્સી તરીકે કાર્ય કરશે.
- રાષ્ટ્રીય માનવ તસ્કરી વિરોધી સમિતિ:
- એકવાર કાયદો ઘડવામાં આવ્યા પછી કેન્દ્ર કાયદાની જોગવાઈઓના સંપૂર્ણ અસરકારક અમલીકરણની ખાતરી કરવા માટે રાષ્ટ્રીય માનવ તસ્કરી વિરોધી સમિતિની સ્થાપના કરશે.

- આ સમિતિમાં વિવિધ મંત્રાલયોનું પ્રતિનિધિત્વ કરવામાં આવશે, જેમાં ગૃહ સચિવ અધ્યક્ષ તરીકે અને મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયના સચિવ સહ-અધ્યક્ષ તરીકે હશે.
- રાજ્ય અને જિલ્લા સ્તરે માનવ તસ્કરી વિરોધી સમિતિઓની પણ રચના કરવામાં આવશે.
- મહત્વ:
- આ બિલ ટ્રાન્સજેન્ડર સમુદાય અને અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિને આવરી લે છે જે આપમેળે અંગોના ગેરકાયદે વેચાણ જેવી પ્રવૃત્તિઓને તેના કાર્યક્ષેત્ર હેઠળ લાવે છે.
- આ ઉપરાંત જબરદસ્તી મજૂરી જેવા કેસો, જેમાં લોકો નોકરીના લોભમાં અન્ય દેશોમાં જતા હોય છે, જ્યાં તેમના પાસપોર્ટ અને દસ્તાવેજો છીનવી લેવામાં આવે છે અને તેમને કામ પર લગાવવામાં આવે છે, તે પણ આ નવા કાયદાના દાયરામાં આવશે.

ભારતમાં માનવ તસ્કરીની સ્થિતિ

- માહિતી વિશ્લેષણ:
- નેશનલ ક્રાઈમ રેકૉર્ડ બ્યુરો (NCRB)ના ડેટા અનુસાર, દેશમાં વર્ષ 2019માં કુલ 6,616, વર્ષ 2018માં 5,788 અને વર્ષ 2017માં 5,900 કેસ નોંધાયા હતા.
- વિશ્વભરમાં માનવ તસ્કરીનો ભોગ બનેલા લગભગ એક તૃતીયાંશ બાળકો છે, જે ભારતમાં બાળકો માટે વધુ ચિંતાજનક સ્થિતિ છે.
- NCRB 2018ના ડેટા મુજબ, તમામ તસ્કરીનો ભોગ બનેલા 51% બાળકો હતા, જેમાંથી 80% થી વધુ છોકરીઓ હતી.
- તાજેતરમાં, ભારતમાં COVID-19 રોગચાળાને કારણે, અનાથોને દત્તક લેવા, રોજગાર અથવા આજીવિકા અને આશ્રયની આડમાં તસ્કરીના વધતા જોખમના કિસ્સાઓ પ્રકાશમાં આવ્યા છે.
- ભારતમાં માનવ તસ્કરીને પ્રતિબંધિત કરતા કાયદાઓ:
- ભારતના બંધારણનો અનુચ્છેદ 23 માનવ તસ્કરી અને બળજબરીથી મજૂરી પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.
- અનૈતિક વ્યાપાર (નિવારણ) અધિનિયમ, 1956 (ITPA) વ્યાવસાયિક જાતીય શોષણ માટે હેરફેરને દંડ કરે છે.
- ભારત બોન્ડેડ લેબર સિસ્ટમ (નાબૂદી) અધિનિયમ 1976, બાળ મજૂરી (પ્રતિબંધ અને નાબૂદી) અધિનિયમ 1986 અને જુવેનાઈલ જસ્ટિસ એક્ટ દ્વારા બંધાયેલા અને ફરજિયાત મજૂરી પર પણ પ્રતિબંધ મૂકે છે.
- ભારતીય દંડ સંહિતાની ધારા 366 (A) અને 372 અનુક્રમે સગીરોના અપહરણ અને વેશ્યાવૃત્તિને પ્રતિબંધિત કરે છે.
- વધુમાં, ફેક્ટરી એક્ટ, 1948 એ કામદારોના અધિકારોના રક્ષણની ખાતરી આપી.

- આંતરરાષ્ટ્રીય સંમેલનો, પ્રોટોકોલ્સ અને ઝુંબેશો:
- વર્ષ 2000 માં આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠિત અપરાધ વિરુદ્ધ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સંમેલન (પાલેર્મો કન્વેન્શન) ના ભાગ રૂપે વ્યક્તિઓ, ખાસ કરીને સ્ત્રીઓ અને બાળકોની હેરફેર અટકાવવા અને સજા કરવા માટેનો પ્રોટોકોલ.
- જમીન, સમુદ્ર અને હવા દ્વારા સ્થળાંતર કરનારાઓની તસ્કરી સામે પ્રોટોકોલ.
- માનવ અધિકારોની સાર્વત્રિક ઘોષણા (1948).
- બ્લુ હાર્ટ અભિયાન.
- ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યાંકો.

આગળ શું?/લવિચ્છના પગલાં

- અમલ એજન્સીઓ માટે ડુપ્લીસીટી અથવા મૂંઝવણને ટાળવા માટે જુવેનાઇલ જસ્ટીસ એક્ટ અને અન્ય સંબંધિત અધિનિયમોની હાલની જોગવાઈઓ સાથે બિલનો શ્રેષ્ઠ રીતે અમલ કરવો જોઈએ.
- અધિનિયમનું અસરકારક અમલીકરણ સ્પષ્ટ અને સુસંગત નિયમો પર આધારિત હોવાથી, રાજ્યો દ્વારા ઉપયોગ માટે મોડેલ નિયમો તૈયાર કરવા તે કેન્દ્ર સરકાર માટે ઉપયોગી થશે.

સમિટ ફોર ડેમોક્રસી

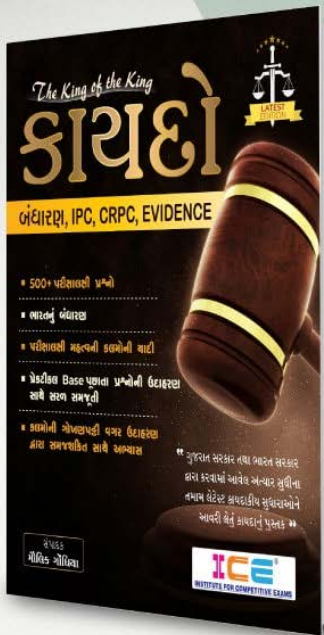
- તાજેતરમાં યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકા દ્વારા 'લોકશાહીને નવીકરણ કરવા અને નિરંકુશતાનો સામનો કરવા' માટે 'સમિટ ફોર ડેમોક્રસી'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
- US પ્રમુખે પ્રેસિડેન્શિયલ ઇનિશિયેટિવ ફોર ડેમોક્રેટિક રિન્યુઅલની સ્થાપનાની જાહેરાત કરી હતી, જે વિદેશી સહાયની પહેલ પૂરી પાડશે.
- પહેલને \$424.4 મિલિયનની પ્રારંભિક મૂડી સાથે ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવશે અને તેનો ઉદ્દેશ્ય 'મુક્ત અને સ્વતંત્ર મીડિયા'ને સમર્થન આપવા, ભ્રષ્ટાચાર સામે લડવા, લોકશાહી સુધારાઓને મજબૂત કરવા, લોકશાહી માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવા અને સ્વતંત્ર અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

GPSC 1/2, PSI/CONSTABLE, STI, Dy.SO, Dy.મામલતદાર, Sr.Clerk, ATDO, તલાટી, TET, TAT
બિનસચિવાલય કલાર્ક વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

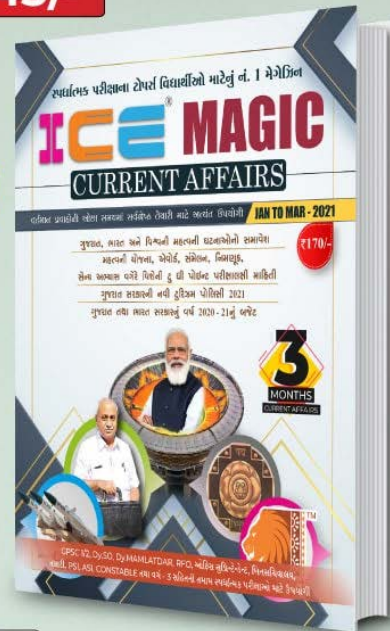
COMBO BOOKS

MRP 320 + 170 = ~~490~~

PRICE = 343/-

SPECIAL
OFFER
30%
COMBO
OFFER

ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

9

અગત્યના મુદ્દા

- પરિચય:
- તેનો ઉદ્દેશ્ય એ દર્શાવવાનો છે કે કેવી રીતે મુક્ત અને અધિકાર-સન્માન કરનાર સમાજ વર્તમાન સમયના પડકારો જેમ કે, COVID-19 રોગચાળો, આબોહવા સંકટ અને અસમાનતાનો અસરકારક રીતે સામનો કરવા માટે સાથે મળીને કામ કરી શકે છે.
- કોન્ફરન્સ ત્રણ મુખ્ય થીમ પર કેન્દ્રિત હતી:
- સરમુખત્યારશાહીથી દૂર રહેવું
- ભ્રષ્ટાચારનું ભાષણ
- માનવ અધિકાર માટે આદર
- ભારતીય દ્રષ્ટિકોણ:
- લોકશાહીએ સોશિયલ મીડિયા અને ક્રિપ્ટો સંબંધિત મુદ્દાઓને સંયુક્ત રીતે હલ કરવા જોઈએ, જેથી તેનો ઉપયોગ લોકશાહીને નબળા બનાવવાને બદલે મજબૂત કરવા માટે થઈ શકે.
- 2,500 વર્ષ જૂની લોકતાંત્રિક પરંપરાઓ અને ડિજિટલ સોલ્યુશન્સ સાથે ભારત વિશ્વની સૌથી મોટી લોકશાહી છે અને ભારત તેનો લોકશાહી અનુભવ શેર કરી શકે છે.
- ભારતમાં લિચ્છવીઓ અને અન્ય શાસન હેઠળના પ્રાચીન શહેર-રાજ્યો લોકશાહીની સંસ્કૃતિની પરંપરાનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે ભારતમાં વૈદિક અને બૌદ્ધ સમયગાળાના અંતમાં વિકસિત થઈ હતી અને પ્રારંભિક મધ્યયુગીન સમયગાળા સુધી ચાલુ રહી હતી.
- વિશ્વભરમાં લોકશાહીએ વિવિધ સ્વરૂપો ધારણ કર્યા છે અને લોકતાંત્રિક પ્રથાઓમાં કામકાજમાં એકરૂપતા લાવવાની જરૂર છે.
- લોકશાહી પ્રણાલીઓ અને વ્યવસ્થાઓમાં સતત સુધારો કરવાની અને સમાવેશ, પારદર્શિતા, માનવીય ગૌરવ, જવાબદાર ફરિયાદ નિવારણ અને સત્તાનું વિકેન્દ્રીકરણ સતત વધારવાની જરૂર છે.

લોકશાહી

- અર્થ:
- લોકશાહી એ સરકારની એક પ્રણાલી છે જેમાં નાગરિકો સીધા સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે અથવા સંસદ જેવી ગવર્નિંગ બોડીની રચના કરવા માટે પ્રતિનિધિઓને પોતાની વચ્ચેથી પસંદ કરે છે.
- તેને 'બહુમતીનું શાસન' પણ કહેવામાં આવે છે. આમાં સત્તા વારસામાં મળતી નથી. લોકો પોતાનો નેતા પસંદ કરે છે.
- પ્રતિનિધિઓ ચૂંટણીમાં ભાગ લે છે અને નાગરિકો તેમના પ્રતિનિધિને મત આપે છે. સૌથી વધુ મત મેળવનાર પ્રતિનિધિને સત્તા મળે છે.

- સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ:
- ભારત વિશ્વની સૌથી મોટી લોકશાહી છે. વર્ષ 1947માં આઝાદી મળ્યા બાદ ભારત એક લોકશાહી રાષ્ટ્ર બન્યું. આ પછી ભારતના નાગરિકોને મતદાન કરવાનો અને તેમના નેતા પસંદ કરવાનો અધિકાર મળ્યો.
- લોકશાહીને મજબૂત કરવામાં ભારતની ભૂમિકા:
- વિશ્વવ્યાપી:-
- ક્ષમતા નિર્માણ:
- સ્વતંત્ર અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણીઓ કરાવવામાં ચૂંટણી પંચના નોંધપાત્ર રેકૉર્ડ ઉપરાંત, ભારતે દાયકાઓથી એશિયા, આફ્રિકા અને વિશ્વના અન્ય પ્રદેશોના હજારો ચૂંટણી અધિકારીઓને ચૂંટણી સંચાલન અને સંસદીય બાબતોમાં તાલીમ આપી છે.
- ડેવલપમેન્ટલ પાર્ટનરશિપ એડમિનિસ્ટ્રેશન (DPA):
- ભારતે વિવિધ ભૌગોલિક વિકાસશીલ અને નવા લોકશાહી દેશોને મહત્વપૂર્ણ વિકાસ સહાય પ્રોજેક્ટ ઓફર કરવા માટે વિદેશ મંત્રાલય (MEA) ની અંદર 'વિકાસ ભાગીદારી વહીવટ' (DPA) ની રચના કરી છે.
- આમાં અફઘાન સંસદનું નિર્માણ અને મ્યાનમારને તેની વહીવટી અને ન્યાયિક ક્ષમતાઓને અપગ્રેડ કરવા માટે સહાય પૂરી પાડવાનો સમાવેશ થાય છે.
- લોકશાહીની દેખરેખ માટે અનુદાન:
- આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે લોકશાહીને સમર્થન આપવા માટે ભારતે યુએસ સાથે મળીને 'યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેમોક્રેસી ફંડ' (UNDEF) અને 'કમ્યુનિટી ઓફ ડેમોક્રસી'ની રચનામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.
- આકસ્મિક રીતે, ભારત UNDEF માં સૌથી મોટા યોગદાનકર્તાઓમાંનું એક છે, જે દક્ષિણ એશિયામાં 66 બિન-સરકારી સંસ્થા-આધારિત પ્રોજેક્ટ્સને સમર્થન આપે છે.
- સંયુક્ત રાષ્ટ્ર લોકશાહી કોક્સ:
- ભારતે સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘની લોકશાહી કોક્સની રચના કરવામાં પણ મદદ કરી, જે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની પ્રણાલીની અંદર એક માત્ર એવી સંસ્થા છે જે સહિયારા મૂલ્યો પર આધારિત લોકશાહી રાજ્યોને બોલાવે છે.
- ભારતમાં:-
- વંશીય ભેદભાવનો અંત:
- ભારતમાં એક દલિત મહિલાને ઉચ્ચ પદ (મુખ્યમંત્રી તરીકે) સુધી પહોંચવા માટે પ્રતિનિધિત્વ આપવામાં આવ્યું.
- માહિતી અધિકાર અધિનિયમ, 2005:
- આ અધિનિયમે સંપૂર્ણ રીતે નાગરિક સમાજ સંચાલિત ગ્રાસરુટ ચળવળને સામાન્ય નાગરિકો માટે માહિતીને સાચા અર્થમાં પ્રજાસત્તાક બનાવી છે.
- લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ:
- વર્ષ 1992માં બે બંધારણીય સુધારા (73મા અને 74મા) દ્વારા સ્થાપિત ત્રિ-સ્તરીય વહીવટ (ગ્રામીણ અને શહેરી સ્થાનિક સંસ્થાઓ)એ છેલ્લા ત્રણ દાયકામાં ઊંડી અસર કરી છે.

- > વિવિધ સ્તરે (ગ્રામસભા, પંચાયત સમિતિ, જિલ્લા પરિષદ) 30 લાખ પ્રતિનિધિઓ સાથે, ભારત વિશ્વની સૌથી મોટી લોકશાહી વ્યવસ્થા છે.
- > લોકશાહી સંબંધિત ચિંતાઓ:
- > વૈશ્વિક:-
- > રાજકીય અધિકારો અને નાગરિક સ્વતંત્રતાઓમાં ઘટાડો:
- > વિશ્વભરની લોકશાહીઓ નવા સ્થાપિત-ઘણા મુખ્ય પરિમાણો પર ગંભીર કટોકટીનો સામનો કરી રહી છે.
- > લોકશાહી પર દેખરેખ રાખતી સંસ્થાઓના અહેવાલો અનુસાર, લોકશાહીમાં ભયજનક ઘટાડો જોવા મળી રહ્યો છે.
- > ડેમોક્રેસી ઇન્ડેક્સ 2020 મુજબ, વિશ્વની બહુ ઓછી 9% વસ્તી 'સંપૂર્ણ' લોકશાહીમાં રહે છે.
- > મ્યાનમાર, ટ્યુનિશિયા અને સુદાનમાં તાજેતરના લશ્કરી બળવા લોકશાહી વિરોધી દળોના સતત ઉદયની સાક્ષી છે અને તેમની આવર્તન વૈશ્વિક લોકશાહી તરફી દળોની સામૂહિક નિષ્ફળતા દર્શાવે છે.
- > વધતો સત્તાવાદ:
- > સરમુખત્યારશાહી સત્તાઓ, ખાસ કરીને ચીનના સતત ઉદયને કારણે વધતું જોખમ એક મુખ્ય ચિંતા છે.
- > એવા સમયે જ્યારે પશ્ચિમ, ખાસ કરીને US અને સમૃદ્ધ યુરોપીયન દેશોએ લોકશાહી મૂલ્યો પ્રત્યેની તેમની વૈશ્વિક પ્રતિબદ્ધતાને મોટાભાગે ઘટાડી દીધી છે, ત્યારે ચીને વૈશ્વિક માનવ અધિકારો અને લોકશાહી ધોરણોને ફરીથી વ્યાખ્યાયિત કરવા પર તેની દૃષ્ટિ નક્કી કરી છે.
- > ઉદાહરણ: ચીને તાઈવાનને ધમકાવવા માટે લશ્કરી અને રાજદ્વારી માધ્યમોનો ઉપયોગ કર્યો છે, વિવાદિત દક્ષિણ ચીન સાગરમાં તેના પ્રાદેશિક દાવાને દબાવ કર્યું છે, લાખો ઉઈગુર મુસ્લિમોને અટકાયત શિબિરોમાં મૂક્યા છે, હોંગકોંગમાં રાજકીય સ્વતંત્રતાઓ પર નિયંત્રણ મૂક્યું છે અને અન્ય ઘણા ભૌગોલિક વિસ્તારોમાં તેના પ્રભાવને મજબૂત કરવા માટે અભિયાનો શરૂ કરવામાં આવ્યા છે.
- > ભારત:-
- > ફ્રીડમ ઈન વર્લ્ડ 2021 રિપોર્ટ ભારતની સ્થિતિને 'સ્વતંત્ર'માંથી બદલીને 'આંશિક રીતે સ્વતંત્ર' કરી દીધી છે. V-Dem અહેવાલ એક ડગલું આગળ વધીને તેને "ચૂંટણીની નિરંકુશતા" કહે છે.
- > ગ્લોબલ સ્ટેટ ઓફ ડેમોક્રેસી 2021ના અહેવાલ મુજબ, ભારત "બેકસ્લાઈડિંગના કેટલાક સૌથી ચિંતાજનક ઉદાહરણો" સાથે 10 સૌથી પાછળ રહેલ લોકશાહીઓમાં સામેલ હતું.

આગળ શું?/લવિચ્ચના પગલાં

- > બંધારણીય લોકશાહીના સંસ્થાકીયકરણથી ભારતના લોકોને લોકશાહીનું મહત્વ સમજવામાં અને તેમનામાં લોકશાહી સંવેદનાઓ વિકસાવવામાં મદદ મળી છે.

- > તે જ સમયે, દેશના લોકોના વિશ્વાસને જાળવી રાખવા અને વાસ્તવિક લોકશાહીના ઉદ્દેશ્યોને સુનિશ્ચિત કરવા માટે સરકારના તમામ અંગો સદ્ભાવનાથી કામ કરે તે મહત્વપૂર્ણ છે.
- > સરકારે ટીકાને સદંતર ફગાવવાને બદલે સાંભળવી જોઈએ. લોકતાંત્રિક મૂલ્યોને ખતમ કરવા માટેના સૂચનોને વિચારશીલ અને આદરપૂર્ણ પ્રતિભાવની જરૂર છે.
- > પ્રેસ અને ન્યાયતંત્ર કે જેઓ ભારતની લોકશાહીના આધારસ્તંભો ગણાય છે, તેમણે કારોબારીના કાર્યોનું ઓડિટ કરી શકાય તે માટે કોઈપણ કારોબારી હસ્તક્ષેપથી સ્વતંત્ર રહેવાની જરૂર છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) વિશેષ શ્રેણી રાજ્યના દરજ્જા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. બંધારણમાં કોઈપણ રાજ્યને 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ' (SCS) આપવા સંબંધિત કોઈ જોગવાઈ નથી.
 2. 'રાષ્ટ્રીય વિકાસ પરિષદ' દ્વારા 'યોજના સહાય' માટે 'સ્પેશિયલ કેટેગરી'નો દરજ્જો તે રાજ્યોને આપવામાં આવતો હતો.
 3. 14મા નાણાપંચ દ્વારા પૂર્વોત્તર અને ત્રણ પહાડી રાજ્યો સિવાયના રાજ્યો માટે 'સ્પેશિયલ કેટેગરી સ્ટેટસ' નાબૂદ કરવામાં આવ્યું છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 2) ગેરકાનૂની પ્રવૃત્તિ (નિવારણ) અધિનિયમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. UAPA ની કલમ 15, 'આતંકવાદી કૃત્યો' સંબંધિત અપરાધોને આરોપિત કરે છે.
 2. કલમ 17 આતંકવાદી કૃત્યો માટે ભંડોળ એકત્ર કરવા માટે સજાની જોગવાઈ કરે છે.
 3. કલમ 18, અંતર્ગત 'આતંકવાદનું કૃત્ય કરવાનું કાવતરું' અથવા 'આતંકવાદી કૃત્યની તૈયારીનું કોઈપણ કાર્ય'ના ગુના સંબંધિત આપરાધો માટે આરોપિત કરવામાં આવે છે.
 4. UAPA હેઠળ, ભારતીય અને વિદેશી બંને નાગરિકો પર ચાર્જ લગાવી શકાય છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

- 3) કોલેજિયમ સિસ્ટમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સુપ્રીમ કોર્ટમાં ન્યાયાધીશોની નિમણૂકો ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ 124 ની કલમ (2) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
 2. સુપ્રીમ કોર્ટ કોલેજિયમની અધ્યક્ષતા ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ (CJI) કરે છે અને તેમાં કોર્ટના અન્ય ચાર વરિષ્ઠ-ન્યાયાધીશોનો સમાવેશ થાય છે.
 3. કોલેજિયમ દ્વારા તૈયાર કરાયેલી ભલામણો ભારતના રાષ્ટ્રપતિને મંજૂરી માટે મોકલવામાં આવે છે.
 4. રાષ્ટ્રપતિ પાસે આ ભલામણોને સ્વીકારવાની અથવા નકારી કાઢવાની સત્તા છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1, 2 અને 3 (B) 2, 3 અને 4
(C) 1, 2 અને 4 (D) 1, 2, 3 અને 4

- 4) વિશેષાધિકાર પ્રસ્તાવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સંસદીય વિશેષાધિકારો એ “તેમના કાર્યોને અસરકારક રીતે નિભાવવા” માટે સંસદના સભ્યોને વ્યક્તિગત અને સામૂહિક રીતે, પ્રાપ્ત અમુક અધિકારો અને પ્રતિરક્ષાઓ છે.
 2. બંધારણનો અનુચ્છેદ 105 સ્પષ્ટપણે બે વિશેષાધિકારોનો ઉલ્લેખ કરે છે. આ છે: સંસદમાં વાણીની સ્વતંત્રતા અને તેની કાર્યવાહીના પ્રકાશનનો અધિકાર.
 3. બંધારણમાં, તે તમામ વ્યક્તિઓને સંસદીય વિશેષાધિકારો પણ આપવામાં આવ્યા છે જેઓ સંસદના ગૃહ અથવા તેની કોઈપણ સમિતિની કાર્યવાહીમાં બોલવા અને ભાગ લેવા માટે હકદાર છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 5) સીમાંકન પેનલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ‘સીમાંકન’ નો શાબ્દિક અર્થ થાય છે “પ્રક્રિયાની સ્થિતિમાં પ્રાદેશિક મતવિસ્તારોની હદ નક્કી કરવા માટે વિધાનસભા સંસ્થા”.
 2. કલમ 170 હેઠળ, દરેક વસ્તી ગણતરી પછી, રાજ્યોને સીમાંકન અધિનિયમ અનુસાર પ્રાદેશિક મતવિસ્તારમાં પણ વિભાજિત કરવામાં આવે છે.
 3. સીમાંકન આયોગના આદેશો ‘કાયદા જેવી’ સત્તા ધરાવે છે, અને તેને કોઈપણ કોર્ટ સમક્ષ પડકારી શકાતો નથી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 6) ભારતીય ઇંડ સંહિતાની કલમ 124A વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સુપ્રીમ કોર્ટ કેન્દ્રને એક અરજી પર નોટિસ પણ જારી કરી છે જેમાં અરજદારોએ IPCની કલમ 124A, 1860ને ગેરબંધારણીય અને રદબાતલ જાહેર કરવા માટે યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશની માંગ કરી છે.
 2. ભારતીય ઇંડ સંહિતા (IPC) ની કલમ 124A રાજદ્રોહ કાયદા સાથે કામ કરે છે.
 3. રાજદ્રોહ એ બિનજામીનપાત્ર ગુનો છે. તેની સજા ત્રણ વર્ષથી લઈને આજીવન કેદ સુધીની છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 7) યુનિવર્સિટીઓમાં રાજ્યપાલની ભૂમિકા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ‘પુંછી કમિશન’ (2010) એ ભલામણ કરી હતી કે રાજ્ય વિધાનસભા દ્વારા રાજ્યપાલના મહાભિયોગની જોગવાઈને બંધારણમાં સામેલ કરવી જોઈએ.
 2. નબામ રેબિયા કેસ (2016)માં સુપ્રીમ કોર્ટે તેના ચુકાદામાં જણાવ્યું હતું કે અનુચ્છેદ 163 હેઠળ રાજ્યપાલની વિવેકાધીન સત્તાઓનો ઉપયોગ મર્યાદિત છે.
 3. એસ.આર. બોમાઈ કેસ (1994): આ કેસ હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા રાજ્ય સરકારોની મનસ્વી રીતે બરતરફીને નાબૂદ કરવામાં આવી હતી.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 8) વ્યક્તિઓની તસ્કરી (નિવારણ, સંભાળ અને પુનર્વસન) બિલ, 2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ભારતના બંધારણનો અનુચ્છેદ 23 માનવ તસ્કરી અને બળજબરીથી મજૂરી પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.
 2. અનૈતિક વ્યાપાર (નિવારણ) અધિનિયમ, 1956 (ITPA) વ્યાવસાયિક જાતીય શોષણ માટે હેરફેરને ઇંડ કરે છે.
 3. ભારત બોન્ડેડ લેબર સિસ્ટમ (નાબૂદી) અધિનિયમ 1976, બાળ મજૂરી (પ્રતિબંધ અને નાબૂદી) અધિનિયમ 1986 અને જુવેનાઇલ જસ્ટિસ એક્ટ દ્વારા બંધાયેલા અને ફરજિયાત મજૂરી પર પણ પ્રતિબંધ મૂકે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

9) તાજેતરમાં યોજાયેલ સમિટ ફોર ડેમોક્રસી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ફ્રીડમ ઇન વર્લ્ડ 2021 રિપોર્ટ ભારતની સ્થિતિને 'સ્વતંત્ર'માંથી બદલીને 'આંશિક રીતે સ્વતંત્ર' કરી દીધી છે. V-Dem અહેવાલ એક ડગલું આગળ વધીને તેને "ચૂંટણીની નિરંકુશતા" કહે છે.
2. ડેમોક્રસી ઇન્ડેક્સ 2020 મુજબ, વિશ્વની બહુ ઓછી 9% વસ્તી 'સંપૂર્ણ' લોકશાહીમાં રહે છે.
3. આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે લોકશાહીને સમર્થન આપવા માટે ભારતે યુએસ સાથે મળીને 'યુનાઈટેડ નેશન્સ ડેમોક્રસી ફંડ' (UNDEF) અને 'કમ્યુનિટી ઓફ ડેમોક્રસી'ની રચનામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

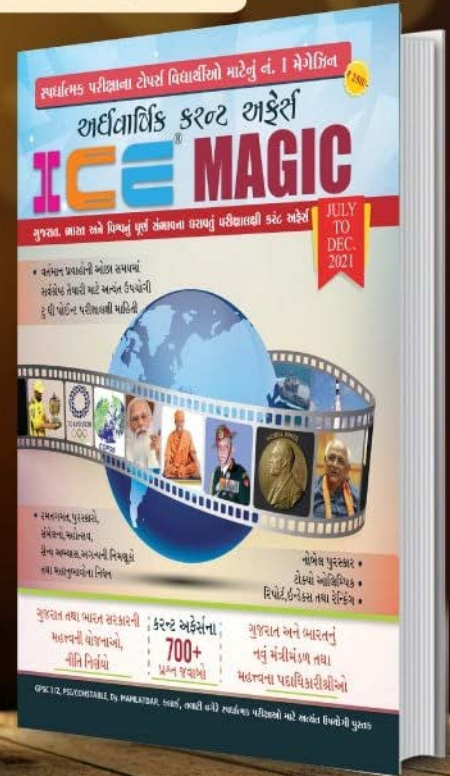
સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાના ટોપર્સ વિદ્યાર્થીઓ માટેનું નં. 1 મેગેઝિન

ICE[®] MAGIC

અર્ધવાર્ષિક કરન્ટ અફેર્સ

વર્તમાન પ્રવાહોની ઓછા સમયમાં સર્વશ્રેષ્ઠ તૈયારી માટે અત્યંત ઉપયોગી ટુ ઘી પોઇન્ટ પરીક્ષાલક્ષી માહિતી રમતગમત, પુરસ્કારો, સંમેલનો, મહોત્સવ, સૈન્ય અભ્યાસ, અગત્યની નિમણૂકો તથા મહાનુભાવોના નિધન ગુજરાત તથા ભારત સરકારની મહત્વની યોજનાઓ, નીતિ નિર્ણયો ગુજરાત અને ભારતનું નવું મંત્રી મંડળ તથા મહત્વના પદાધિકારીશ્રીઓ નોબેલ પુરસ્કાર, ટોક્યો ઓલિમ્પિક, રિપોર્ટ, ઇન્ડેક્સ તથા રેન્કિંગ

COMING SOON

આ પુસ્તક તમામ અગ્રગણ્ય બુક સ્ટોર અને ICEONLINE.IN પર ટૂંક સમયમાં ઉપલબ્ધ થશે.

GPSC 1/2, Dy.SO, Dy.MAMLATDAR, RFO, ઓફિસ સુપ્રિન્ટેન્ડેન્ટ, બિનસચિવાલય, તલાટી, PSI, ASI, CONSTABLE તથા વર્ગ - 3 સહિતની તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ઉપયોગી

પેમેન્ટ બેંકો અને સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકોને 'સરકારી એજન્સી વ્યવસાય' કરવાની મંજૂરી

- તાજેતરમાં, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા પેમેન્ટ બેંકો અને સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકોને 'સરકારી એજન્સી વ્યવસાય' કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી છે.
- આ માટે, એક શરત મૂકવામાં આવી છે કે સંબંધિત બેંક 'પ્રોમ્પ્ટ કરેક્ટિવ એક્શન (PCA)' ફ્રેમવર્ક અથવા મોરેટોરિયમ હેઠળ ન હોવી જોઈએ.

એજન્સી બેંકને ઓળખવાની શક્તિ:

- ચોક્કસ 'સરકારી એજન્સી વ્યવસાય' માટે 'એજન્સી બેંકો' (અનુસૂચિત ખાનગી ક્ષેત્રની એજન્સી બેંકો સહિત)ને માન્યતા આપવાનો વિકલ્પ સંપૂર્ણપણે કેન્દ્ર સરકાર/રાજ્ય સરકારોના સંબંધિત વિભાગો પાસે રહેલો છે.

સૂચિતાર્થ:

- આ વ્યવસ્થાને અનુસરીને, બેંકો હવે દરખાસ્તોની વિનંતી, પ્રાથમિક હરાજી, ફિક્સ્ડ રેટ અને વેરિયેબલ રેપો રેટ અને રિવર્સ રેપો અને સરકાર અને અન્ય મોટા કોર્પોરેશનો દ્વારા જારી કરાયેલ 'માર્જિનલ સ્ટેન્ડિંગ ફેસિલિટી (MSF)'માં ભાગ લઈ શકે છે.
- ઉપરાંત, બેંકો પણ હવે સરકાર દ્વારા સંચાલિત નાણાકીય સમાવેશ યોજનાઓમાં ભાગ લેવા માટે પાત્ર બનશે.

'સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક' વિશે:

- 'સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક્સ' (SFBs) એ દેશમાં ઓછી બેંક અને બેંક વગરના વિસ્તારોને નાણાકીય સેવાઓ પૂરી પાડતી નાણાકીય સંસ્થાઓ છે.
- 'સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક્સ' (SFBs) 'કંપની એક્ટ, 2013' હેઠળ 'પબ્લિક લિમિટેડ કંપની' તરીકે નોંધાયેલ છે.
- આ બેંકો, અન્ય વ્યાપારી બેંકોની જેમ, તમામ મૂળભૂત બેંકિંગ પ્રવૃત્તિઓમાં સામેલ થઈ શકે છે, જેમ કે ધિરાણ અને થાપણો સ્વીકારે છે.
- નાણાકીય સમાવેશ પર રચાયેલી 'નચિકેત મોર સમિતિ' દ્વારા 'સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકો'ની સ્થાપના માટે સૂચનો કરવામાં આવ્યા હતા.

- 'સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકો' મોટી રકમની લોન આપી શકતી નથી. વધુમાં, તેઓ પેટાકંપનીઓ સ્થાપિત કરી શકતી નથી અથવા હાઇ-ટેક ઉત્પાદનોમાં વેપાર કરી શકતા નથી.

પેમેન્ટ બેંક:

- પેમેન્ટ બેંકોની સ્થાપના 'સ્થળાંતરિત મજૂર કર્મચારીઓ, ઓછી આવક ધરાવતા પરિવારો, નાના સાહસો, અન્ય અસંગઠિત ક્ષેત્રની સંસ્થાઓ અને અન્ય વપરાશકર્તાઓને નાની બચત ખાતાઓ અને ચુકવણી/રેમિટન્સ સેવાઓ પૂરી પાડીને નાણાકીય સમાવેશને પ્રોત્સાહન આપવા માટે કરવામાં આવી હતી.'
- પેમેન્ટ બેંકો ચોક્કસ મર્યાદા સુધી થાપણો સ્વીકારી શકે છે. હાલમાં, થાપણો સ્વીકારવાની મહત્તમ મર્યાદા વ્યક્તિ દીઠ રૂ. 200,000 છે, પરંતુ ભવિષ્યમાં તેને વધારી શકાય છે.
- આ બેંકો લોન કે ક્રેડિટ કાર્ડ આપી શકતી નથી. જો કે, આવી બેંકો 'કરન્ટ' અને 'સેવિંગ્સ' બંને ખાતાઓ સંભાળી શકે છે.
- પેમેન્ટ બેંકો એટીએમ અને ડેબિટ કાર્ડ તેમજ ઓનલાઈન અને મોબાઈલ બેંકિંગ સુવિધાઓ ઓફર કરી શકે છે.

જાહેર હિસાબ સમિતિ

- તાજેતરમાં, સંસદીય જાહેર હિસાબ સમિતિ (PAC) ની શતાબ્દી ઉજવણીનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

જાહેર હિસાબ સમિતિ વિશે:

- જાહેર હિસાબ સમિતિની રચના દર વર્ષે કરવામાં આવે છે. આમાં સભ્યોની મહત્તમ સંખ્યા છે 22, જે પૈકી 15 સભ્યો લોકસભા અને 7 સભ્યો રાજ્યસભામાંથી ચૂંટવામાં આવે છે.
- સભ્યોની મુદત એક વર્ષની હોય છે.
- સમિતિના અધ્યક્ષની નિમણૂક લોકસભાના અધ્યક્ષ કરે છે. 1967 થી, સમિતિના અધ્યક્ષની પસંદગી વિપક્ષના સભ્યોમાંથી કરવામાં આવે છે.
- તેનું મુખ્ય કાર્ય કમ્પ્ટ્રોલર એન્ડ ઓડિટર જનરલ (CAG) ના ઓડિટ રિપોર્ટને સંસદમાં મૂક્યા પછી તેની તપાસ કરવાનું છે.
- જાહેર હિસાબ સમિતિની મર્યાદાઓ:
- વ્યાપક રીતે કહીએ તો, તે નીતિના પ્રશ્નોમાં દખલ કરી શકતું નથી.
- તે આ ખર્ચ કર્યા પછી જ તેની દેખરેખ રાખી શકે છે. તેની પાસે ખર્ચને મર્યાદિત કરવાની સત્તા નથી.

- > તે વહીવટની રોજબરોજની બાબતોમાં દખલ કરી શકે નહીં.
- > સમિતિ દ્વારા કરાયેલી ભલામણો માત્ર સલાહકારી છે. મંત્રાલયો દ્વારા આ ભલામણોની અવગણના પણ થઈ શકે છે.
- > આ માટે વિભાગો પાસે ખર્ચ રોકવાની સત્તા નથી.
- > તે માત્ર એક એક્ઝિક્યુટિવ બોડી છે અને તેની પાસે કોઈ આદેશ જારી કરવાની સત્તા નથી. તેના તારણો પર અંતિમ નિર્ણય ફક્ત સંસદ જ લઈ શકે છે.

સહ-ધિરાણ મોડલ: બેંકો અને નોન-બેંકિંગ નાણાકીય કંપનીઓ દ્વારા સહ-ધિરાણ

- > સપ્ટેમ્બર 2018 માં, RBI એ બેંકોને અગાઉના કરારના આધારે પ્રાથમિકતા ક્ષેત્રના ધિરાણ માટે HFC સહિત તમામ નોંધાયેલ નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સિયલ કંપનીઓ (NBFCs) સાથે સહ-ધિરાણ પ્રદાન કરવાની મંજૂરી આપી હતી.
- > ત્યારથી, ઘણી બેંકોએ ‘નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સિયલ કંપનીઓ’ સાથે સહ-લોન ‘માસ્ટર કરારો’ કર્યા છે, અને આવા ઘણા કરારો પ્રક્રિયા હેઠળ છે.

સંબંધિત ચિંતાઓ:

- > આ પ્રકારના કરારોને કારણે બેંકો અને NBFC વચ્ચે અસામાન્ય જોડાણ થયું છે. ઉદાહરણ તરીકે, ‘સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા’ એ ‘અદાણી કેપિટલ’, એક નાની NBFC સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે, જે ખેડૂતોને ટ્રેક્ટર અને ખેતીના સાધનો ખરીદવામાં મદદ કરવા માટે સહ-ધિરાણ ઓફર કરે છે.
- > સહ-ધિરાણમાં ઉચ્ચ જોખમની સંભાવના: NBFC એ તેમની રેકૉર્ડ મૂડી પર ઓછામાં ઓછી 20 ટકા વ્યક્તિગત લોન રાખવાની જરૂર છે. મતલબ કે 80 ટકા જોખમ બેંકો પર રહેશે. આના કારણે ડિફોલ્ટના કિસ્સામાં બેંકોને મોટું નુકસાન સહન કરવું પડશે.
- > બેંકિંગમાં કોર્પોરેટ ગૃહો: RBI એ સત્તાવાર રીતે મોટા કોર્પોરેટ ગૃહોને બેંકિંગ ક્ષેત્રમાં પ્રવેશવાની મંજૂરી આપી નથી, પરંતુ નોન-બેંકિંગ નાણાકીય કંપનીઓ (NBFC) - મોટાભાગે કોર્પોરેટ ગૃહો દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી છે - જે પહેલેથી જ જાહેર થાપણો સ્વીકારી રહી છે. તેમની પાસે હવે સીધી સહ-ધિરાણ વ્યવસ્થા દ્વારા ધિરાણ આપવાની વધુ તકો મળશે.

સહ-ધિરાણ/કો-બોરો મોડલ શું છે?

- > સહ-ધિરાણ મોડલ હેઠળ, બંને ભાગીદાર ધિરાણકર્તાઓને જોખમ અને નફાની વહેંચણી કરીને સુવિધા સ્તરે સંયુક્ત રીતે ધિરાણ કરવાની છૂટ છે.
- > ઉદ્દેશ્ય : અર્થતંત્રના વંચિત અને અલ્પ વંચિત ક્ષેત્રોમાં ધિરાણના પ્રવાહમાં સુધારો કરવો.

મોડેલનું મહત્વ:

- > બેંકો તરફથી ભંડોળની ઓછી કિંમત અને ‘નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સિયલ કંપનીઓ’ સુધી વધુ પહોંચ લાભાર્થીને પોસાય તેવા ખર્ચે લોન ઉપલબ્ધ કરાવશે.
- > આ બેંકોને ગ્રાહક આધારને વિસ્તારવામાં મદદ કરશે અને બેંકોને લાસ્ટ માઈલ બેંકિંગ સેવાઓ પ્રદાન કરવામાં સક્ષમ બનાવશે.

કુગાવો લક્ષ્યાંક

- > ભારતનો છૂટક કુગાવો નવેમ્બરમાં સતત બીજા મહિને વધીને 4.91% થયો, જે ઓક્ટોબરમાં 4.48% હતો.
- > નવેમ્બર મહિનામાં ભારતના શહેરી ભાગોમાં, કિંમતોમાં 5.54% ની તીવ્ર વૃદ્ધિ અને શાકભાજીના ભાવમાં, પાછલાં મહિનાની સરખામણીમાં 7.45% નો તીવ્ર વધારો થયો છે.

સંબંધિત ચિંતાઓ:

- > આ સૂચવે છે કે ‘રોકાણ અને ચીજવસ્તુઓના ખર્ચમાં વધારા’ને કારણે ભાવ વધવાનું દબાણ રહે છે, જે ઓક્ટોબરમાં, જથ્થાબંધ ભાવનો કુગાવો પાંચ મહિનાના ઉચ્ચ સ્તર 12.54% સુધી પહોંચતા સ્પષ્ટ થાય છે. ‘રિટેલ કુગાવો’ માં સતત વધારો RBI દ્વારા નિર્ધારિત કુગાવાના લક્ષ્યાંકને અસર કરશે.

કુગાવો લક્ષ્યાંક શું છે ?

- > તે ચોક્કસ વાર્ષિક કુગાવો દર હાંસલ કરવા માટે નાણાકીય નીતિના સંયોજન પર આધારિત કેન્દ્રીય બેંકની નીતિ છે.
- > કુગાવાના લક્ષ્યાંકની થિયરી એવી માન્યતા પર આધારિત છે કે લાંબા ગાળાની આર્થિક વૃદ્ધિ, શ્રેષ્ઠ રીતે, ભાવની સ્થિરતા જાળવીને હાંસલ કરી શકાય છે અને તે ‘ભાવ સ્થિરતા’ કુગાવાને નિયંત્રિત કરીને પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.

કુગાવો લક્ષ્યાંક ફ્રેમવર્ક :

- > 2016 માં, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (RBI) અધિનિયમ, 1934 માં સુધારાથી ભારતમાં “લવચીક કુગાવા લક્ષ્યીકરણ ફ્રેમવર્ક” (Flexible Inflation Targeting Framework) લાગુ છે.

ભારતમાં કુગાવાના લક્ષ્યાંક કોણ નક્કી કરે છે?

- > ભારતીય રિઝર્વ બેંક અધિનિયમની જોગવાઈઓ અનુસાર, ભારત સરકાર, દર પાંચ વર્ષમાં એકવાર, રિઝર્વ બેંક સાથે પરામર્શ કરીને કુગાવાનો લક્ષ્યાંક નક્કી કરે છે.

વર્તમાન કુગાવાનો લક્ષ્યાંક:

- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 5 ઓગસ્ટ, 2016 થી માર્ચ 31, 2021 સુધીના સમયગાળા માટે 4 ટકા કન્ઝ્યુમર પ્રાઇસ ઇન્ડેક્સ (CPI) કુગાવાને સૂચિત કરવામાં આવ્યો છે. આ સાથે, 6 ટકાની ઉપલી સ્કોપ મર્યાદા અને 2 ટકાની ઓછી સ્કોપ મર્યાદા નક્કી કરવામાં આવી છે.

બેંક થાપણ વીમા કાર્યક્રમ

- બેંક બંધ થવા જેવી સમસ્યાઓના કિસ્સામાં કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 'બેંક ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ' સુરક્ષાને 1 લાખ રૂપિયાથી વધારીને 5 લાખ રૂપિયા કરવાનું મહત્વ દર્શાવવામાં આવ્યું છે. તાજેતરમાં, વડાપ્રધાને બેંક ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ પ્રોગ્રામમાં થાપણદારોને સંબોધિત કર્યા હતા.

પૃષ્ઠભૂમિ:

- અગાઉ, 'ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ કેડિટ ગેરંટી સ્કીમ' હેઠળ, રૂ. 1 લાખ કે તેથી વધુની થાપણો માટે માત્ર રૂ. 1 લાખનું 'બેંક ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ કવર' હતું.

ભારતમાં થાપણ વીમો અને તેનું નિયમન:

- થાપણ વીમો પ્રીમિયમ પ્રાપ્ત કરીને થાપણદારના નાણાંને વીમા સુરક્ષા પ્રદાન કરે છે.
- સરકાર દ્વારા કોઈપણ બેંક નિષ્ફળ જવા/ડૂબવાના કિસ્સામાં થાપણદારોના રક્ષણ માટે આરબીઆઈ હેઠળ ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ એન્ડ કેડિટ ગેરંટી કોર્પોરેશન (ડીઆઈસીજીસી) ની સ્થાપના કરવામાં આવી છે.
- DICGC બેંક દ્વારા રાખવામાં આવેલી રૂ. 100ની થાપણો પર 10 પૈસા ચાર્જ કરે છે. કોર્પોરેશનને વીમાધારક બેંકો દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ પ્રીમિયમ બેંકો દ્વારા ચૂકવવામાં આવે છે, તેનો કોઈ ભાગ થાપણદારો પાસેથી લેવામાં આવતો નથી.
- DICGC દ્વારા છેલ્લે ફેબ્રુઆરી, 2020માં 'થાપણ વીમા કવર'ને 1993થી ₹1 લાખથી વધારીને ₹5 લાખ કરવામાં આવ્યું હતું.

ડિપોઝિટ વીમો- કવરેજ:

- ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ ભારતમાં કાર્યરત તમામ કોમર્શિયલ બેંકોમાં બચત, ફિક્સ, કરંટ, રિસરિંગ ડિપોઝિટ વગેરે જેવી તમામ થાપણોને આવરી લે છે.
- આ હેઠળ, રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં કાર્યરત રાજ્ય, કેન્દ્રીય અને પ્રાથમિક સહકારી બેંકોની થાપણોને પણ આવરી લેવામાં આવે છે.

થાપણદારોએ નિષ્ફળ બેંકમાંથી તેમની રકમનો દાવો**કરવાની પ્રક્રિયા:**

- ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ એન્ડ કેડિટ ગેરંટી કોર્પોરેશન (DICGC) સીધા થાપણદારો સાથે વ્યવહાર કરતું નથી.
- જ્યારે બેંકને ફડચામાં લેવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવે છે, ત્યારે આરબીઆઈ (અથવા રજિસ્ટ્રાર) દ્વારા વિલ્ડિંગ અપ પ્રક્રિયાની દેખરેખ માટે એક સત્તાવાર લિક્વિડેટરની નિમણૂક કરવામાં આવે છે.
- DICGC એક્ટ હેઠળ, લિક્વિડેટરે ચાર્જ લીધાના ત્રણ મહિનાની અંદર DICGCને તમામ વીમાધારક થાપણદારોની યાદી (તેમના લેણાં સહિત) સબમિટ કરવાની જરૂર છે.
- આ લેણાં DICGC દ્વારા આ યાદી મળ્યાના બે મહિનામાં ચૂકવવામાં આવે છે.

DICGC નીચેના પ્રકારની થાપણોને આવરી લેતું નથી:

- વિદેશી સરકારોની થાપણો
- કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકારોની થાપણો
- આંતર-બેંક થાપણો
- રાજ્યની જમીન વિકાસ બેંકોની રાજ્ય સહકારી બેંકમાં થાપણો
- ભારતની બહાર મળેલી કોઈપણ થાપણ પર ચૂકવવાપાત્ર કોઈપણ રકમ
- DICGC દ્વારા મુક્તિ આપવામાં આવેલ કોઈપણ રકમ, ખાસ કરીને RBI ની પૂર્વ પરવાનગી સાથે.

ન્યૂનતમ ટેકાના ભાવ

- તાજેતરમાં ભાજપના સાંસદ વરુણ ગાંધી દ્વારા સંસદમાં પાકના લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ-MSP માટે ખાનગી સભ્યનું બિલ રજૂ કર્યું છે.

કૃષિ કાયદા, 2021ના લઘુત્તમ ટેકાના ભાવની વસૂલાતની બાંધધરીકૃત ખેડૂતોના અધિકારો:

- 'ખેડૂત ઉત્પાદન બિલ 2021ની લઘુત્તમ ટેકાના ભાવની અનુભૂતિની ખાતરી આપવાનો ખેડૂતોનો અધિકાર' રૂ. 1 લાખ કરોડના નાણાકીય ખર્ચ સાથે 'લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ'ની કાયદેસર ગેરંટી પ્રદાન કરવાની દરખાસ્ત કરે છે.
- બિલનો ઉદ્દેશ્ય 22 પાકો માટે 'લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ' પર કાનૂની ગેરંટી પૂરી પાડવાનો છે, જે ઉત્પાદનની કુલ કિંમત પર 50 ટકાના ડિવિડન્ડ પર નિર્ધારિત થવો જોઈએ.
- જો કોઈ ખેડૂત ઉપર જાહેર કરેલ 'લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ' (MSP) કરતાં ઓછી કિંમત મેળવે છે, તો તે પ્રાપ્ત કિંમત અને બાંધધરીકૃત MSP વચ્ચેના તફાવત સમાન વળતર માટે હકદાર બનશે.

- આ બિલ કૃષિ-ઉત્પાદન વ્યવહારના બે દિવસમાં સીધા ખેડૂતોના ખાતામાં ચૂકવણી કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે.

મહત્વ:

- ખેડૂતોને ગેરંટીડ ન્યુનતમ ટેકાના ભાવ (ગેરંટીડ MSP)ની જાહેરાતથી લગભગ 93 મિલિયન કૃષિ પરિવારો માટે સારી કૃષિ પેદાશની કિંમત મળશે, જેનાથી ગ્રામીણ અર્થવ્યવસ્થા પુનઃજીવિત થશે.

‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ (MSP) શું છે?

- ‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ (MSPs), એ કોઈપણ પાકની ‘લઘુત્તમ કિંમત’ છે જેના પર સરકાર ખેડૂતો પાસેથી પાક ખરીદે છે. હાલમાં, આર્થિક બાબતોની કેબિનેટ સમિતિ ખરીફ અને રવિ બંને સિઝનમાં ઉગાડવામાં આવતા 23 પાક માટે ‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ નક્કી કરે છે.

MSP ની ગણતરી કેવી રીતે થાય છે ?

- ‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ (MSP)ની ગણતરી ખેડૂતોના ઉત્પાદન ખર્ચના ઓછામાં ઓછા દોઢ ગણા ભાવના આધારે કરવામાં આવે છે.
- 2018-19ના કેન્દ્રીય બજેટમાં જાહેર કરવામાં આવ્યા મુજબ, એમએસપી ઉત્પાદન ખર્ચના દોઢ ગણી રાખવામાં આવશે.
- વર્ષમાં બે વાર “કૃષિ ખર્ચ અને કિંમતો કમિશન” (કમીશન ફોર એગ્રીકલ્ચર કોસ્ટ એન્ડ પ્રાઈસ - CACP ની ભલામણ છે) નક્કી કરવા માટે ‘MSP’ (MSP)
- કમિશન ફોર એગ્રીકલ્ચર કોસ્ટ્સ એન્ડ પ્રાઈસ (CACP) એક વૈધાનિક સંસ્થા છે, જે ખરીફ અને રવિ સિઝન માટે કિંમતોની ભલામણ કરતા અલગ-અલગ અહેવાલો તૈયાર કરે છે.

ઉત્પાદન નક્કી સમાવેશ કરવામાં ખર્ચ એમએસપી :

- ‘મિનિમમ સપોર્ટ પ્રાઈસ’ (MSP) નક્કી કરતી વખતે, કૃષિ ખર્ચ અને કિંમતો માટેનું કમિશન (CACP) ‘A2+FL’ અને ‘C2’ બંને ખર્ચને ધ્યાનમાં લે છે.
- ‘A2’ ખર્ચમાં ખેડૂત દ્વારા સીધી રોકડમાં અને બિયારણ, ખાતર, જંતુનાશકો, મજૂર વેતન, બળતણ, સિંચાઈ વગેરે પરની તમામ ચૂકવણીનો સમાવેશ થાય છે.
- ‘A2 + FL’ માં સહિત વધારાની વણચૂકવાયેલ કુટુંબ મજૂર અંદાજિત મૂલ્ય ‘A2’ સમાવેશ થાય છે.
- C2 ખર્ચમાં, કુલ રોકડ ખર્ચ અને ખેડૂતના કુટુંબનું મહેનતાણું (A2+FL) ખેતીની જમીન પરના ભાડા અને કુલ કૃષિ મૂડી પરના વ્યાજ ઉપરાંત સામેલ છે.

MSP ની મર્યાદાઓ:

- ‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ (MSP)ની મુખ્ય સમસ્યા ઘઉં અને ચોખા સિવાયના અન્ય તમામ પાકો ખરીદવા માટે સરકારી તંત્રનો અભાવ છે. ભારતીય ખાદ્ય નિગમ (FCI) દ્વારા ‘પબ્લિક ડિસ્ટ્રિબ્યુશન સિસ્ટમ’ (PDS) હેઠળ ઘઉં અને ચોખાની નિયમિતપણે ખરીદી કરવામાં આવે છે.
- અનાજની અંતિમ ખરીદી રાજ્ય સરકારો દ્વારા કરવામાં આવે છે અને જે રાજ્યોમાં સરકાર દ્વારા અનાજની સંપૂર્ણ ખરીદી કરવામાં આવે છે ત્યાંના ખેડૂતોને વધુ લાભ મળે છે. જ્યારે ઓછી ખરીદીવાળા રાજ્યોના ખેડૂતો ઘણીવાર નુકસાનમાં હોય છે.
- MSP-આધારિત પ્રાપ્તિ પ્રણાલી પણ વચેટિયાઓ, કમિશન એજન્ટો અને APMC અધિકારીઓ પર નિર્ભર છે, અને નાના ખેડૂતો માટે તેમને એક્સેસ કરવાનું મુશ્કેલ બનાવે છે.

એમએસપીને કાયદેસર બનાવવા માટેના કારણો:

- ખેડૂતોને MSP કરતા ઓછા ભાવ મળે છે : ભારતના મોટાભાગના ભાગોમાં ઉગાડવામાં આવતા મોટાભાગના પાકો માટે, ખેડૂતોને ખાસ કરીને લણણી વખતે જે ભાવ મળે છે તે સત્તાવાર રીતે જાહેર કરાયેલ ‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ (MSP) કરતા ઘણા ઓછા છે. અને MSP માટે કોઈ વૈધાનિક સુરક્ષા ન હોવાથી, તેને અધિકાર તરીકે માંગી શકાય નહીં.
- સરકાર દ્વારા મર્યાદિત ખરીદી: ઉપરાંત, MSP પર સરકાર દ્વારા વાસ્તવિક ખરીદીમાં નોંધપાત્ર ઘટાડો થયો છે, જે ઘઉં અને ડાંગરના પાકનો માત્ર એક તૃતીયાંશ ભાગ છે (જેમાંથી અડધો પાક માત્ર પંજાબ અને હરિયાણામાં ખરીદવામાં આવે છે), અને 10%-20% પસંદ કરેલ કઠોળ અને તેલીબિયાં પાકો સુધી મર્યાદિત. શાંતા કુમાર સમિતિના 2015ના અહેવાલ મુજબ, માત્ર 6% ખેડૂત પરિવારો સરકારને MSP દરે ઘઉં અને ડાંગરનું વેચાણ કરે છે.

MSP કાયદેસર કરવામાં પડકારો શું છે ?

- વૈધાનિક એમએસપી બિનટકાઉ છે: નીતિ આયોગમાં સંકળાયેલા કૃષિ અર્થશાસ્ત્રી રમેશ ચંદ દ્વારા એક પોલિસી પેપર, ‘લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ’ને કાયદેસર બનાવવા સામે દલીલ કરે છે. તેઓ દલીલ કરે છે કે જો ઉત્પાદન માંગ કરતાં વધી જાય, તો બજારમાં કોમોડિટી અથવા ઉત્પાદનના ભાવમાં ઘટાડો થશે, આમ ‘પૂર્વ-નિર્ધારિત કિંમત’ ખાનગી વેપારીઓને બજારમાંથી દૂર લઈ જશે. જેના પરિણામે એમએસપી જાહેર કરાયેલ મોટાભાગની કૃષિ પેદાશો મુખ્યત્વે સરકાર દ્વારા ખરીદવાની રહેશે, જે બિન-ટકાઉ છે.
- ગોડાઉન, રાશનની દુકાનો અથવા પરિવહન દરમિયાન ઘઉં અને ચોખાના રિસાયક્લિંગ/લિકેજ અને ભ્રષ્ટાચાર માટે વિશાળ અવકાશ.

- નિકાલની સમસ્યાઓ : જ્યારે અનાજ અને કઠોળ જાહેર વિતરણ પ્રણાલી દ્વારા વેચી શકાય છે, ત્યારે નાઈજરના બીજ, તલ અથવા કુસુમના કિસ્સામાં નિકાલની પ્રક્રિયા ખૂબ જ જટિલ બની જાય છે.
- કુગાવો : ઊંચા ખર્ચે પ્રાપ્તિનો અર્થ એ થશે કે અનાજના ભાવમાં વધારો થશે, જે કુગાવા તરફ દોરી જશે, જે આખરે ગરીબોને અસર કરશે.
- જો MSP આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં પ્રવર્તમાન દરો કરતાં વધી જાય તો ભારતની કૃષિ નિકાસને પણ અસર થશે. હાલમાં, કુલ નિકાસ વસ્તુઓમાં કૃષિ નિકાસનો હિસ્સો 11% છે.
- જો ઉચ્ચ MSPની કાયદેસર ખાતરી આપવામાં આવે તો ભારતને 'WTO' તરફથી સખત વિરોધનો સામનો કરવો પડશે. યુએસએ 2019માં 'માર્કેટ પ્રાઈસ સપોર્ટ (એમપીએસ)'ના રૂપમાં કૃષિને સ્થાનિક સહાયને લઈને વર્લ્ડ ટ્રેડ ઓર્ગેનાઈઝેશનમાં ચીન સામેનો કેસ સફળતાપૂર્વક જીત્યો હતો.
- આનાથી તિજોરી પર ભારે બોજ પડશે, કારણ કે સરકારે ખાનગી ભાગીદારીની ગેરહાજરીમાં તમામ માર્કેટબલ સરપ્લસ ખરીદવા પડશે.
- અન્ય ક્ષેત્રોની માંગ: જો કેન્દ્ર સરકાર 'લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ' તરીકે જાહેર કરવા માટે તમામ 23 પાકોની 100% પ્રાપ્તિની ખાતરી આપવા માટે કાયદો બનાવે છે, તો ફળો અને શાકભાજી, મસાલા અને અન્ય પાકની ખેતી કરતા ખેડૂતો પણ તેમ કરશે.

એશિયન પાવર ઇન્ડેક્સ, 2021

- 'એશિયન પાવર ઇન્ડેક્સ'માં 26 દેશો અને પ્રદેશોને સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. આ ઇન્ડેક્સ સિડની સ્થિત લોવી ઇન્સ્ટિટ્યૂટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.

તાજેતરના અહેવાલના મુખ્ય મુદ્દાઓ:

- 26 દેશોમાં 100 માંથી 7ના એકંદર સ્કોર સાથે એકંદર શક્તિની દ્રષ્ટિએ ભારત એશિયા-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં ચોથા સૌથી શક્તિશાળી દેશ તરીકે સ્થાન ધરાવે છે.
- ભારતના એકંદર સ્કોરમાં 2020ની સરખામણીમાં 2 પોઈન્ટનો ઘટાડો છે. ભારત 2021માં ફરી એશિયાઈ મહાસત્તા બનવામાં ઓછું પડી ગયું છે.
- 2021માં તેના એકંદર સ્કોરમાં નીચેનો ટ્રેન્ડ દર્શાવવા માટે એશિયાના 18 દેશોમાં ભારતનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- એકંદર શક્તિના સંદર્ભમાં એશિયા-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં ટોચના 10 દેશો છે:
- યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકા
- ચીન

- જાપાન
- ભારત
- રશિયા
- ઓસ્ટ્રેલિયા
- દક્ષિણ કોરિયા
- સિંગાપોર
- ઈન્ડોનેશિયા
- થાઈલેન્ડ

બાળ મજૂરી પર તેલંગાણાના નવા નિયમો: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- તેલંગાણા સરકારે કેન્દ્ર દ્વારા ઘડવામાં આવેલા નિયમો અનુસાર બાળ મજૂરીને રોકવા માટે સુધારેલી માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી છે.

મુખ્ય બિંદુ

- રાજ્ય સરકાર 14 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોને કામે રાખનારા અથવા બળજબરીથી કામ લેનારાઓ સામે કડક પગલાં લેશે.
- સુધારેલા ધોરણો મુજબ, જો કોઈ 14 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોને નોકરી પર રાખવાનો પ્રયાસ કરે છે, તો તેને છ મહિનાથી એક વર્ષની જેલની સજા થઈ શકે છે.
- તે વ્યક્તિ પર 20 હજારથી 50 હજાર રૂપિયા સુધીનો દંડ પણ લગાવવામાં આવશે.

ટાસ્ક ફોર્સ કમિટી

- શ્રમ વિભાગ બાળ મજૂરીની સમસ્યાને અસરકારક રીતે મોનિટર કરવા અને તેને કાબૂમાં લેવા માટે સંબંધિત જિલ્લા કલેક્ટરની અધ્યક્ષતામાં ટાસ્ક ફોર્સ સમિતિની પણ રચના કરશે.

શું બાળકો ફિલ્મો કે સિરિયલોમાં કામ કરી શકે?

- સુધારેલી માર્ગદર્શિકા મુજબ, ફિલ્મ કે સિરિયલોમાં બાળકોને સામેલ કરવા માટે ફિલ્મ નિર્દેશકે સંબંધિત કલેક્ટર પાસેથી પરવાનગી લેવી પડશે.
- બાળકોને ત્રણ કલાક પછી વિરામ સાથે માત્ર પાંચ કલાક કામ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- ઉપરાંત, બાળકને ફક્ત 27 દિવસ માટે શૂટિંગમાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- જો શૂટિંગમાં પાંચથી વધુ બાળકો ભાગ લેતા હોય તો દેખરેખ માટે એક વ્યક્તિની નિમણૂક કરવી પડશે.
- બાળકના મહેનતાણાનો 25% બેંકમાં જમા કરાવવાનો રહેશે. આ રકમ બાળક પુખ્ત વયનું થયા પછી આપવામાં આવશે.

માતાપિતા માટે જોગવાઈ

- જો માતા-પિતા બાળકોને કામ કરવા દબાણ કરશે તો તેઓને પણ કાર્યવાહીનો સામનો કરવો પડશે. માતા-પિતા તેમના બાળકોની મદદ લઈ શકે છે, પરંતુ તેની તેમના શિક્ષણને અસર થવી જોઈએ નહીં.
- માર્ગદર્શિકા આગળ જણાવે છે કે બાળકોનો ઉપયોગ જોખમી કામ, રિટેલ ચેન અને મેન્યુફેક્ચરિંગ ક્ષેત્રમાં થવો જોઈએ નહીં.

શાળાના આચાર્ય માટે માર્ગદર્શિકા

- જો કોઈ બાળક પરવાનગી વિના 30 દિવસ સુધી શાળામાં ન આવે તો શાળાના આચાર્યએ આ બાબત સંબંધિત નોડલ અધિકારીના ધ્યાન પર લાવવાની રહેશે.

આસામની 'મનોહરી ગોલ્ડ ટી'ની 1 લાખ પ્રતિ કિલોમાં હરાજી થઈ

- 'મનોહરી ગોલ્ડ ટી' નામની આસામની ચાની એક દુર્લભ વેરાયટીએ રેકોર્ડ બનાવ્યો, તેની 99,999 રૂપિયા પ્રતિ કિલોના રેકોર્ડ ભાવે હરાજી કરવામાં આવી.

મુખ્ય બિંદુ

- 'મનોહરી ગોલ્ડ ટી' એ પોતાનો જ રેકોર્ડ તોડીને ઇતિહાસ રચ્યો છે.
- સૌરવ ટી ટ્રેડર્સે 99,999 રૂપિયા પ્રતિ કિલોની સૌથી વધુ બોલી લગાવીને ગોલ્ડ ટી ખરીદી.
- જાહેર હરાજીમાં ચાની આ અત્યાર સુધીની સૌથી વધુ કિંમત હોવાનું માનવામાં આવે છે.

મનોહરી ગોલ્ડ ટી

- મનોહરી ગોલ્ડ ટીનું ઉત્પાદન મનોહરી ટી એસ્ટેટ દ્વારા કરવામાં આવે છે. આસામના અપર ડિબ્રુગઢ જિલ્લામાં તેનું ઉત્પાદન થાય છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- અગાઉ ઓગસ્ટ 2019માં, ગુવાહાટી ટી ઓક્શન સેન્ટર (GATC) ખાતે ગોલ્ડન બટરફ્લાય ટીની કિંમત 75,000 રૂપિયા પ્રતિ કિલો હતી. ગોલ્ડન બટરફ્લાય ટી હાથથી બનાવેલી આસામની ચાની એક દુર્લભ જાત છે, જેનું ઉત્પાદન રોસેલ ટી ઇન્ડસ્ટ્રીઝના ડીકોમ ટી એસ્ટેટ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

ગોલ્ડન બટરફ્લાય ટી

- આસામના ડિબ્રુગઢ શહેરમાં ડીકોમ ટી એસ્ટેટ દ્વારા ગોલ્ડન બટરફ્લાય ટીનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે. આ હાથથી બનાવેલી ચા છે. તે કોમળ પાંદડા અને કળીઓમાંથી

બનાવવામાં આવે છે જે જૂન-જુલાઈની આસપાસ ઉપલબ્ધ હોય છે. આ ચાને એટલા માટે નામ આપવામાં આવ્યું છે કારણ કે આ અપવાદરૂપે દુર્લભ અને ખાસ ચા બનાવવા માટે માત્ર સોફ્ટ સોનેરી ટોપ્સનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. તે અત્યંત મીઠી અને મીઠો કેરેમલ સ્વાદ ધરાવે છે.

આસામમાં ચાની ખેતી

- આસામ વિશ્વનો સૌથી મોટો ચા ઉત્પાદક પ્રદેશ છે. આસામમાં આ ઉદ્યોગ 200 વર્ષોથી સતત વિકાસ કરી રહ્યો છે.

આસામની ચા

- આસામની ચા એ કાળી ચા છે. તેનું નામ તેના ઉત્પાદનના પ્રદેશ એટલે કે આસામના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે. આસામની ચા કેમેલીયા સિનેન્સીસ વર્ માંથી બનાવવામાં આવે છે. આ ચા આસામ માટે સ્વદેશી છે. આસામની ચા મોટાભાગે દરિયાની સપાટી પર અથવા તેની નજીક ઉગાડવામાં આવે છે.

ખાંડ સબસિડી પર ભારતનો WTO વિવાદ: મુખ્ય મુદ્દા

- વર્લ્ડ ટ્રેડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WTO)માં, ભારત ખાંડની નિકાસની સબસિડી પર વિવાદ સમાધાન પેનલ સાથેના વિવાદમાં હારી ગયું છે.

મુખ્ય બિંદુ

- બ્રાઝિલ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને ગ્વાટેમાલા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ પર વિવાદ સમાધાન પેનલે ભારત વિરુદ્ધ ચુકાદો આપ્યો છે.
- જો કે, આ નિર્ણય તાત્કાલિક અસરથી અમલમાં આવશે નહીં, કારણ કે ભારત રિપોર્ટ સામે અપીલ દાખલ કરશે.
- વધુમાં, WTO પાસે કાર્યકારી અપીલ સંસ્થાનો અભાવ છે. આમ, આ મામલે અંતિમ નિર્ણય જલ્દી આવશે નહીં.

વિવાદ શું છે?

- 2014-15 અને 2018-19 ની વચ્ચે સતત પાંચ ખાંડની સિઝન માટે, ભારતે શેરડીના ઉત્પાદનના કુલ મૂલ્યના અનુમતિ સ્તરથી 10 ટકાના સ્તરે શેરડીના ઉત્પાદકોને બિન-મુક્તિ ઉત્પાદન-વિશિષ્ટ સ્થાનિક સહાય પૂરી પાડી હતી. આમ, સેટલમેન્ટ પેનલના અહેવાલમાં જાણવા મળ્યું છે કે ભારત કૃષિ કરારની કલમ 7.2 (b) હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી તેની જવાબદારીઓ સાથે અસંગત રીતે વર્તી રહ્યું છે.

ભારતની ખાંડની નિકાસ

- ભારત આ ક્ષેત્રને નાણાકીય સહાય આપીને ખાંડની નિકાસને પ્રોત્સાહિત કરે છે. આ ક્ષેત્ર ઉત્તર પ્રદેશ અને મહારાષ્ટ્ર જેવા રાજ્યોમાં 50 મિલિયનથી વધુ ખેડૂતોને રોજગારી આપે છે.

રિપોર્ટ પર ભારતનો અભિપ્રાય

- વાણિજ્ય મંત્રાલયે જણાવ્યું હતું કે, પેનલના તારણોની ખાંડ ક્ષેત્રમાં ભારતમાં વર્તમાન અને ચાલુ નીતિના પગલાં પર કોઈ અસર થશે નહીં. કારણ કે ભારત પોતાના ખેડૂતોના હિતની રક્ષા માટે WTOમાં અપીલ દાખલ કરવા જઈ રહ્યું છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- બ્રાઝિલ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને ગ્વાટેમાલાએ 2019 માં ભારત સાથે સ્થાનિક સમર્થન પગલાં અંગે વિવાદ પરામર્શની વિનંતી કરી હતી. આ દેશોએ નિકાસ સબસિડીનો આક્ષેપ કર્યો હતો જે ભારત શેરડી અને ખાંડ ઉત્પાદકોને આપે છે. આ વિનંતીને પગલે, ઓક્ટોબર 2019 માં વિવાદ પેનલની રચના કરવામાં આવી હતી, જેણે ડિસેમ્બર 2021 માં તેનો અંતિમ અહેવાલ બહાર પાડ્યો હતો.

આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના હેઠળ સૌથી વધુ લાભાર્થીઓ મહારાષ્ટ્રમાં છે: કેન્દ્ર સરકાર

- શ્રમ અને રોજગાર રાજ્ય મંત્રી રામેશ્વર તેલીએ આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના (ABRY) વિશે મહત્વપૂર્ણ માહિતી શેર કરી.

મહત્વપૂર્ણ તથ્યો

- આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન રોજગારી પેદા કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- મહારાષ્ટ્ર સૌથી વધુ લાભાર્થીઓ સાથે રાજ્યોની યાદીમાં ટોચ પર છે.
- મહારાષ્ટ્ર પછી ગુજરાત અને કર્ણાટકનો નંબર આવે છે.

લાભાર્થી સંસ્થા

- આ યોજના હેઠળ લગભગ 1,17,016 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે. તેનાથી 39,72,551 નવા કર્મચારીઓને ફાયદો થયો છે. કેન્દ્ર સરકારે 31 માર્ચ, 2022 સુધીમાં 5.85 મિલિયન ઔપચારિક નોકરીઓનું સર્જન કરવાનો લક્ષ્યાંક રાખ્યો છે. આ યોજના હેઠળ દાવાની પ્રક્રિયા કરવા માટેનો સરેરાશ સમય 7.7 દિવસનો હતો, જે 2019-20માં 11.5 દિવસથી ઘટીને આવ્યો છે. મહારાષ્ટ્રમાં 17,524 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે. ગુજરાતમાં 12,379 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે, કર્ણાટકમાં 8,024 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે.

PSI/ASI/CONSTABLE, GPSC 1/2, STI, Dy.SO, Dy. મામલતદાર, Sr.Clerk, ATDO, તલાટી, TET, TAT
બિનસચિવાલય કલાર્ક વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

COMBO BOOKS

MRP 260 + 320 = ~~580~~

PRICE = 406/-

30% COMBO OFFER

PSI-ASI-કોન્સ્ટેબલ
16 સબ-કેટેગોરી
સામાન્ય જ્ઞાન, સંખ્યાત્મક, લેખિકા, ગણિત, અંગ્રેજી, કમ્પ્યુટર, રીઝનિંગ, પર્સનલ એસેસમેન્ટ, ઇન્ટરવ્યુ
9,000 સો વધુ પ્રશ્નો-પ્રશ્નોત્તર
ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

The King of the King કાયદો
ભંધારણ, IPC, CRPC, EVIDENCE
500+ પરીક્ષાઓ અને
સામગ્રી બેંચર
પરીક્ષાની મહત્ત્વની કસોટી માટે
કેસીસ ક્રિસ્ટલ કુલ્લ પાઠ્યોની ઉદાહરણ
સર્વે સર્વ કસોટી
કસોટી એન્ટરપ્રાઇઝ વગર કસોટી
કસોટી એન્ટરપ્રાઇઝ વગર કસોટી
કસોટી એન્ટરપ્રાઇઝ વગર કસોટી
કસોટી એન્ટરપ્રાઇઝ વગર કસોટી
ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

સ્વનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના (ABRY)

- સ્વ-નિર્ભર ભારત પેકેજ 3.0 ના ભાગ રૂપે આ યોજના ઓક્ટોબર 2020 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- તે નોકરીદાતાઓને પ્રોત્સાહિત કરવા અને તેમને સામાજિક સુરક્ષા લાભો પ્રદાન કરવા અને COVID-19 રોગચાળા વચ્ચે રોજગાર નુકસાનને પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- આ યોજના હેઠળ, કેન્દ્ર સરકાર કર્મચારીઓ તેમજ નોકરીદાતાઓ માટે બે વર્ષ માટે 24-12% વળતર આપે છે.
- આ યોજના એવા કર્મચારીઓ માટે લાગુ છે જે એક મહિનામાં 15,000 રૂપિયાથી ઓછી કમાણી કરે છે.
- આ યોજનાએ 1 માર્ચ, 2020 થી 30 સપ્ટેમ્બર સુધી કોવિડ રોગચાળા દરમિયાન નોકરી ગુમાવનારા કામદારોને પણ લાભો વધાર્યા છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) તાજેતરમાં આપવામાં આવેલ પેમેન્ટ બેંકો અને સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકોને 'સરકારી એજન્સી વ્યવસાય' કરવાની મંજૂરી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક્સ' (SFBs) 'કંપની એક્ટ, 2013' હેઠળ 'પબ્લિક લિમિટેડ કંપની' તરીકે નોંધાયેલ હોય છે.
 2. સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંકો' મોટી રકમની લોન આપી શકતી નથી.
 3. પેમેન્ટ બેંકો ચોક્કસ મર્યાદા સુધી થાપણો સ્વીકારી શકે છે. હાલમાં, થાપણો સ્વીકારવાની મહત્તમ મર્યાદા વ્યક્તિ દીઠ રૂ. 200,000 છે, પરંતુ ભવિષ્યમાં તેને વધારી શકાય છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 2) જાહેર હિસાબ સમિતિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. જાહેર હિસાબ સમિતિની રચના દર વર્ષે કરવામાં આવે છે.
 2. આમાં સભ્યોની મહત્તમ સંખ્યા છે 22, જે પૈકી 15 સભ્યો લોકસભા અને 7 સભ્યો રાજ્યસભામાંથી ચૂંટવામાં આવે છે.
 3. 1967 થી, સમિતિના અધ્યક્ષની પસંદગી વિપક્ષના સભ્યોમાંથી કરવામાં આવે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 3) બેંકો અને નોન-બેંકિંગ નાણાકીય કંપનીઓ દ્વારા સહ-ધિરાણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. NBFC એ તેમની રેકૉર્ડ મૂડી પર ઓછામાં ઓછી 20 ટકા વ્યક્તિગત લોન રાખવાની જરૂર છે. મતલબ કે 80 ટકા જોખમ બેંકો પર રહેશે.
 2. RBI એ સત્તાવાર રીતે મોટા કોર્પોરેટ ગૃહોને બેંકિંગ ક્ષેત્રમાં પ્રવેશવાની મંજૂરી આપી નથી.
 3. સહ-ધિરાણ મોડલ હેઠળ, બંને ભાગીદાર ધિરાણકર્તાઓને જોખમ અને નફાની વહેંચણી કરીને સુવિધા સ્તરે સંયુક્ત રીતે ધિરાણ કરવાની છૂટ છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 4) કુગાવો લક્ષ્યાંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ભારતનો છૂટક કુગાવો નવેમ્બરમાં સતત બીજા મહિને વધીને 4.91% થયો, જે ઓક્ટોબરમાં 4.48% હતો.
 2. 'રિટેલ કુગાવો' માં સતત વધારો RBI દ્વારા નિર્ધારિત કુગાવાના લક્ષ્યાંકને અસર કરશે.
 3. કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા 5 ઓગસ્ટ, 2016 થી માર્ચ 31, 2021 સુધીના સમયગાળા માટે 4 ટકા કન્ઝ્યુમર પ્રાઇસ ઇન્ડેક્સ (CPI) કુગાવાને સૂચિત કરવામાં આવ્યો છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 5) બેંક થાપણ વીમા કાર્યક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ડિપોઝિટ ઇન્સ્યોરન્સ એન્ડ ક્રેડિટ ગેરંટી કોર્પોરેશન (DICGC) સીધા થાપણદારો સાથે વ્યવહાર કરતું નથી.
 2. આરબીઆઈ (અથવા રજિસ્ટ્રાર) દ્વારા વિનિર્ધારિત અપ્રક્રિયાની દેખરેખ માટે એક સત્તાવાર લિક્વિડેટરની નિમણૂક કરવામાં આવે છે.
 3. DICGC એક્ટ હેઠળ, લિક્વિડેટરે ચાર્જ લીધાના ત્રણ મહિનાની અંદર DICGCને તમામ વીમાધારક થાપણદારોની યાદી (તેમના લેણાં સહિત) સબમિટ કરવાની જરૂર છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

6) ન્યૂનતમ ટેકાના ભાવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. જો ઉચ્ચ MSPની કાયદેસર ખાતરી આપવામાં આવે તો ભારતને 'WTO' તરફથી સખત વિરોધનો સામનો કરવો પડશે.
2. 'લઘુત્તમ ટેકાના ભાવ' (MSP)ની મુખ્ય સમસ્યા ઘઉં અને ચોખા સિવાયના અન્ય તમામ પાકો ખરીદવા માટે સરકારી તંત્રનો અભાવ છે.
3. 'A2 + FL' માં સહિત વધારાની વણચૂકવાયેલ કુટુંબ મજૂર અંદાજિત મૂલ્ય 'A2' સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

7) એશિયન પાવર ઈન્ડેક્સ, 2021 નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 'એશિયન પાવર ઈન્ડેક્સ'માં 26 દેશો અને પ્રદેશોને સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે.
2. આ ઈન્ડેક્સ સિડની સ્થિત લોવી ઈન્સ્ટિટ્યૂટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.
3. ભારતના એકંદર સ્કોરમાં 2020ની સરખામણીમાં 2 પોઈન્ટનો ઘટાડો છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

8) બાળ મજૂરી પર તેલંગાણાના નવા નિયમો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. રાજ્ય સરકાર 14 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોને કામે રાખનારા અથવા બળજબરીથી કામ લેનારાઓ સામે કડક પગલાં લેશે.
2. બાળકના મહેનતાણાનો 25% બેંકમાં જમા કરાવવાનો રહેશે. આ રકમ બાળક પુખ્ત વયનું થયા પછી આપવામાં આવશે.
3. જો કોઈ 14 વર્ષથી ઓછી ઉંમરના બાળકોને નોકરી પર રાખવાનો પ્રયાસ કરે છે, તો તેને છ મહિનાથી એક વર્ષની જેલની સજા થઈ શકે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

9) આસામની 'મનોહરી ગોલ્ડ ટી' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સૌરવ ટી ટ્રેડર્સે 99,999 રૂપિયા પ્રતિ કિલોની સૌથી વધુ બોલી લગાવીને ગોલ્ડ ટી ખરીદી.
2. મનોહરી ગોલ્ડ ટીનું ઉત્પાદન મનોહરી ટી એસ્ટેટ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
3. આસામના ડિબ્રુગઢ શહેરમાં ડિકોમ ટી એસ્ટેટ દ્વારા ગોલ્ડન બટરફ્લાય ટીનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

10) ખાંડ સબસિડી પર ભારતના WTO વિવાદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વર્લ્ડ ટ્રેડ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WTO)માં, ભારત ખાંડની નિકાસની સબસિડી પર વિવાદ સમાધાન પેનલ સાથેના વિવાદમાં હારી ગયું છે.
2. બ્રાઝિલ, ઓસ્ટ્રેલિયા અને ગ્વાટેમાલા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ પર વિવાદ સમાધાન પેનલે ભારત વિરુદ્ધ ચુકાદો આપ્યો છે.
3. ઓક્ટોબર 2019 માં વિવાદ પેનલની રચના કરવામાં આવી હતી, જેણે ડિસેમ્બર 2021 માં તેનો અંતિમ અહેવાલ બહાર પાડ્યો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

11) આત્મનિર્ભર ભારત રોજગાર યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ યોજનાએ 1 માર્ચ, 2020 થી 30 સપ્ટેમ્બર સુધી કોવિડ રોગચાળા દરમિયાન નોકરી ગુમાવનારા કામદારોને પણ લાભો વધાર્યા છે.
2. ગુજરાતમાં 12,379 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે, કર્ણાટકમાં 8,024 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે.
3. આ યોજના હેઠળ લગભગ 1,17,016 લાભાર્થી સંસ્થાઓ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

G7 ગ્રુપ

- તાજેતરમાં, ઉત્તરીય અંગ્રેજી શહેર 'લિવરપૂલ' માં બ્રિટન દ્વારા આયોજિત વિદેશ પ્રધાનોની બેઠકમાં, 'G7 જૂથ' એ યુકેન પ્રત્યે રશિયન આક્રમણ સામે સંયુક્ત મોરચો બનાવવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.
- G7 ગ્રુપની તાજેતરમાં મળેલી બેઠકમાં આ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આ બેઠકમાં યુએસના વિદેશ સચિવ એન્ટની બ્લિંકન અને ફ્રાન્સ, ઈટાલી, જર્મની, જાપાન અને કેનેડાના તેમના સમકક્ષોએ પણ વ્યક્તિગત રીતે હાજરી આપી હતી.
- રશિયા દ્વારા યુકેન પર હુમલો કરવાની સંભાવનાને લઈને આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાય દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવી રહેલી ચિંતાને ધ્યાનમાં રાખીને આ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે. જો કે રશિયાએ આવા કોઈ હુમલાની યોજના હોવાનો ઈન્કાર કર્યો છે.

સંબંધિત કેસ:

- હાલમાં યુકેન પશ્ચિમ અને પૂર્વીય યુરોપ વચ્ચેના સંબંધોમાં તણાવનું કેન્દ્રબિંદુ છે. તાજેતરમાં, યુકેન દ્વારા રશિયા પર તેની સરહદ નજીક સંભવિત સૈન્ય હુમલાની તૈયારી માટે હજારો સૈનિકો એકઠા કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે.
- રશિયાએ યુકેન અને યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ પર ઉશ્કેરણીજનક વર્તનનો આરોપ મૂક્યો છે અને કહ્યું છે કે તેને પોતાને બચાવવા માટે "સુરક્ષા ગેરંટી"ની જરૂર છે.

G7 જૂથ વિશે:

- 1975માં સ્થપાયેલ G7, મૂળ રીતે G8 તરીકે, વિશ્વના અગ્રણી ઔદ્યોગિક રાષ્ટ્રોને એકસાથે લાવવાનું અનૌપચારિક મંચ છે.
- માળખું: યુરોપિયન યુનિયન (EU) અને કેનેડા, ફ્રાન્સ, જર્મની, ઈટાલી, જાપાન, યુનાઈટેડ કિંગડમ, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ ઓફ અમેરિકાના પ્રતિનિધિઓ G-7 સમિટમાં ભાગ લે છે.
- G-7નો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક મુદ્દાઓ પર ચર્ચા અને વિચાર-વિમર્શ કરવાનો છે. સમય સમય પર તે આર્થિક મુદ્દાઓ પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને અન્ય વૈશ્વિક સમસ્યાઓને ઉકેલવા માટે સંમતિથી કામ કરે છે.

G7 થી G8 નું રૂપાંતરણ :

- 1998 માં, રશિયાને ઔપચારિક રીતે G-7 જૂથમાં સભ્ય તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યું, ત્યારબાદ G-7 જૂથ G-8 માં પરિવર્તિત થયું.

- પૂર્વીય યુકેનમાં રશિયન સૈનિકોની જમાવટ અને 2014 માં રશિયન પ્રમુખ વ્લાદિમીર પુતિન દ્વારા ક્રિમીઆના જોડાણને લઈને અન્ય G8 દેશો દ્વારા આ ક્રિયાઓની સખત ટીકા કરવામાં આવી હતી.
- G-8 જૂથના અન્ય દેશો દ્વારા રશિયાની આ ક્રિયાઓના પરિણામે રશિયાને G-8 જૂથમાંથી સસ્પેન્ડ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો અને વર્ષ 2014 માં ફરીથી G-7 જૂથ બન્યું.

ભારત-વિયેતનામ IT ક્ષેત્રમાં સહયોગ માટેના કરાર પર હસ્તાક્ષર

- 17 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, ભારત અને વિયેતનામ વચ્ચે ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT) ક્ષેત્રે સહકાર માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર થયા.

મુખ્ય બિંદુ

- બંને દેશોના મંત્રીઓએ ડિજિટલ અર્થવ્યવસ્થાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પોતપોતાના દેશો દ્વારા લેવામાં આવેલી અનેક પહેલો પર મંતવ્યોનું આદાનપ્રદાન કર્યું.
- મંત્રીઓએ બંને દેશો વચ્ચે ICT વેપાર અને સહયોગ વધારવા માટે પણ સંમત થયા હતા.
- મંત્રીઓએ એ પણ નોંધ્યું કે જો કે વર્ષોથી બંને દેશો વચ્ચે સક્રિય ભાગીદારી છે. જો કે, વધુ સહકારની શોધ માટે પુષ્કળ અવકાશ છે.

IT સહકાર પર MoU

- મંત્રીઓએ ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજીમાં સહકાર પર ભારત-વિયેતનામ MoUને વિસ્તારવા માટે એક કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા. આ MoU સરકારો, ખાનગી સંસ્થાઓ અને સંસ્થાઓ વચ્ચે સક્રિય સહકાર અને વિનિમયને પ્રોત્સાહન આપવાનો પ્રયાસ કરે છે જે બંને પક્ષોના ક્ષમતા નિર્માણમાં અને ICT ક્ષેત્રમાં અન્ય જાહેર અને ખાનગી સંસ્થાઓને વધારવામાં સામેલ છે.

ભારત-વિયેતનામ સંબંધ

- ભારત અને વિયેતનામ વચ્ચેના આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક સંબંધો બીજી સદીના છે. ઈન્ડિક ચામ પા કિંગડમ વિયેતનામીસ સંગીતને પ્રભાવિત કર્યું. બંને દેશો વચ્ચેના વર્તમાન સંબંધો સહિયારા રાજકીય હિતોના અનેક ક્ષેત્રો દ્વારા સંચાલિત છે. 1992 માં, બંને દેશોએ કૃષિ, તેલ સંશોધન

અને ઉત્પાદન સહિત વ્યાપક આર્થિક સંબંધો સ્થાપિત કર્યા. તેમના સંબંધો, ખાસ કરીને સંરક્ષણ સંબંધોને ભારતની 'લૂક ઈસ્ટ પોલિસી'નો વ્યાપક લાભ મળ્યો. દ્વિપક્ષીય સૈન્ય સહયોગમાં લશ્કરી સાધનોનું વેચાણ, સંયુક્ત નૌકા કવાયત, ગુપ્ત માહિતીની વહેંચણી અને આતંકવાદ વિરોધી યુદ્ધમાં તાલીમનો સમાવેશ થાય છે.

વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી

- ભારત અને વિયેતનામ વચ્ચેના દ્વિપક્ષીય સંબંધો જુલાઈ 2007માં "વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી"માં અપગ્રેડ થયા હતા, જ્યારે વિયેતનામના વડા પ્રધાન ગુયેન તાન ડુંગ ભારતની મુલાકાતે આવ્યા હતા. તે સપ્ટેમ્બર 2016 માં "વ્યાપક વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી"માં અપગ્રેડ કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે ભારતના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ વિયેતનામની મુલાકાત લીધી હતી.

મોસ્ટ ફ્રેવર્ડ નેશન સ્ટેટસ

- ભારતે 1975માં વિયેતનામને "મોસ્ટ ફ્રેવર્ડ નેશન"નો દરજ્જો આપ્યો હતો.

ભારત, ઈરાન અને ઉઝબેકિસ્તાને ચાબહાર પોર્ટના સંયુક્ત ઉપયોગ અંગે ચર્ચા કરી

- 14 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ભારત, ઈરાન અને ઉઝબેકિસ્તાને ચાબહાર પોર્ટના સંયુક્ત ઉપયોગ પર વાટાઘાટો કરી. તેમણે પ્રાદેશિક જોડાણ વધારવામાં પોર્ટ દ્વારા ભજવવામાં આવતી મહત્વની ભૂમિકાને પણ રેખાંકિત કરી હતી.

મુખ્ય બિંદુ

- આ બેઠક દરમિયાન, ત્રણેય દેશોએ આ બંદર પર ટ્રાન્સપોર્ટ કોરિડોર વિકસાવવા અંગે ચર્ચા કરી હતી.
- આ વ્યૂહાત્મક રીતે મહત્વપૂર્ણ બંદરના વિકાસ પર તેમની વચ્ચે આ બીજી વર્ચ્યુઅલ બેઠક હતી.
- સહભાગી દેશોએ ચાબહાર બંદર પર શહીદ બેહેસ્તી ટર્મિનલ દ્વારા દક્ષિણ એશિયા અને મધ્ય એશિયા વચ્ચે પરિવહન ટ્રાફિકમાં વધારાને પણ પ્રકાશિત કર્યો. તેમણે ટ્રાન્સપોર્ટ કોરિડોરના વિકાસ અંગે પણ ચર્ચા કરી હતી.

આ બંદર વ્યૂહાત્મક રીતે કેટલું મહત્વનું છે?

- ચાબહાર બંદર પર શાહિદ બેહેસ્તી ટર્મિનલ વ્યૂહાત્મક રીતે મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે તે રશિયા, બ્રાઝિલ, જર્મની, થાઈલેન્ડ,

ઓમાન, યુકેન, બાંગ્લાદેશ, રોમાનિયા, કુવૈત, ઓસ્ટ્રેલિયા, કુવૈત, UAE અને ઉઝબેકિસ્તાન જેવા દેશોમાંથી શિપમેન્ટ અને ટ્રાન્સ-શિપમેન્ટનું સંચાલન કરે છે.

ચાબહાર બંદર

- ચાબહાર બંદર ઈરાનમાં ઓમાનની ખાડી પર સ્થિત છે. આ બંદર ઈરાનના એકમાત્ર દરિયાઈ બંદર તરીકે કામ કરે છે. તેમાં બે અલગ-અલગ બંદરો, શાહિદ કલંતરી અને શાહિદ બેહેસ્તીનો સમાવેશ થાય છે. દરેક પોર્ટમાં પાંચ બર્થ છે. તે પાકિસ્તાનના ગ્વાદર બંદરથી લગભગ 170 કિમી પશ્ચિમમાં સ્થિત છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ઈરાનના છેલ્લા શાહે 1973માં આ બંદરને વિકસાવવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો. 1979ની ઈરાની ક્રાંતિને કારણે તેના વિકાસમાં વિલંબ થયો હતો. બંદરનો પ્રથમ તબક્કો 1983માં ઈરાન-ઈરાક યુદ્ધ દરમિયાન ખોલવામાં આવ્યો હતો.

ચાબહાર પોર્ટ પર ભારત-ઈરાન કરાર

- ભારત અને ઈરાન સૌપ્રથમ 2003માં શાહિદ બેહેસ્તી બંદર વિકસાવવાની યોજના પર સહમત થયા હતા. જોકે, ઈરાન સામેના પ્રતિબંધોને કારણે આ કીલ થઈ શકી નથી. બંને દેશોએ મે 2016માં દ્વિપક્ષીય કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેના હેઠળ ભારત શહીદ બેહેસ્તી બંદર પર બર્થનું નવીનીકરણ કરશે તેમજ ત્યાં 600-મીટર લાંબી કન્ટેનર હેન્ડલિંગ ફેસિલિટીનું પુનઃનિર્માણ કરશે. ભારત આ બંદરને વિકસાવવા આતુર છે કારણ કે તે ભારત અને અફઘાનિસ્તાન વચ્ચેના વેપાર માટે ભારતને વૈકલ્પિક માર્ગ પ્રદાન કરશે. અફઘાનિસ્તાનમાં ભારતનો પહેલો ઘઉંનો માલ ઓક્ટોબર 2017માં ચાબહાર પોર્ટ દ્વારા મોકલવામાં આવ્યો હતો. આખરે ડિસેમ્બર 2018માં ભારતે ચાબહાર પોર્ટનું સંચાલન સંભાળ્યું.

યુરોપિયન યુનિયન: માલ્ટા ઘર અને વ્યક્તિગત ઉપયોગ માટે કેનાબીસને કાયદેસર બનાવી

- માલ્ટા યુરોપિયન યુનિયનમાં ઘર અને વ્યક્તિગત ઉપયોગ માટે ગાંજાને કાયદેસર બનાવનાર પ્રથમ દેશ બન્યો છે.

મુખ્ય બિંદુ

- નવા કાયદા હેઠળ, માલ્ટા 18 વર્ષ અને તેથી વધુ ઉંમરના લોકોને 7 ગ્રામ સુધી ગાંજાની મંજૂરી આપે છે.

- તેમને ઘરે ચાર છોડ સુધી ઉગાડવાની પણ મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- આ કાયદો 500 લોકો સુધીની વિવિધ બિન-લાભકારી સંસ્થાઓને તેમના સભ્યો માટે દવા વિકસાવવાની મંજૂરી આપે છે.

શું તેઓ જાહેરમાં કેનાબીસનું સેવન કરી શકે છે?

- ના. જાહેરમાં કેનાબીસનું સેવન હજુ પણ ગેરકાયદેસર છે અને 235 યુરોના દંડ દ્વારા સજાપાત્ર છે. વધુમાં, જાહેરમાં અથવા ઘરમાં બાળકની સામે કેનાબીસનું સેવન કરવાથી 300 થી 500 યુરો સુધીનો દંડ થશે.

કયા દેશોએ કેનાબીસના મનોરંજનના ઉપયોગને કાયદેસર બનાવ્યો છે?

- કેનાબીસના મનોરંજનના ઉપયોગને કાયદેસર બનાવનાર દેશોમાં કેનેડા, જ્યોર્જિયા, મેક્સિકો, માલ્ટા, ઉરુગ્વે અને દક્ષિણ આફ્રિકાનો સમાવેશ થાય છે. આ ઉપરાંત, 18 રાજ્યો, 2 પ્રદેશો અને કોલંબિયા જિલ્લાએ તેને યુએસમાં કાયદેસર બનાવ્યું છે. ઓસ્ટ્રેલિયામાં ઓસ્ટ્રેલિયન કેપિટલ ટેરિટરીએ પણ ડ્રગના મનોરંજનના ઉપયોગને કાયદેસર બનાવ્યો છે.

શેડ્યૂલ I ડ્રગ

- સિંગલ કન્વેન્શન ટ્રીટી હેઠળ, કેનાબીસ (કેનાબીસ) ને શેડ્યૂલ I ડ્રગ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવે છે. સૂચિ I દવાનો અર્થ એ છે કે, હસ્તાક્ષરકર્તાઓ તેના તબીબી ઉપયોગની મંજૂરી આપી શકે છે. જો કે, તે દુરુપયોગના ગંભીર જોખમ સાથે વ્યસનકારક દવા માનવામાં આવે છે.

કેનાબીસ શું છે?

- વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન મુજબ, કેનાબીસ એ એક સામાન્ય શબ્દ છે જે કેનાબીસ સેટીવા પ્લાન્ટની કેટલીક મનોસક્રિય લાક્ષણિકતાઓનો સંદર્ભ આપે છે. તે વિશ્વભરમાં સૌથી વધુ વ્યાપક રીતે ઉગાડવામાં આવતી, હેરફેર અને દુરુપયોગ કરાયેલ ડ્રગ છે. કેનાબીસનું મુખ્ય સાયકોએક્ટિવ ઘટક ડેલ્ટા 9 ટેટ્રાહાઈડ્રોકેનાબીનોલ (THC) છે.

પ્રજાસત્તાક દિવસ પર મધ્ય એશિયાના પાંચ દેશોના વડાઓ મુખ્ય અતિથિ હશે

- ભારતે મધ્ય એશિયાના પાંચ દેશો, કઝાકિસ્તાન, કિર્ગિસ્તાન, તુર્કમેનિસ્તાન, તાજિકિસ્તાન અને ઉઝબેકિસ્તાનને પ્રજાસત્તાક દિવસની ઉજવણી, 2022 માટે મુખ્ય અતિથિ તરીકે આમંત્રિત કર્યા છે.

મુખ્ય બિંદુ

- આ પ્રથમ વખત છે કે પાંચ મધ્ય એશિયાઈ દેશોના પ્રતિનિધિઓ પ્રજાસત્તાક દિવસની ઉજવણીમાં મહેમાન બનશે.
- છેલ્લી વખત તેઓ 2018માં આસિયાન સમિટમાં સાથે ગયા હતા.
- ભારત આ દેશો સાથે ઐતિહાસિક, સાંસ્કૃતિક અને સભ્યતાના સંબંધો ધરાવે છે.
- પ્રજાસત્તાક દિવસની ઉજવણીમાં તેમની હાજરી બંને પક્ષો વચ્ચેના સંબંધોને મજબૂત બનાવવામાં મદદ કરશે.

ભારતમાં પ્રજાસત્તાક દિવસની ઉજવણીમાં મહાનુભાવો

- 2014 માં વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ સત્તા સંભાળી ત્યારથી, ભારતે પ્રજાસત્તાક દિવસની ઉજવણી માટે નીચેના મહાનુભાવોને આમંત્રિત કર્યા છે:
- 2015 માં યુએસ પ્રમુખ બરાક ઓબામા
- 2016માં તત્કાલીન ફ્રાન્સના રાષ્ટ્રપતિ ફ્રાન્કોઈસ ઓલાંદ
- 2017 માં સંયુક્ત આરબ અમીરાતના મોહમ્મદ બિન ઝાયેદ અલ નાહયાન
- 2018 માં તમામ 10 આસિયાન દેશો
- 2019 માં દક્ષિણ આફ્રિકાના સિરિલ રામફોસા
- પ્રજાસત્તાક દિવસ માટે 2020 માં બ્રાઝિલના જેયર બોલ્સોનારો
- યુનાઈટેડ કિંગડમના વડા પ્રધાન બોરિસ જોન્સન 2021 માં પ્રજાસત્તાક દિવસની ઉજવણીમાં હાજરી આપે તેવી અપેક્ષા હતી પરંતુ COVID-19 રોગચાળાને કારણે તેઓ હાજરી આપી શક્યા ન હતા.

મધ્ય એશિયા-ભારત વિદેશ મંત્રીની બેઠક

- ભારત 18 અને 19 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ મધ્ય એશિયાઈ-ભારત વિદેશ મંત્રીની બેઠકનું પણ આયોજન કરશે. તેની પ્રથમ બેઠક જાન્યુઆરી 2019 માં સમરકંદ, ઉઝબેકિસ્તાનમાં યોજાઈ હતી. બીજી બેઠક વર્ચ્યુઅલ રીતે કોવિડ-19ના કારણે યોજાઈ હતી.

મધ્ય એશિયાના દેશોને ભારતનું સમર્થન

- ભારત મધ્ય એશિયાના દેશોને તેની આર્થિક મદદ કરી રહ્યું છે. ભારતે ભૂતકાળમાં મધ્ય એશિયાના દેશો માટે ઊર્જા, IT, કનેક્ટિવિટી, હેલ્થકેર, કૃષિ અને શિક્ષણ જેવા ક્ષેત્રોમાં પ્રોજેક્ટના વિકાસને ટેકો આપવા માટે \$1 બિલિયનની લોનની જાહેરાત કરી છે. ભારતે ઈરાનમાં ચાબહાર પોર્ટ માટે પણ લોબિંગ કર્યું છે જેથી કનેક્ટિવિટી માટે સરળ માર્ગ મળે.

ભારતે ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- ભારત સરકારે ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે, જે અંતર્ગત તમામ પાત્ર મુસાફરોને બંને દેશો વચ્ચે મુસાફરી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.

એર બબલ મિકેનિઝમ શું છે?

- દ્વિપક્ષીય એર બબલ એ એક એવી પદ્ધતિ છે કે જેના દ્વારા દેશો કોવિડ-19 રોગચાળા દરમિયાન પૂર્વશરતો સાથે ફ્લાઈટ્સ ફરી શરૂ કરે છે.
- આ મિકેનિઝમ હેઠળ ફ્લાઈટ્સનું સંચાલન કેવી રીતે થશે?
- હાલમાં, ભારતે 31 જાન્યુઆરી, 2022 સુધી તમામ સુનિશ્ચિત આંતરરાષ્ટ્રીય ફ્લાઈટ કામગીરી સ્થગિત કરી દીધી છે. તેથી બબલ કરાર હેઠળ, સમર્પિત કાર્ગો ફ્લાઈટ્સ પસંદગીના દેશો સાથે સંચાલન કરવાનું ચાલુ રાખશે.

ભારતનો આવો કરાર કયા દેશો સાથે છે?

- ભારત ઓસ્ટ્રેલિયા, અફઘાનિસ્તાન, ભૂતાન, બહેરીન, બાંગ્લાદેશ, કેનેડા, ફ્રાન્સ, ઇથોપિયા, ફિનલેન્ડ, ઇરાક, જર્મની, કેન્યા, જાપાન, માલદીવ્સ, કુવૈત, નેપાળ, મોરેશિયસ, નાઈજીરીયા, નેધરલેન્ડ, કતાર, ઓમાન, રવાન્ડા, રશિયા, સેશેલ્સ, તે સિંગાપોર, તાંઝાનિયા, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ, શ્રીલંકા, યુએસએ, યુકે, યુએઈ, યુકેન અને ઉઝબેકિસ્તાન સહિત લગભગ 33 દેશો સાથે દ્વિપક્ષીય એર બબલ કરારો પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- કોવિડ-19 રોગચાળાને પગલે ભારતે 23 માર્ચ, 2020થી આંતરરાષ્ટ્રીય ફ્લાઈટ કામગીરી સ્થગિત કરી દીધી છે.

ચાબહાર પોર્ટ પર US પ્રતિબંધનો અંત

- તાજેતરમાં ભારતીય વિદેશ મંત્રી એ સંસદમાં જવાબ આપ્યો છે કે ઈરાન પર USના પ્રતિબંધોની ભારતના ચાબહાર બંદર પ્રોજેક્ટ પર કોઈ પ્રતિકૂળ અસર પડી નથી અને બંદર સારી રીતે કામ રહ્યું છે.
- વ્યૂહાત્મક ચાબહાર પોર્ટ પ્રોજેક્ટ માટે ભારતે અમેરિકાથી અલગ અભિગમ અપનાવ્યો છે.

અગત્યના મુદ્દા

- ચાબહાર બંદર વિશે:
- તે ઈરાનના સિસ્તાન પ્રાંતમાં હિંદ મહાસાગરમાં આવેલું છે.
- ચાબહાર બંદરને ભારત, ઈરાન અને અફઘાનિસ્તાન દ્વારા મધ્ય એશિયાના દેશો સાથે વેપારની તકોનું પ્રવેશદ્વાર માનવામાં આવે છે.
- આ બંદર, જે ભારતના પશ્ચિમ કિનારેથી સરળતાથી સુલભ છે, તેને પાકિસ્તાનના ગ્વાદર બંદરના કાઉન્ટર તરીકે જોવામાં આવે છે જે ચીનના રોકાણથી વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.
- ભારત માટે ચાબહાર પોર્ટનું મહત્વ:
- વૈકલ્પિક માર્ગ: ચાબહાર બંદર બધાને વૈકલ્પિક સપ્લાય માર્ગ પૂરો પાડે છે, આમ તે વેપારના સંદર્ભમાં પાકિસ્તાનના મહત્વને ઘટાડે છે.
- વ્યૂહાત્મક આવશ્યકતાઓ: તે ઓમાનના અખાત પર સ્થિત છે અને પાકિસ્તાનના ગ્વાદર બંદરથી માત્ર 72 કિમી દૂર છે જે ચીન દ્વારા વિકસિત છે.
- વન બેલ્ટ વન રોડ (OBOR) પ્રોજેક્ટ હેઠળ ચીન આક્રમક રીતે પોતાના બેલ્ટ એન્ડ રોડ ઇનિશિયેટિવ (BRI)ને આગળ ધપાવી રહ્યું છે.
- કનેક્ટિવિટી: ભવિષ્યમાં ચાબહાર પ્રોજેક્ટ અને આંતરરાષ્ટ્રીય નોર્થ-સાઉથ ટ્રાન્સપોર્ટ કોરિડોર (International North South Transport Corridor) રશિયા અને યુરેશિયા સાથેના સંપર્ક/કનેક્ટિવિટીને ઓપ્ટિમાઇઝ કરવા માટે એકબીજાના પૂરક બનશે.
- તેમજ તે ભારતને અફઘાનિસ્તાન અને અન્ય મધ્ય એશિયાઈ પ્રજાસત્તાકો સુધી સીધો પ્રવેશ આપે છે.
- યુએસ પ્રતિબંધોમાં અપવાદના કારણો:
- અફઘાનિસ્તાનના હિતમાં: US એ માન્યતા આપે છે કે ચાબહાર પોર્ટ પ્રોજેક્ટ માત્ર ભારત અથવા ઈરાનના વ્યૂહાત્મક હિતમાં નથી, પરંતુ અફઘાનિસ્તાનના વ્યૂહાત્મક હિતમાં પણ છે.
- અફઘાનિસ્તાન એક લેન્ડલોક દેશ છે જે વેપાર માટે પાકિસ્તાન પર નિર્ભર છે. તેનો તમામ વેપાર મોટાભાગે પાકિસ્તાની બંદરો દ્વારા થાય છે.
- અફઘાનિસ્તાન અને મધ્ય એશિયા સાથેના વેપાર માટે પાકિસ્તાન વારંવાર ભારતને ટ્રાન્ઝિટનો ઇનકાર કરે છે.
- આ પ્રોજેક્ટ અફઘાનિસ્તાન માટે વ્યૂહાત્મક વિકલ્પ પૂરો પાડે છે અને જમીનથી ઘેરાયેલો હોવા છતાં તેને મદદ કરે છે.
- પાકિસ્તાનને બાયપાસ કરવું: જો ભવિષ્યમાં યુએસ અને ઈરાન વચ્ચેના મુદ્દાઓ ઉકેલાય છે, તો ચાબહાર પોર્ટ અમેરિકા માટે પાકિસ્તાનને બાયપાસ કરવામાં સક્ષમ બનાવશે.
- પાકિસ્તાન હજુ પણ તમામ વહીવટી માર્ગો પર નિયંત્રણ કરે છે જેના દ્વારા અફઘાનિસ્તાનને સપ્લાય કરી શકાય છે.
- આ કારણે અમેરિકા હંમેશા આતંકવાદીઓ, ખાસ કરીને અફઘાન તાલિબાન પર કાર્યવાહી કરવામાં ખચકાય છે. ચાબહાર પોર્ટ અમેરિકાને આવા આતંકવાદીઓ સામે કાર્યવાહી કરવાનો વિકલ્પ આપે છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) G7 ગ્રુપ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. 'G7 જૂથ' એ યુકેન પ્રત્યે રશિયન આક્રમણ સામે સંયુક્ત મોરચો બનાવવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.
 2. 1998 માં, રશિયાને ઔપચારિક રીતે G-7 જૂથમાં સભ્ય તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યું, ત્યારબાદ G-7 જૂથ G-8 માં પરિવર્તિત થયું.
 3. G-8 જૂથના અન્ય દેશો દ્વારા રશિયાની આ ક્રિયાઓના પરિણામે રશિયાને G-8 જૂથમાંથી સસ્પેન્ડ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો અને વર્ષ 2014 માં ફરીથી G-7 જૂથ બન્યું. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 2) ભારત-વિયેતનામ IT ક્ષેત્રમાં સહયોગ માટેના કરાર પર હસ્તાક્ષર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. 17 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, ભારત અને વિયેતનામ વચ્ચે ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી (IT) ક્ષેત્રે સહકાર માટે કરાર પર હસ્તાક્ષર થયા.
 2. મંત્રીઓએ બંને દેશો વચ્ચે ICT વેપાર અને સહયોગ વધારવા માટે પણ સંમત થયા હતા.
 3. ભારત અને વિયેતનામ વચ્ચેના દ્વિપક્ષીય સંબંધો જુલાઈ 2007માં "વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી"માં અપગ્રેડ થયા હતા. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 3) ભારત, ઈરાન અને ઉઝબેકિસ્તાને ચાબહાર પોર્ટના સંયુક્ત ઉપયોગ અંગે ચર્ચા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. 14 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, ભારત, ઈરાન અને ઉઝબેકિસ્તાને ચાબહાર પોર્ટના સંયુક્ત ઉપયોગ પર વાટાઘાટો કરી.
 2. ભારત અને ઈરાન સૌપ્રથમ 2003માં શાહિદ બેહેશ્તી બંદર વિકસાવવાની યોજના પર સહમત થયા હતા.
 3. અફઘાનિસ્તાનમાં ભારતનો પહેલો ઘઉંનો માલ ઓક્ટોબર 2017માં ચાબહાર પોર્ટ દ્વારા મોકલવામાં આવ્યો હતો. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 4) યુરોપિયન યુનિયનના માલ્ટા ઘર અને વ્યક્તિગત ઉપયોગ માટે કેનાબીસને કાયદેસર બનાવવા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. માલ્ટા યુરોપિયન યુનિયનમાં ઘર અને વ્યક્તિગત ઉપયોગ માટે ગાંજાને કાયદેસર બનાવનાર પ્રથમ દેશ બન્યો છે.
 2. નવા કાયદા હેઠળ, માલ્ટા 18 વર્ષ અને તેથી વધુ ઉંમરના લોકોને 7 ગ્રામ સુધી ગાંજાની મંજૂરી આપે છે.
 3. જાહેરમાં કેનાબીસનું સેવન હજુ પણ ગેરકાયદેસર છે અને 235 યુરોના દંડ દ્વારા સજાપાત્ર છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 5) પ્રજાસત્તાક દિવસ પર મધ્ય એશિયાના પાંચ દેશોના વડાઓ મુખ્ય અતિથિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ભારત 18 અને 19 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ મધ્ય એશિયાઈ-ભારત વિદેશ મંત્રીની બેઠકનું પણ આયોજન કરશે.
 2. જાન્યુઆરી 2019 માં સમરકંદ, ઉઝબેકિસ્તાનમાં યોજાઈ હતી.
 3. છેલ્લી વખત તેઓ 2018માં આસિયાન સમિટમાં સાથે ગયા હતા. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 6) ભારતે ઓસ્ટ્રેલિયા સાથે એર બબલ કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા તેના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. અંતર્ગત તમામ પાત્ર મુસાફરોને બંને દેશો વચ્ચે મુસાફરી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે.
 2. હાલમાં, ભારતે 31 જાન્યુઆરી, 2022 સુધી તમામ સુનિશ્ચિત આંતરરાષ્ટ્રીય ફ્લાઈટ કામગીરી સ્થગિત કરી દીધી છે.
 3. કોવિડ-19 રોગચાળાને પગલે ભારતે 23 માર્ચ, 2020થી આંતરરાષ્ટ્રીય ફ્લાઈટ કામગીરી સ્થગિત કરી દીધી છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 7) ચાબહાર પોર્ટ પર US પ્રતિબંધ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ચાબહાર બંદરને ભારત, ઈરાન અને અફઘાનિસ્તાન દ્વારા મધ્ય એશિયાના દેશો સાથે વેપારની તકોનું પ્રવેશદ્વાર માનવામાં આવે છે.
 2. ચાબહાર બંદર ઓમાનના અખાત પર સ્થિત છે અને પાકિસ્તાનના ગ્વાદર બંદરથી માત્ર 72 કિમી દૂર છે જે ચીન દ્વારા વિકસિત છે.
 3. અફઘાનિસ્તાન અને મધ્ય એશિયા સાથેના વેપાર માટે પાકિસ્તાન વારંવાર ભારતને ટ્રાન્ઝિટનો ઈનકાર કરે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

log4shell

- તાજેતરમાં, ઈન્ટરનેટ પર 'Log4Shell' નામની નબળાઈ મળી આવી છે, તેને અત્યાર સુધીની સૌથી ખરાબ 'સાયબર સુરક્ષા ખામી' તરીકે વર્ણવવામાં આવી રહી છે.
- આ નબળાઈ મોટાભાગની એપ્લિકેશનમાં એન્ટરપ્રાઇઝ અને સરકારી એજન્સીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી ઓપન-સોર્સ લોગિંગ લાઇબ્રેરી પર આધારિત છે.
- આ નબળાઈ હેક્સને કોઈપણ એપ્લિકેશનની ઍક્સેસ આપે છે અને સંભવિતપણે તેમને ઉપકરણો અથવા સર્વિસ પર હાનિકારક સોફ્ટવેર ઇન્સ્ટોલ કરવાની તક આપી શકે છે.

S-400 અને CAATSA

- યુએસ સ્ટેટ ડિપાર્ટમેન્ટના પ્રવક્તાએ સંકેત આપ્યો હતો કે, જો S-400 ટ્રાયમ્ફ એન્ટિ-એરક્રાફ્ટ મિસાઇલ સિસ્ટમ ડીલને મંજૂર કરવામાં ન આવે તો પણ, ભારત માટે કોઈ સંપૂર્ણ માફી આપવામાં આવશે નહીં, અને 'અમેરિકાના પ્રતિસ્પર્ધીઓનો સામનો કરવા પ્રતિબંધો' હેઠળ ભારત પર યુએસ પ્રતિબંધો લાદવામાં આવી શકે છે. કાયદો (CAATSA) ભલે ભારત અને રશિયા વચ્ચે કોઈ અન્ય 'મહત્વપૂર્ણ' લશ્કરી અને પરમાણુ કરાર હોય.

સંબંધિત ચિંતાઓ:

- 2016માં ભારતે રશિયા સાથે ડીલની જાહેરાત કરી ત્યારથી જ વોશિંગ્ટનમાં બેચેની છે. રશિયા નવી દિલ્હીનું સૌથી મોટું સંરક્ષણ ભાગીદાર બની રહ્યું છે.
- S-400 ડીલ પર યુએસ CAATSA કાયદા હેઠળ ભારત પ્રતિબંધોને આધિન હોઈ શકે છે. અમેરિકાએ પહેલા જ ચીન અને તુર્કી પર સમાન ખરીદી પર પ્રતિબંધો લગાવી દીધા છે.
- S-400 એર ડિફેન્સ સિસ્ટમ અને ભારત માટે તેની જરૂરિયાત:
- S-400 Triumf એ રશિયા દ્વારા ડિઝાઇન કરાયેલ મોબાઇલ, સરફેસ-ટુ-એર મિસાઇલ સિસ્ટમ (SAM) છે.
- તે વિશ્વની સૌથી ખતરનાક, આધુનિક અને કાર્યરત રીતે તૈનાત લાંબા અંતરની સપાટી-થી-એર મિસાઇલ સિસ્ટમ (MLR SAM) છે, જેને યુએસ દ્વારા વિકસાવવામાં આવી છે, 'ટર્મિનલ હાઇ એલ્ટિટ્યુડ એરિયા ડિફેન્સ'. સંરક્ષણ - THAAD).

CAATSA શું છે?

- 'Countering America's Adversaries through Sanctions Act- CAATSA'નો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય ઈરાન, ઉત્તર કોરિયા અને રશિયાને દંડાત્મક પગલાં દ્વારા જવાબ આપવાનો છે.
- આ કાયદો વર્ષ 2017માં લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ હેઠળ, રશિયાના સંરક્ષણ અને ગુપ્તચર ક્ષેત્રોમાં નોંધપાત્ર લેવડદેવડ કરનારા દેશો સામે લાદવામાં આવનાર પ્રતિબંધોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

પ્રતિબંધો લાદવામાં આવશે:

- મંજૂર વ્યક્તિ માટે લોન પર પ્રતિબંધ.
- નિયુક્ત વ્યક્તિઓને નિકાસ માટે 'નિકાસ-આયાત બેંક' સહાય પર પ્રતિબંધ.
- યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સ સરકાર દ્વારા નિયુક્ત વ્યક્તિ પાસેથી વસ્તુઓ અથવા સેવાઓની ખરીદી પર પ્રતિબંધ.
- નિયુક્ત વ્યક્તિની નજીકની વ્યક્તિઓને વિઝા આપવાનો ઈનકાર.

સોદાનું મહત્વ:

- S-400 ડિફેન્સ સિસ્ટમ એગ્રીમેન્ટ પરનો નિર્ણય એ એક ખૂબ જ મજબૂત ઉદાહરણ છે કે જ્યારે આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદારો પસંદ કરવાની વાત આવે છે, ખાસ કરીને રાષ્ટ્રીય હિત અને રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાના મુદ્દાઓ પર અને ભારતીય સાર્વભૌમત્વ કેટલું મજબૂત છે ત્યારે આપણી સંરક્ષણ અને વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી કેટલી આગળ છે?

6G ટેકનોલોજી શું છે?

- કોમ્યુનિકેશન મિનિસ્ટર અશ્વિની વૈષ્ણવે તાજેતરમાં હાઇલાઇટ કર્યું હતું કે ભારતે સ્વદેશી રીતે વિકસિત 6G ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનો ઉપયોગ કરીને કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજીની આગામી પેઢીના વિકાસ માટે કામ કરવાનું શરૂ કર્યું છે. તે 2023 ના અંતમાં અથવા 2024 ની શરૂઆતમાં લોન્ચ થવાની સંભાવના છે.

મુખ્ય બિંદુ

- જો કે 5G હજુ પણ પ્રારંભિક તબક્કામાં છે.
- 6G માનવ, ભૌતિક વાતાવરણ અને વર્ચ્યુઅલ પર્યાવરણને એકસાથે લાવશે.

- ઉદાહરણ તરીકે, Metaverse એ 5G ઉપયોગના કેસોમાંનું એક છે. તે પરંપરાગત તેમજ ડિજિટલ સ્પેસમાં ક્રાંતિ લાવવાનો દાવો કરે છે. 6G ના લોન્ચ સાથે, મેટાવર્સ એક અંતિમ મોડેલમાં વિકસિત થશે, પરંતુ તે આર્ટિફિશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ (AI) અને મશીન લર્નિંગનો ઉપયોગ કરીને ભૌતિક વિશ્વ સાથે પણ જોડાશે.
- 6Gનું સૌથી મહત્વનું પાસું પર્યાવરણ, લોકો અને વસ્તુઓને સમજવાની તેની ક્ષમતા હશે.

6G નેટવર્ક શું છે?

- 6G એ ટેલિકોમ્યુનિકેશનમાં છઠ્ઠી પેઢીનું ધોરણ છે. તે હાલમાં વાયરલેસ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી માટે વિકાસ હેઠળ છે જે સેલ્યુલર ડેટા નેટવર્કને સપોર્ટ કરે છે. તે 5G નેટવર્કનું આયોજિત અનુગામી છે. આ નેટવર્ક કદાચ બ્રોડબેન્ડ સેલ્યુલર નેટવર્ક હશે. આમાં, સેવા ક્ષેત્રને નાના ભૌગોલિક વિસ્તારોમાં વિભાજિત કરવામાં આવે છે જેને સેલ કહેવાય છે. Nokia, Ericsson, Samsung, Huawei, Xiaomi, LG અને Apple જેવી કંપનીઓ તેમજ ચીન, જાપાન અને સિંગાપોર જેવા દેશોએ 6G નેટવર્ક વિકસાવવામાં રસ દાખવ્યો છે.

નેટવર્કનું મહત્વ

- 6G નેટવર્ક તેના પુરોગામી કરતા પણ વધુ વૈવિધ્ય પ્રદર્શિત કરે તેવી શક્યતા છે. તે વર્ચ્યુઅલ રિયાલિટી અને ઓગમેન્ટેડ રિયાલિટી (VR/AR), સર્વવ્યાપક ઇન્સ્ટન્ટ કમ્યુનિકેશન અને ઇન્ટરનેટ ઓફ થિંગ્સ (IoT) જેવા વર્તમાન મોબાઇલ વપરાશના દૃશ્યો ઉપરાંતની એપ્લિકેશનને સપોર્ટ કરે તેવી અપેક્ષા છે.

વર્તમાન વિકાસ

- સિંગાપોરની નાન્યાંગ ટેકનોલોજિકલ યુનિવર્સિટી અને જાપાનની ઓસાકા યુનિવર્સિટીના વૈજ્ઞાનિકોએ 2020 માં સંયુક્ત રીતે જાહેરાત કરી હતી કે તેઓએ ટેરાહર્ટ્ઝ (THz) તરંગો માટે એક ચિપ વિકસાવી છે, જેનો ઉપયોગ 6G તકનીકમાં થઈ શકે છે.
- ચીને નવેમ્બર 6, 2020 ના રોજ લોંગ માર્ચ 6 વાહન રોકેટનો ઉપયોગ કરીને ભ્રમણકક્ષામાં 6G ટેકનોલોજી માટે ઉમેદવારો સાથે પ્રાયોગિક પરીક્ષણ ઉપગ્રહ સફળતાપૂર્વક લોન્ચ કર્યો.

જેમ્સ વેબ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ

- જેમ્સ વેબ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ (JWST) 2021 ના અંત સુધીમાં ભ્રમણકક્ષામાં લોન્ચ થવાનું છે.

અગત્યના મુદ્દા

- પરિચય:
- તે 'નેશનલ એરોનોટિક્સ એન્ડ સ્પેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન' (NASA)નું સૌથી શક્તિશાળી ઇન્ફ્રારેડ ટેલિસ્કોપ છે.
- તેને હબલ ટેલિસ્કોપનો અનુગામી પણ માનવામાં આવે છે અને તે તેની શોધોને વિસ્તૃત કરશે.
- 1990 માં પૃથ્વીની નીચી ભ્રમણકક્ષામાં પ્રક્ષેપિત, હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપે 1.4 મિલિયનથી વધુ અવલોકનો કર્યા છે, જેમાં 'ઇન્ટરસ્ટેલર ઓબ્જેક્ટ્સ' ટ્રેકિંગ, ગુરુ સાથે અથડાયેલા ધૂમકેતુઓને શોધવા અને પ્લુટોની આસપાસના ઉપગ્રહોની શોધનો સમાવેશ થાય છે.
- હબલે તારાવિજ્ઞાના વિલીનીકરણને પકડ્યું છે, સુપરમેસીવ બ્લેક હોલની તપાસ કરી છે અને આપણા બ્રહ્માંડના ઇતિહાસને સમજવામાં મદદ કરી છે.
- તે નાસા, યુરોપિયન સ્પેસ એજન્સી (ESA) અને કેનેડિયન સ્પેસ એજન્સી (CSA) વચ્ચેનું આંતરરાષ્ટ્રીય મિશન છે.
- જેમ્સ વેબ નવી અને અણધારી શોધોને ઉજાગર કરશે અને બ્રહ્માંડની ઉત્પત્તિ અને તેમાં માનવનું સ્થાન સમજવામાં મનુષ્યને મદદ કરશે.
- ટેલિસ્કોપ Exoplanet/બાહ્ય ગ્રહના વિવિધ પ્રકારના વાતાવરણનો અભ્યાસ કરશે.
- તે પૃથ્વી જેવા વાતાવરણ અને મિથેન, પાણી, ઓક્સિજન, કાર્બન ડાયોક્સાઇડ અને જટિલ કાર્બનિક પરમાણુઓ જેવા મુખ્ય પદાર્થોનું પણ અન્વેષણ કરશે, જેમાં જીવન નિર્માણના ખંડો શોધવાની આશા છે.
- લોન્ચ:
- તેને દક્ષિણ અમેરિકાના ફ્રેન્ચ ગુઆનાથી Ariane 5 ESA રોકેટ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવશે.
- Ariane 5 સૌથી ભરોસાપાત્ર લોન્ચ વાહનોમાંનું એક માનવામાં આવે છે.
- લક્ષ્ય:
- બિગ બેંગ પછી રચાયેલી પ્રથમ ગેલેક્સી શોધવી.
- ગેલેક્સીઓ તેમની રચના પછી કેવી રીતે વિકસિત થઈ છે તે નિર્ધારિત કરવા.
- પ્રથમ તબક્કાથી લઈને ગ્રહોની સિસ્ટમોની રચના સુધી તારાઓની રચનાનું અવલોકન કરવું.
- ગ્રહોની પ્રણાલીઓના ભૌતિક અને રાસાયણિક ગુણધર્મોને માપવા અને આવી સિસ્ટમોમાં જીવનની સંભાવનાની તપાસ કરવી.

જેમ્સ વેબ વિ. હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ:

- તરંગલંબાઈ:-
- જેમ્સ વેબ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ (JWST અથવા વેબ તરીકે પણ ઓળખાય છે) ઇન્ફ્રારેડ રેન્જમાં અવલોકનો સાથે મુખ્યત્વે 0.6 થી 28 μm સુધી કવરેજ પ્રદાન કરશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

- હબલના ઉપકરણો મુખ્યત્વે સ્પેક્ટ્રમના અલ્ટ્રાવાયોલેટ અને દૃશ્યમાન ભાગમાં જોવા મળે છે. તે ઇન્ફ્રારેડમાં 0.8 થી 2.5 μm સુધીની માત્ર એક નાની શ્રેણીનું અવલોકન કરી શકે છે.
- ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક સ્પેક્ટ્રમનો ઇન્ફ્રારેડ પ્રદેશ લગભગ 0.7 થી 100 μm સુધીની તરંગલંબાઈને આવરી લે છે.
- આકાર:-
- વેબના પ્રાથમિક દર્પણનો વ્યાસ 6.5 મીટર છે જ્યારે હબલના દર્પણનો વ્યાસ 2.4 મીટર છે જે વેબ કરતા ઘણો નાનો છે.
- તેથી વેબ પાસે હબલના કેમેરા કરતાં વિશાળ દૃશ્ય ક્ષેત્ર હશે.
- વેબમાં મોટી સૂર્ય ઢાલ પણ છે.
- અંતર:-
- વેબના નજીકના અને મધ્ય-ઇન્ફ્રારેડ સાધનો પ્રથમ રચાયેલી તારાવિશ્વો, એક્સોપ્લેનેટ અને તારાઓના જન્મનો અભ્યાસ કરવામાં મદદ કરશે.
- હબલ "ટોડલર ગેલેક્સી" ની સમકક્ષ જોઈ શકે છે જ્યારે વેબ ટેલિસ્કોપ "બેબી ગેલેક્સી" જોઈ શકશે.
- અન્ય મુખ્ય ઇન્ફ્રારેડ ટેલિસ્કોપ્સ:
- હર્શેલ સ્પેસ ઓબ્ઝર્વેટરી ટેલિસ્કોપ : તે એક ઇન્ફ્રારેડ ટેલિસ્કોપ છે જે યુરોપિયન સ્પેસ એજન્સી દ્વારા વર્ષ 2009 માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તે વેબની જેમ સૂર્યની પરિક્રમા પણ કરે છે, જે વેબ અને હર્શેલ વચ્ચેની પ્રાથમિક તરંગલંબાઈ શ્રેણીનો તફાવત છે. વેબ 0.6 થી 28 μm ક્વર કરે છે જ્યારે હર્શેલ 60 થી 500 μm ક્વર કરે છે.
- હર્શેલનો અરીસો વેબના અરીસા કરતા નાનો છે. તેનો વ્યાસ 3.5 મીટર છે જ્યારે વેબના પ્રાથમિક અરીસાનો વ્યાસ 6.5 મીટર છે.

નાસાનું IXPE મિશન

- તાજેતરમાં 'નેશનલ એરોનોટિક્સ એન્ડ સ્પેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન' (NASA) એ 'ઇમેજિંગ એક્સ-રે પોલેરીમેટ્રી એક્સપ્લોરર' (IXPE) નામનું નવું મિશન લોન્ચ કર્યું છે.

અગત્યના મુદ્દા

- પરિચય:
- IXPE વેધશાળા એ નાસા અને ઇટાલિયન સ્પેસ એજન્સીનો સંયુક્ત પ્રયાસ છે.
- તે "બ્રહ્માંડના સૌથી આત્યંતિક અને રહસ્યમય પદાર્થો- સુપરનોવા અવશેષો, સુપરમેસીવ બ્લેક હોલ" અને અન્ય ડઝનેક ઉચ્ચ-ઊર્જા પદાર્થોનો અભ્યાસ કરશે.
- આ મિશનનો પ્રાથમિક સમયગાળો બે વર્ષનો છે અને તેની વેધશાળા પૃથ્વીના વિષુવવૃત્તની આસપાસ પરિભ્રમણ કરતી 600 કિમીની ઊંચાઈએ સ્થિત હશે.

- તે પ્રથમ વર્ષમાં લગભગ 40 અવકાશી પદાર્થોનો અભ્યાસ કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- તે ચંદ્ર એક્સ-રે ઓબ્ઝર્વેટરી અને યુરોપિયન સ્પેસ એજન્સીની એક્સ-રે ઓબ્ઝર્વેટરી, XMM-ન્યૂટન જેવા અન્ય એક્સ-રે ટેલિસ્કોપને પૂરક બનાવશે.
- મહત્વ:
- તે ન્યુટ્રોન તારાઓ અને સુપરમેસીવ બ્લેક હોલમાંથી ધ્રુવીકૃત એક્સ-રેનું અવલોકન કરવામાં મદદ કરશે. આ એક્સ-રેના ધ્રુવીકરણને માપવાથી, પ્રકાશનો સ્ત્રોત શું છે તેનો અભ્યાસ કરી શકાય છે અને પ્રકાશ સ્ત્રોતની ભૂમિતિ અને આંતરિક કાર્યને સમજી શકાય છે.
- આનાથી વૈજ્ઞાનિકોને એ સમજવામાં મદદ મળશે કે બ્લેક હોલ કેવી રીતે ફરે છે અને ભૂતકાળમાં તેમની સ્થિતિ શું હતી.
- એક્સ-રેમાં પલ્સર શા માટે આટલા તેજસ્વી છે તે સમજવામાં તે મદદ મળશે.
- તે ગેલેક્સીઓના કેન્દ્રો પર સુપરમેસીવ બ્લેક હોલની નજીકમાંથી બહાર નીકળેલા ઊર્જાસભર કણોને શું શક્તિ આપે છે તે શીખવામાં મદદ કરશે.
- અન્ય તાજેતરના નાસા મિશન:
- ડબલ એસ્ટરોઇડ રીડાયરેક્શન ટેસ્ટ (DART).
- મિશન લ્યુસી (ગુરુ ટ્રોજન એસ્ટરોઇડ).
- નિઅર અર્થ એસ્ટરોઇડ સ્કાઉટ
- સુપરનોવા:
- સુપરનોવાનો અર્થ ભીષણ અને તેજસ્વી વિસ્ફોટ સાથે અવકાશમાં વિશાળ તારાના અંત સાથે છે.
- બ્લેક હોલ:
- બ્લેકહોલ્સ એ અવકાશમાં હાજર એવા છિદ્રો છે જ્યાં ગુરુત્વાકર્ષણનું બળ એટલું વધારે છે કે પ્રકાશ પણ અહીંથી પસાર થઈ શકતો નથી. ગુરુત્વાકર્ષણ એટલું વધુ છે કે પદાર્થ નાની જગ્યામાં સંકુચિત થઈ જાય છે.
- જ્યારે બે બ્લેક હોલ એકબીજાની પરિક્રમા કરે છે અને ભળી જાય છે ત્યારે ગુરુત્વાકર્ષણ તરંગો સર્જાય છે.
- ન્યુટ્રોન સ્ટાર્સ:
- ન્યુટ્રોન તારાઓમાં ઉચ્ચ દ્રવ્યમાન તારાઓના સંભવિત અંતિમ બિંદુઓમાંના એકનો સમાવેશ થાય છે.
- એકવાર તારાનો કોર સંપૂર્ણ રીતે આયર્નમાં બળી જાય પછી, ઊર્જાનું ઉત્પાદન બંધ થાય છે અને કોર ઝડપથી તૂટી જાય છે, ઇલેક્ટ્રોન અને પ્રોટોનને એકસાથે સંકુચિત કરીને ન્યુટ્રોન અને ન્યુટ્રોનો બનાવે છે.
- ન્યુટ્રોન ડીજનરેસી પ્રેશર દ્વારા સપોર્ટેડ સ્ટારને 'ન્યુટ્રોન સ્ટાર' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જો તેનું ચુંબકીય ક્ષેત્ર તેની સ્પિન અક્ષ સાથે અનુકૂળ હોય તો તેને પલ્સર તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

નાસાની નવી સંચાર વ્યવસ્થા: LCRD

- તાજેતરમાં NASA (નેશનલ એરોનોટિક્સ એન્ડ સ્પેસ એડમિનિસ્ટ્રેશન) એ તેનું નવું 'લેસર કોમ્યુનિકેશન્સ રિલે ડેમોન્સ્ટ્રેશન' (LCRD) લોન્ચ કર્યું છે.

અગત્યના મુદ્દા

- લેસર કોમ્યુનિકેશન્સ રિલે ડેમોન્સ્ટ્રેશન:
- તે નાસાની એકમાત્ર લેસર કોમ્યુનિકેશન સિસ્ટમ છે, જે ભવિષ્યના ઓપ્ટિકલ કોમ્યુનિકેશન મિશન માટે માર્ગ મોકળો કરશે.
- હાલમાં, નાસાના મોટાભાગના અવકાશયાન ડેટા ટ્રાન્સમિટ કરવા માટે રેડિયો ફ્રીક્વન્સી કોમ્યુનિકેશનનો ઉપયોગ કરે છે.
- યુએસ ડિફેન્સ ડિપાર્ટમેન્ટના સ્પેસ ટેસ્ટ પ્રોગ્રામ સેટેલાઈટ-6 (STPSat-6) દ્વારા 'લેસર કોમ્યુનિકેશન્સ રિલે ડેમોન્સ્ટ્રેશન'નો પેલોડ લોન્ચ કરવામાં આવ્યો છે. તે જીઓસિંક્રોનસ ઓર્બિટમાં હશે, જે પૃથ્વીથી લગભગ 36,000 કિમી ઉપર સ્થિત છે.
- તેનું નિયંત્રણ 'કેલિફોર્નિયા' અને 'હવાઈ'માં LCRD મિશનના ગ્રાઉન્ડ સ્ટેશનોના એન્જિનિયરો દ્વારા કરવામાં આવશે.
- આ ટીમ રેડિયો ફ્રીક્વન્સી સિગ્નલ દ્વારા ટેસ્ટ ડેટા મોકલશે અને LCRD ઓપ્ટિકલ સિગ્નલનો ઉપયોગ કરીને જવાબ આપશે.
- વિશેષતા:
- તેમાં બે ઓપ્ટિકલ ટર્મિનલ છે. એક યુઝર સ્પેસક્રાફ્ટ પાસેથી ડેટા મેળવવા માટે અને બીજો ગ્રાઉન્ડ સ્ટેશનો પર ડેટા ટ્રાન્સમિટ કરવા માટે.
- મોડેમ ડિજિટલ ડેટાને લેસર સિગ્નલમાં અનુવાદિત કરશે. તે પછી પ્રકાશના એન્કોડેડ બીમ દ્વારા પ્રસારિત કરવામાં આવશે.
- આ ક્ષમતાઓ LCRD નાસાની પ્રથમ દ્વિ-માર્ગી, એન્ડ-ટુ-એન્ડ ઓપ્ટિકલ રિલે બનાવે છે.
- મહત્વ:
- લેસર ઇન્ફ્રારેડ લાઈટનો ઉપયોગ કરે છે અને રેડિયો તરંગો કરતાં ટૂંકી તરંગલંબાઈ ધરાવે છે. તેનાથી ઓછા સમયમાં વધુ ડેટા ટ્રાન્સફર કરવામાં મદદ મળશે.
- ઇન્ફ્રારેડ લેસરનો ઉપયોગ કરીને, LCRD પૃથ્વી પર 1.2 ગીગાબિટ્સ-પ્રતિ-સેકન્ડ (Gbps)ની ઝડપે ડેટા મોકલશે. આ ઝડપે મૂવી ડાઉનલોડ કરવામાં એક મિનિટથી પણ ઓછો સમય લાગશે.
- વર્તમાન રેડિયો ફ્રીક્વન્સી સિસ્ટમ સાથે મંગળનો સંપૂર્ણ નકશો પૃથ્વી પર પાછા મોકલવામાં લગભગ નવ અઠવાડિયા લાગે છે. લેસર વડે, આને લગભગ નવ દિવસ સુધી લંબાવી શકાય છે.

- ઓપ્ટિકલ કોમ્યુનિકેશન રેડિયો ફ્રીક્વન્સી સિસ્ટમ્સ કરતાં 10 થી 100 ગણી વધુ બેન્ડવિડ્થ વધારવામાં મદદ કરશે.
- નાના કદનો અર્થ છે કે વિજ્ઞાનના સાધનો માટે વધુ જગ્યા ઉપલબ્ધ છે.
- લોન્ચ વ્હીકલના વજનમાં ઘટાડો થવાને કારણે લોન્ચિંગ ઓછું ખર્ચાળ બને છે.
- અવકાશયાનમાં ઓછી ઉર્જાની જરૂરિયાત તેની બેટરીમાં સંગ્રહિત કરવા માટે ઓછી ઊર્જાની જરૂર પડે છે.
- આ મિશનમાં રેડિયો, ઓપ્ટિકલ કોમ્યુનિકેશન્સ સપ્લિમેન્ટિંગ જેવી અનન્ય સંચાર ક્ષમતાઓ હશે.

પ્રશ્નોત્તર

- log4shell વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 - ઈન્ટરનેટ પર 'Log4Shell' નામની નબળાઈ મળી આવી છે, તેને અત્યાર સુધીની સૌથી ખરાબ 'સાયબર સુરક્ષા ખામી' તરીકે વર્ણવવામાં આવી રહી છે.
 - આ નબળાઈ મોટાભાગની એપ્લિકેશન્સમાં એન્ટરપ્રાઇઝ અને સરકારી એજન્સીઓ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી ઓપન-સોર્સ લોગિંગ લાઈબ્રેરી પર આધારિત છે.
 - આ નબળાઈ હેકર્સને કોઈપણ એપ્લિકેશનની એક્સેસ આપે છે અને સંભવિતપણે તેમને ઉપકરણો અથવા સર્વિસ પર હાનિકારક સોફ્ટવેર ઇન્સ્ટોલ કરવાની તક આપી શકે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1 અને 2	(B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3	(D) 1, 2 અને 3
- CAATSA વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 - 'Countering America's Adversaries through Sanctions Act- CAATSA'નો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય ઈરાન, ઉત્તર કોરિયા અને રશિયાને દંડાત્મક પગલાં દ્વારા જવાબ આપવાનો છે.
 - આ કાયદો વર્ષ 2017માં લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો.
 - આ હેઠળ, રશિયાના સંરક્ષણ અને ગુપ્તચર ક્ષેત્રોમાં નોંધપાત્ર લેવડદેવડ કરનારા દેશો સામે લાદવામાં આવનાર પ્રતિબંધોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1 અને 2	(B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3	(D) 1, 2 અને 3

- 3) 6G ટેકનોલોજી વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. તે 2023 ના અંતમાં અથવા 2024 ની શરૂઆતમાં લોન્ચ થવાની સંભાવના છે.
 2. ચીને નવેમ્બર 6, 2020 ના રોજ લોંગ માર્ચ 6 વાહન રોકેટનો ઉપયોગ કરીને ભ્રમણકક્ષામાં 6G ટેકનોલોજી માટે ઉમેદવારો સાથે પ્રાયોગિક પરીક્ષણ ઉપગ્રહ સફળતાપૂર્વક લોન્ચ કર્યો.
 3. તે હાલમાં વાયરલેસ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી માટે વિકાસ હેઠળ છે જે સેલ્યુલર ડેટા નેટવર્કને સપોર્ટ કરે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 4) જેમ્સ વેબ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. 1990 માં પૃથ્વીની નીચી ભ્રમણકક્ષામાં પ્રક્ષેપિત, હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપે 1.4 મિલિયનથી વધુ અવલોકનો કર્યા છે.
 2. તેને દક્ષિણ અમેરિકાના ફ્રેન્ચ ગુઆનાથી Ariane 5 ESA રોકેટ દ્વારા લોન્ચ કરવામાં આવશે.
 3. તે નાસા, યુરોપિયન સ્પેસ એજન્સી (ESA) અને કેનેડિયન સ્પેસ એજન્સી (CSA) વચ્ચેનું આંતરરાષ્ટ્રીય મિશન છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 5) નાસાના IXPE મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. IXPE વેધશાળા એ નાસા અને ઈટાલિયન સ્પેસ એજન્સીનો સંયુક્ત પ્રયાસ છે.
 2. તે પ્રથમ વર્ષમાં લગભગ 40 અવકાશી પદાર્થોનો અભ્યાસ કરે તેવી અપેક્ષા છે.
 3. ન્યુટ્રોન તારાઓમાં ઉચ્ચ દ્રવ્યમાન તારાઓના સંભવિત અંતિમ બિંદુઓમાંના એકનો સમાવેશ થાય છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

- 6) નાસાની નવી સંચાર વ્યવસ્થા: LCRD વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. તે નાસાની એકમાત્ર લેસર કમ્યુનિકેશન સિસ્ટમ છે, જે ભવિષ્યના ઓપ્ટિકલ કોમ્યુનિકેશન મિશન માટે માર્ગ મોકળો કરશે.
 2. મોડેમ ડિજિટલ ડેટાને લેસર સિગ્નલમાં અનુવાદિત કરશે.
 3. આ ક્ષમતાઓ LCRD નાસાની પ્રથમ દ્વિ-માર્ગી, એન્ડ-ટુ-એન્ડ ઓપ્ટિકલ રિલે બનાવે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

જ્યાં સફળતા એજ એકમાત્ર પ્રણાલી છે...

ગુજરાત પોલીસમાં
1270થી વધુ સફળ વિદ્યાર્થીઓ

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

Prelims + Mains ની પરીક્ષાલક્ષી તૈયારી

PSI કોન્સ્ટેબલ

ફ્રી
ટ્રાયલ લેક્ચર

નવી બેચ શરૂ 6:30 To 8:30

93757-01110 રાજકોટ
93280-01110 OFFLINE

ચાર ધામ

- તાજેતરમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે, તેના અગાઉના આદેશમાં ફેરફાર કરીને, 'ચાર ધામ સડક પ્રોજેક્ટ'ના ભાગરૂપે ત્રણ હાઈવે પર ફોર-વ્હીલર્સને 10 મીટર સુધી પહોળા કરવાની મંજૂરી આપી હતી. અગાઉ, સર્વોચ્ચ અદાલતે તેના આદેશમાં આ પહોળાઈને 5.5 મીટર સુધી મર્યાદિત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય:

- સુપ્રીમ કોર્ટની ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચે સપ્ટેમ્બર, 2020માં અન્ય ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચ દ્વારા જારી કરાયેલા આદેશમાં સુધારો કર્યો છે, જેમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે ઉત્તરાખંડમાં 899-કિમીના રોડ નેટવર્કના ભાગ રૂપે બાંધકામ ત્રણ હાઈવે પર ચાર વાહનોના રૂટમાં રસ્તો 5 મીટર પહોળો હોવો જોઈએ.
- કોર્ટના આ નિર્ણયની રક્ષા મંત્રાલય દ્વારા સમીક્ષા કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી, જે બાદ હવે સુપ્રીમ કોર્ટે કેન્દ્ર સરકારની માંગણી મુજબ રસ્તાઓની પહોળાઈ વધારીને 10 મીટર કરવાનો ચુકાદો આપ્યો છે અને આ હાઈવેને 'ડબલ લેન' બનાવવાનો માર્ગ મોકળો થયો છે.
- ચીનની સરહદ સુધી ફીડર રોડ તરીકે કામ કરતા આ ત્રણ હાઈવેના વ્યૂહાત્મક મહત્વને સ્વીકારતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે પર્યાવરણીય ચિંતાઓ સાથે આવી પ્રાથમિકતાઓને સંતુલિત કરવાની જરૂરિયાત પણ નોંધી છે.
- સર્વોચ્ચ અદાલતે સુપ્રીમ કોર્ટના ભૂતપૂર્વ ન્યાયાધીશ એકે સિકરીની અધ્યક્ષતાવાળી 'મોનિટરિંગ કમિટી' ની રચના કરવાનો પણ આદેશ આપ્યો હતો, જેથી આ સંદર્ભમાં 'ઉચ્ચ સત્તા ધરાવતી સમિતિ'ની ભલામણોને સમાવિષ્ટ કરીને પર્યાવરણીય રીતે સભાન રીતે કામગીરી સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

ચારધામ પ્રોજેક્ટમાં અત્યાર સુધીનો ઘટનાક્રમ:

- ચારધામ રોડ પ્રોજેક્ટનો શિલાન્યાસ વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ડિસેમ્બર 2016માં કર્યો હતો.
- પરંતુ, પ્રોજેક્ટને પર્યાવરણીય આધાર પર કોર્ટમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદારોએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે પ્રોજેક્ટ માટે પર્યાવરણીય મંજૂરીમાં અનિયમિતતા છે અને પ્રોજેક્ટ પર હાલના ધોરણોનું ઉલ્લંઘન કરવામાં આવી રહ્યું છે.

- આ પ્રોજેક્ટને સપ્ટેમ્બર 2018 માં 'નેશનલ ગ્રીન ટ્રિબ્યુનલ' (NGT) દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેના આદેશને કોર્ટમાં એ આધાર પર પડકારવામાં આવ્યો હતો કે આ આદેશ આ બાબતની સુનાવણી કરતી બેન્ચ સિવાયની બેન્ચ દ્વારા પાસ કરવામાં આવ્યો હતો. જેના પર સુપ્રીમ કોર્ટે ઓક્ટોબર 2018માં NGTના આદેશ પર રોક લગાવી દીધી હતી.
- સપ્ટેમ્બર 2020 માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે, એક રિટ પિટિશનની સુનાવણી કરતા, એક આદેશ આપ્યો હતો કે કેન્દ્રીય માર્ગ પરિવહન મંત્રાલય દ્વારા 2018 ના પરિપત્રમાં નિર્ધારિત 'ચાર ધામ પ્રોજેક્ટ' માટે હાઈવેની પહોળાઈ 5 મીટરથી વધુ ન હોવી જોઈએ. પરંતુ સંરક્ષણ મંત્રાલયે તે જ વર્ષે ડિસેમ્બરમાં હાઈવેની પહોળાઈ 10 મીટર કરવાની મંજૂરી આપવાના આદેશમાં સુધારો કરવા કોર્ટને વિનંતી કરી હતી.
- તે પછી, સુપ્રીમ કોર્ટે એક 'એમ્પાવર્ડ કમિટી' (High-Powered Committee - HPC)ને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા હાઈવેની પહોળાઈ પર રજૂ કરવામાં આવેલ દલીલો પર તપાસ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું.

'હાઈ પાવર્ડ કમિટી' (HPC) દ્વારા રજૂ કરાયેલા તારણો:

- આ હાઈવેના વ્યૂહાત્મક મહત્વને ધ્યાનમાં રાખીને, પહોળાઈ 10 મીટર કરવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ.
- ઘોરીમાર્ગોના પટ પર જ્યાં 10 મીટરની પહોળાઈ પર કામ શરૂ થઈ ગયું છે, તેની પહોળાઈ 5 મીટર સુધી ઘટાડવા માટે ફરીથી કામ કરવું "વ્યવહારુ" રહેશે નહીં.
- રોડ બનાવવાનો માર્ગ મોકળો કરવા માટે જે વિસ્તારોમાં વૃક્ષો કાપવામાં આવ્યા છે ત્યાં વૃક્ષોનું પુનઃ રોપવાનું શક્ય બનશે નહીં.
- હાઈવેની પહોળાઈ 10 મીટર કરવાની માગણી માટે આપવામાં આવેલી દલીલો:
- આ પ્રદેશમાં ઘણા દુર્ગમ વિસ્તારો છે જ્યાં સૈન્યને ભારે વાહનો, મશીનરી, શસ્ત્રો, મિસાઈલો, ટાંકીઓ, સૈનિકો અને ખાદ્ય પુરવઠો ખસેડવા અને પરિવહન કરવા માટે જરૂરી છે.
- સંબંધિત પર્યાવરણીય ચિંતાઓ:
- પર્વતીય વિસ્તારોમાં મોટા પાયે બાંધકામ એ આપત્તિ માટે એક નોતરું છે કારણ કે વૃક્ષો કાપવા અને ખડકો છૂટી પડવાથી ભૂસ્ખલનનું જોખમ વધે છે.
- આ પ્રોજેક્ટ 'ફરજિયાત પર્યાવરણ મંજૂરી' અને 'પર્યાવરણ અસર મૂલ્યાંકન (EIA)' પ્રક્રિયાઓને બાયપાસ કરીને ચલાવવામાં આવી રહ્યો છે.
- અહેવાલ મુજબ, પ્રોજેક્ટ હેઠળ રોડ બનાવવા માટે 25,000 થી વધુ વૃક્ષો કાપવામાં આવ્યા છે, જે પર્યાવરણીય રીતે સંવેદનશીલ વિસ્તાર માટે ગંભીર ચિંતાનો વિષય છે.

- ફોર વ્હીલર્સ માટે પહોળા માર્ગો બનાવવા માટે વધુ ખોદકામ અને બ્લાસ્ટિંગ કરવું પડશે, જેના કારણે પ્રદેશની ટોપોગ્રાફી સ્લિપેજ અને ભૂસ્ખલન માટે વધુ સંવેદનશીલ બને છે, પરિણામે સર્વ-હવામાન ધોરીમાર્ગ બનાવવાના ઉદ્દેશ્યને અસર થઈ શકે છે.

‘ચારધામ પ્રોજેક્ટ’ વિશે:

- ચારધામ પ્રોજેક્ટમાં હિંદુઓના પવિત્ર તીર્થસ્થાનો - બદ્રીનાથ, કેદારનાથ, ગંગોત્રી અને યમુનોત્રીને જોડવા માટે અંદાજિત રૂ. 12,000 કરોડના ખર્ચે 900 કિમી રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગોના વિકાસ અને પહોળા કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- આ હાઈવેને ‘ચાર ધામ મહામાર્ગ’ (ચાર ધામ હાઈવે) કહેવામાં આવશે અને ‘હાઈવે નિર્માણ પ્રોજેક્ટ’ને ‘ચાર ધામ મહામાર્ગ વિકાસ પ્રોજેક્ટ’ કહેવામાં આવશે.

પીએમ મોદી ‘ઓલ ઇન્ડિયા મેયર્સ કોન્ફરન્સ’નું ઉદ્ઘાટન કરશે

- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી 17 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ વારાણસીમાં વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા અખિલ ભારતીય મેયર્સ કોન્ફરન્સનું ઉદ્ઘાટન કરશે.

મુખ્ય બિંદુ

- ઉત્તર પ્રદેશના શહેરી વિકાસ વિભાગ દ્વારા ઓલ ઇન્ડિયા મેયર્સ કોન્ફરન્સનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
- કોન્ફરન્સમાં 100 થી વધુ શહેરોના મેયરોની ભાગીદારી જોવા મળશે.
- ત્રણ દિવસીય પ્રદર્શનના ઉદ્ઘાટન બાદ મેયર કોન્ફરન્સ શરૂ થશે.

પરિષદ માટેનું સ્થળ

- આ કોન્ફરન્સનું આયોજન ઉત્તર પ્રદેશના બડા લાલપુરમાં દીન દયાલ ઉપાધ્યાય-બિઝનેસ ફેસિલિટેશન સેન્ટર (DDUTFC) ખાતે કરવામાં આવશે.

પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન

- આ અવસર પર ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્યમંત્રી યોગી આદિત્યનાથ અને કેન્દ્રીય શહેરી વિકાસ મંત્રી હરદીપ સિંહ પુરી ત્રણ દિવસીય પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન કરશે.
- TFC કેમ્પસ ખાતે “ચેન્જિંગ અર્બન એન્વાયર્નમેન્ટ” થીમ હેઠળ પ્રદર્શનનું આયોજન કરવામાં આવશે.
- તેનું આયોજન 17 ડિસેમ્બરથી 19 ડિસેમ્બર 2021 દરમિયાન કરવામાં આવશે.

- આ પ્રદર્શનમાં શહેરી વિકાસમાં ભારત સરકાર તેમજ ઉત્તર પ્રદેશ સરકારની મુખ્ય સિદ્ધિઓ દર્શાવવામાં આવશે.
- આ પ્રદર્શનમાં, ભારતના અન્ય જિલ્લાઓની સાથે ઉત્તર પ્રદેશના શહેરી વિસ્તારોમાં કરવામાં આવેલી વિશેષ અને નોંધપાત્ર સિદ્ધિઓને લગતી કૃતિઓ પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.

જમીન સંપાદન પ્રોજેક્ટ્સમાં રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની રેન્કિંગ માટે MIS પોર્ટલ શરૂ કરવામાં આવ્યું

- 16 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, કેન્દ્રીય ગ્રામીણ વિકાસ અને પંચાયતી રાજ મંત્રી ગિરિરાજ સિંહે જમીન સંપાદન પ્રોજેક્ટ્સમાં રાજ્યો/ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોની રેન્કિંગ માટે MIS (Management Information System) પોર્ટલ શરૂ કર્યું.
- આ પોર્ટલના લોન્ચ સાથે, રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને RFCTLARR એક્ટ, 2013 (Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013) હેઠળ જમીન સંપાદન પ્રોજેક્ટ્સમાં સ્થાન આપવામાં આવશે.
- ટોચના 3 રાજ્યો અને ટોચના 3 જિલ્લાઓને રેન્કિંગ અને પ્રદર્શનના આધારે એનાયત કરવામાં આવશે.

પોર્ટલનું મહત્વ

- MIS પોર્ટલને ‘વિકાસ પોર્ટલ’ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ પોર્ટલ માત્ર ડેટા અને આંકડા જ નહીં બતાવશે પરંતુ ભારતમાં વિકાસની ગતિ પણ બતાવશે. ગતિ શક્તિ મિશનને વેગ આપવાના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીના વિઝનનું આ પરિણામ છે.

અમલીકરણમાં વિલંબ અંગે ચિંતા

- ભારતમાં પ્રોજેક્ટના અમલીકરણમાં વિલંબથી પ્રોજેક્ટની કિંમત વધે છે તેમજ વિકાસની ગતિને અવરોધે છે. આ પોર્ટલ આ ચિંતા ઘટાડવામાં મદદ કરશે. તમામ રાજ્ય રેન્કિંગ ઉપલબ્ધ હોવાથી, વિકાસ પ્રોજેક્ટ્સની પ્રગતિ પર નજર રાખવી સરળ બનશે. આ પ્રોજેક્ટની ગતિને વેગ આપશે.

કયા વિભાગે MIS પોર્ટલ વિકસાવ્યું છે?

- MIS પોર્ટલ જમીન સંસાધન વિભાગ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું હતું. તે સંબંધિત રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો દ્વારા વિકાસ પ્રોજેક્ટ્સ પર જમીન સંપાદન પર માહિતી સબમિટ કરવા માટે એક સોફ્ટવેર આધારિત પ્રોગ્રામ છે. આ પોર્ટલની લિંક larr.dolr.gov.in છે.

કેબિનેટે 2021-26 માટે PMKSY ના અમલીકરણને મંજૂરી આપી

- 15 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની અધ્યક્ષતામાં આર્થિક બાબતોની કેબિનેટ સમિતિએ 2021-26 માટે પ્રધાનમંત્રી કૃષિ સિંચાઈ યોજના (PMKSY) ના અમલીકરણને મંજૂરી આપી હતી.

મુખ્ય બિંદુ

- આ યોજના રૂ. 93,068 કરોડના ખર્ચ સાથે લાગુ કરવામાં આવી હતી.
- CCEA એ રાજ્યોને રૂ. 37,454 કરોડની કેન્દ્રીય સહાયને મંજૂરી આપી છે.
- PMKSY 2016-21 દરમિયાન સિંચાઈના વિકાસ માટે ભારત સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલી લોન માટે 20,434.56 કરોડ મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે.
- આ યોજનાના ભાગરૂપે, એક્સિલરેટેડ ઇરિગેશન બેનિફિટ પ્રોગ્રામ (AIBP), વોટરશેડ ડેવલપમેન્ટ અને હર ખેત કો પાણી (HKKP) ઘટકોને 2021-26 માટે લંબાવવામાં આવ્યા છે.

ઝડપી સિંચાઈ લાભ કાર્યક્રમ (AIBP)

- AIBP એ ભારત સરકાર દ્વારા સિંચાઈ પરિયોજનાઓને નાણાકીય સહાય આપવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવેલ એક મુખ્ય કાર્યક્રમ છે.
- વર્ષ 2021-26 દરમિયાન યોજના ચાલુ રાખવાથી, વધારાની સિંચાઈ સંભવિત ઉત્પાદનનો કુલ લક્ષ્યાંક 13.88 લાખ હેક્ટર છે.
- ચાલી રહેલા 60 પ્રોજેક્ટ પૂરા કરવા ઉપરાંત વધારાના પ્રોજેક્ટ પણ હાથ ધરવામાં આવી શકે છે.
- કેબિનેટે આદિવાસી અને દુષ્કાળગ્રસ્ત વિસ્તારો હેઠળના પ્રોજેક્ટના સમાવેશ માટેના માપદંડો હળવા કર્યા છે.

હર ખેત કો પાણી (HKKP)

- યોજનાના 'હર ખેત કો પાણી' ઘટકનો હેતુ ખેતીની જમીન અને ખેતીલાયક વિસ્તારને ખાતરીપૂર્વકની સિંચાઈ હેઠળ વિસ્તરણ કરવાનો છે.
- આ હેઠળ, જળાશયો અને સપાટીના નાના સિંચાઈ ઘટકોના સમારકામ-રિનોવેશન-રિસ્ટોરેશન માટે 4.5 લાખ હેક્ટરથી વધુને સિંચાઈ આપવાનું લક્ષ્ય છે.

વોટરશેડ વિકાસ

- યોજનાનો આ ઘટક ભૂમિ અને જળ સંરક્ષણ માટે વરસાદ આધારિત વિસ્તારોના વિકાસ, વહેતા અટકાવવા,

ભૂગર્ભજળનું પુનર્જીવિત કરવા અને જળ સંચય અને વ્યવસ્થાપન સંબંધિત વિસ્તરણ પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

- 2021-26 દરમિયાન વધારાની 2.5 લાખ હેક્ટરને રક્ષણાત્મક સિંચાઈ હેઠળ લાવવા માટે મંજૂર વોટરશેડ ડેવલપમેન્ટ ઘટક 49.5 લાખ હેક્ટર વરસાદ આધારિત અથવા અધોગતિગ્રસ્ત જમીનને આવરી લેશે.

PMKSY

- PMKSY યોજના 2015 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી. તે એક છત્ર યોજના છે જે રાજ્ય સરકારોને ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓ માટે કેન્દ્રીય અનુદાન પ્રદાન કરે છે. તેમાં બે મુખ્ય ઘટકોનો સમાવેશ થાય છે, એક્સિલરેટેડ ઇરિગેશન બેનિફિટ પ્રોગ્રામ (AIBP), અને હર ખેત કો પાણી (HKKP).

RuPay કાર્ડ અને ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI વ્યવહારોના પ્રચાર માટે મંજૂર કરાયેલ યોજના

- 15 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, કેન્દ્રીય કેબિનેટે RuPay ડેબિટ કાર્ડ અને ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI વ્યવહારોને પ્રોત્સાહન આપવા માટે રૂ. 1,300 કરોડની પ્રોત્સાહક યોજનાને મંજૂરી આપી હતી.

મુખ્ય બિંદુ

- આ યોજના હેઠળ, ભારતમાં રૂ. 2,000 સુધીના ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI વ્યવહારોને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવશે.
- આ યોજના હેઠળ, સરકાર રૂપે ડેબિટ કાર્ડ્સ અને ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI પેમેન્ટ મોડ્સ દ્વારા કરવામાં આવતા વ્યવહારના મૂલ્યની ટકાવારી (BHIM-UPI) ચૂકવીને સંપાદન કરનાર બેંકોને પ્રોત્સાહિત કરશે.
- આ યોજના એક વર્ષ માટે રૂ. 1,300 કરોડના અંદાજિત નાણાકીય ખર્ચે લાગુ કરવામાં આવશે.
- તે બેંકોને એક મજબૂત ડિજિટલ પેમેન્ટ ઇકોસિસ્ટમ બનાવવાની સાથે સાથે BHIM-UPI ડિજિટલ ટ્રાન્ઝેક્શન અને રૂપે ડેબિટ કાર્ડને તમામ પ્રદેશો અને વસ્તીના વિભાગોમાં પ્રોત્સાહન આપવા માટે સુવિધા આપશે. આનાથી ભારતમાં ડિજિટલ પેમેન્ટ વ્યાપકપણે વધશે.
- આ યોજના બેંક વગરની અને હાંસિયામાં રહેનાર વસ્તીને ઔપચારિક બેંકિંગ અને નાણાકીય વ્યવસ્થાની બહાર ચુકવણીના ડિજિટલ મોડને એક્સેસ કરવામાં મદદ કરશે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

પૃષ્ઠભૂમિ

- ભારતમાં ડિજિટલ વ્યવહારોને વધુ પ્રોત્સાહન આપવા માટે સરકાર દ્વારા 2021-22ના બજેટને અનુરૂપ આ યોજના તૈયાર કરવામાં આવી છે.

BHIM (ભારત ઇન્ટરફેસ ફોર મની)

- BHIM એ ભારતીય મોબાઇલ પેમેન્ટ એપ છે. તેને નેશનલ પેમેન્ટ્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા (NPCI) દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે. તે યુનિફાઇડ પેમેન્ટ્સ ઇન્ટરફેસ (UPI) પર આધારિત છે. આ એપ 30 ડિસેમ્બર, 2016ના રોજ લોન્ચ કરવામાં આવી હતી. એપ બેંકો દ્વારા ડાયરેક્ટ ઇ-પેમેન્ટની સુવિધા આપે છે અને કેશલેસ વ્યવહારોને પ્રોત્સાહિત કરે છે. તે UPI નો ઉપયોગ કરતી તમામ ભારતીય બેંકોને સપોર્ટ કરે છે.

યુનિફાઇડ પેમેન્ટ્સ ઇન્ટરફેસ (UPI)

- UPI એ ઇન્સ્ટન્ટ રીઅલ-ટાઇમ પેમેન્ટ સિસ્ટમ છે. તેને નેશનલ પેમેન્ટ્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા (NPCI) દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે. તે આંતર-બેંક વ્યક્તિ-થી-મર્ચન્ટ (P2M) વ્યવહારો અને પીઅર-ટુ-પીઅર (P2P) વ્યવહારોની સુવિધા આપે છે. તે ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે.

‘સમગ્ર સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી’ માટે આયુષ મંત્રાલયની ભલામણો

- આયુષ મંત્રાલયે ‘હોલિસ્ટિક હેલ્થ એન્ડ વેલ બીઇંગ’ માટે તેની નવી ભલામણો બહાર પાડી છે.

મુખ્ય બિંદુ

- મંત્રાલયે હાઇલાઇટ કર્યું છે કે, ‘સંકલિત સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી’ અંગેની જનતાને ભલામણો કોવિડ-19 દરમિયાન નિવારક પગલાં અને કાળજી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
- મંત્રાલયે નીચેની ભલામણો કરી છે.
- સામાન્ય નિવારક પગલાં
- પ્રણાલીગત પ્રતિરક્ષા વધારવાની રીતો
- માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને માનસિક શક્તિ વધારવાની રીતો
- પચવામાં સરળ ખોરાકની વાનગીઓ
- મંત્રાલયે મગ દાળ ખીચડી અને મુદગા યુષા જેવી કેટલીક સરળતાથી સુપાચ્ય ખાદ્ય વાનગીઓની પણ ભલામણ કરી છે.

સર્વગ્રાહી સ્વાસ્થ્યનો ખ્યાલ

- આયુષ મંત્રાલયના દસ્તાવેજમાં સર્વગ્રાહી સ્વાસ્થ્યનો ખ્યાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે. તે જીવન અને આરોગ્યના બહુવિધ પરિમાણોને સંબોધિત કરતી વખતે વ્યક્તિઓની સ્વ-સંભાળ પર ભાર મૂકે છે. આ ભલામણો આયુષ નિવારક પગલાં અને કાળજી સાથે તંદુરસ્ત જીવનશૈલીની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકીને ઘડવામાં આવી છે.

મા ઉમિયા ધામ વિકાસ પ્રોજેક્ટ: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- 11 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, કેન્દ્રીય ગૃહ પ્રધાન અમિત શાહે અમદાવાદના સોલામાં ઉમિયા કોમ્પ્લેક્સમાં ઉમિયા માતા મંદિર તેમજ તેના પરિસરનો શિલાન્યાસ કર્યો હતો.

મુખ્ય બિંદુ

- તેમણે રેલવે બ્રિજ સહિત અનેક વિકાસ યોજનાઓનું ઉદ્ઘાટન પણ કર્યું હતું.
- ઉમિયા માતાનું મંદિર કડવા પાટીદાર સંપ્રદાયના પ્રમુખ દેવી મા ઉમિયાને સમર્પિત છે.
- મંદિર અને અન્ય ઇમારતો જમીન 74 હજાર ચોરસ ચાર્સ પર રૂ 1500 કરોડ ખર્ચે બાંધવામાં આવશે.

3 દિવસની ઉજવણી

- મંદિર અને અન્ય ઇમારતોના શિલાન્યાસ માટે 3-દિવસીય સમારોહ 11 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ શરૂ થયો હતો. વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ પણ 13 ડિસેમ્બરે વર્ચ્યુઅલ રીતે આ સમારોહમાં હાજરી આપી હતી.

13 માળનું સંકુલ

- મંદિર ઉપરાંત, ઊંઝા ખાતે મુખ્ય મંદિર ચલાવતું ટ્રસ્ટ પણ UPSC અને GPSC પ્રવેશ પરીક્ષાઓની તૈયારી કરી રહેલા પાટીદાર યુવાનોને તાલીમ અને હોસ્ટેલની સુવિધા પૂરી પાડવા મંદિરની બાજુમાં 13 માળનું સંકુલ બાંધશે.

ઉમિયા માતાનું મંદિર

- ઉમિયા માતાનું મંદિર દેવી ઉમિયાનું મંદિર છે, જે કડવા પાટીદારોની કુળદેવી તરીકે પૂજાય છે. આ મંદિર ગુજરાતના મહેસાણા જિલ્લામાં ઊંઝાની કેન્દ્રમાં આવેલું છે.

ઉમિયા ધામ સંકુલ

- કડવા પાટીદાર સમુદાય ગુજરાતના અમદાવાદમાં ઉમિયા ધામ સંકુલ બનાવી રહ્યો છે. સંકુલમાં મંદિર, તબીબી

સુવિધાઓ, NRI ગેસ્ટ હાઉસ, કોન્ફરન્સ હોલ, વરિષ્ઠ નાગરિક સંભાળ સુવિધાઓ, છોકરાઓ અને છોકરીઓ માટે હોસ્ટેલ, મનોરંજન અને રમતગમતની સુવિધાઓ, કારકિર્દી અને વ્યવસાય વિકાસ સુવિધાઓનો સમાવેશ થશે.

અમેરિકામાં ઉમિયા માતાનું મંદિર

- 2013 માં મેકોન, જ્યોર્જિયામાં કડવા પાટીદાર સમાજ દ્વારા ઉમિયા માતાનું મંદિર પણ બનાવવામાં આવ્યું હતું.

‘દિલ્લી કી યોગશાળા’ કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો

- દિલ્હીના મુખ્યમંત્રી અરવિંદ કેજરીવાલે 13 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ ‘દિલ્લી કી યોગશાળા’ કાર્યક્રમની શરૂઆત કરી હતી.

મુખ્ય બિંદુ

- રાષ્ટ્રીય રાજધાનીમાં લોકોને મફત યોગ વર્ગો આપવા માટે દિલ્હી સચિવાલયમાં આ કાર્યક્રમ શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.
- જાન્યુઆરી 2022થી યોગના વર્ગો શરૂ થશે.
- યોગશાળા કાર્યક્રમ હેઠળ, દિલ્હીમાં 400 યોગ પ્રશિક્ષકોની વર્તમાન ક્ષમતા પર ઓછામાં ઓછા 20,000 લોકો યોગાભ્યાસ કરશે.
- આ કાર્યક્રમના પ્રારંભથી લોકો બીમાર થતા અટકાવશે અને આ રીતે સારવારની જરૂરિયાતને અટકાવશે.
- આ અંતર્ગત વર્ગો અને શિક્ષકો લોકોને વિનામૂલ્યે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.
- આ કાર્યક્રમનો લાભ લેવા માટે, લોકોએ 25 લોકોના જૂથને એસેમ્બલ કરવાની જરૂર છે જેઓ યોગ શીખવા ઇચ્છુક હોય. 9013585858 પર મિસ્ડ કોલ આપીને ગ્રુપને કોચ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- દિલ્હી સરકારે ફેબ્રુઆરી 2021માં યોગશાળા કાર્યક્રમની કલ્પના કરી હતી અને તેને લાગુ કરવા માટે બજેટ પસાર કર્યું હતું.

સુખનો અભ્યાસક્રમ

- દિલ્હી સરકારે સરકારી શાળાઓમાં ‘હેપ્પીનેસ અભ્યાસક્રમ’ પણ શરૂ કર્યો છે. હેપ્પીનેસ અભ્યાસક્રમ એ દિલ્હીની સરકારી શાળાઓમાં નર્સરીથી ધોરણ VIII સુધીના બાળકો માટે શરૂ થયેલ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમ છે. આ કાર્યક્રમ જુલાઈ 2018માં શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. વિદ્યાર્થીઓના માનસિક સ્વાસ્થ્યને સુધારવાના હેતુથી તેની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.

આ કાર્યક્રમ માઈન્ડફુલનેસ, વિવેચનાત્મક વિચારસરણી, સામાજિક-ભાવનાત્મક શિક્ષણ, સંબંધ નિર્માણ અને સમસ્યાનું નિરાકરણ શીખવે છે.

- દિલ્હીમાં આ કાર્યક્રમના સફળ અમલીકરણ પછી, આંધ્રપ્રદેશ અને ઉત્તરાખંડ જેવા ભારતીય રાજ્યો તેમજ નેપાળ, અફઘાનિસ્તાન અને સંયુક્ત આરબ અમીરાત જેવા દેશો સમાન કાર્યક્રમો અમલમાં મૂકવાની તૈયારી કરી રહ્યા છે.
- IIT-D 90 મિનિટમાં ઓમિક્રોનને શોધવા માટે ટેસ્ટ વિકસાવે છે.
- IIT દિલ્હીની કુસુમ સ્કૂલ ઓફ બાયોલોજિકલ સાયન્સના સંશોધકોએ RT-PCR આધારિત ટેસ્ટ વિકસાવ્યો છે જે 90 મિનિટમાં SARS-CoV-2 ના ઓમિક્રોન પ્રકારને શોધી શકે છે.

મુખ્ય બિંદુ

- આ પરીક્ષણ ચોક્કસ મ્યુટેશનની શોધ પર આધારિત છે, જે ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટમાં હાજર છે.
- સિન્થેટિક ડીએનએ ટુકડાઓનો ઉપયોગ કરીને નવા વિકસિત પરીક્ષણને ઓપ્ટિમાઇઝ કરવામાં આવ્યું છે.
- ઓમિક્રોન સ્ક્રીનીંગ કેવી રીતે કરવામાં આવે છે?
- હાલમાં, વિશ્વભરમાં નેક્સ્ટ જનરેશન સિક્વેન્સિંગ આધારિત પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરીને ઓમિક્રોનની ઓળખ અથવા તપાસ કરવામાં આવી રહી છે. આ ટેસ્ટમાં 3 દિવસથી વધુ સમય લાગે છે.

મહત્વ

- IIT-દિલ્હી દ્વારા વિકસિત RT-PCR આધારિત ટેસ્ટની મદદથી 90 મિનિટની અંદર ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટની તપાસ કરવી શક્ય બનશે. આનો ઉપયોગ Omicron વેરિઅન્ટ ધરાવતી વ્યક્તિઓને ઓળખવા માટે કરી શકાય છે.

ટેસ્ટ પેટન્ટ

- IIT દિલ્હીએ ટેસ્ટ માટે ભારતીય પેટન્ટ અરજી દાખલ કરી છે. તે સંભવિત ઉદ્યોગ ભાગીદારો સાથે વાટાઘાટો શરૂ કરવાની પ્રક્રિયામાં છે.

ઓમિક્રોન સંસ્કરણ

- SARS-CoV-2 વાયરસનું ઓમિક્રોન વર્ઝન 24 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ દક્ષિણ આફ્રિકાથી વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO) માં પ્રથમવાર મળી આવ્યું હતું. WHO એ તેને 26 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ ચિંતાના સંસ્કરણ તરીકે નિયુક્ત કર્યું અને તેને ઓમિક્રોન નામ આપ્યું.

હુનર હાટ

- તાજેતરમાં લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયે ગુજરાતમાં હુનર હાટની 34મી આવૃત્તિનું આયોજન કર્યું છે જેમાં 30 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના કારીગરોએ ભાગ લીધો છે.

અગત્યના મુદ્દા

- હુનર હાટ:
- તે લઘુમતી સમુદાયોના કારીગરો દ્વારા બનાવેલ હસ્તકલા અને પરંપરાગત ઉત્પાદનોનું પ્રદર્શન છે. જે સૌપ્રથમ વર્ષ 2016 માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું.
- હુનર હાટની કલ્પના દેશની કલા અને હસ્તકલાના પૂર્વજોના વારસાને બચાવવા અને પ્રોત્સાહન આપવા અને વર્તમાન વૈશ્વિક સ્પર્ધામાં પરંપરાગત કારીગરો અને કારીગરોને ટેકો આપવા માટે કરવામાં આવી છે.
- હુનર હાટ પ્રદર્શનમાં પસંદ કરાયેલા કારીગરો એવા છે જેમના પૂર્વજો આ પ્રકારના પરંપરાગત હાથથી બનાવેલા કામ સાથે સંકળાયેલા હતા અને હજુ પણ આ વ્યવસાય ચાલુ રાખી રહ્યા છે.
- થીમ: વોકલ ફોર લોકલ
- આયોજક:
- હુનર હાટનું આયોજન લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલય દ્વારા 'ઉસ્તાદ' (પરંપરાગત કળા/કળાઓમાં કૌશલ્ય અને તાલીમના વિકાસ માટે વિકાસ) યોજના હેઠળ કરવામાં આવે છે.
- ઉસ્તાદ યોજનાનો ઉદ્દેશ લઘુમતી સમુદાયોની પરંપરાગત કળા અને હસ્તકલાના સમૃદ્ધ વારસાને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેનું જતન કરવાનો છે.
- ઉદ્દેશ્ય:
- 'હુનર હાટ'નો ઉદ્દેશ કારીગરો, કારીગરો અને પરંપરાગત રાંધણ કળાના નિષ્ણાતોને માર્કેટ એક્સપોઝર અને રોજગારીની તકો પૂરી પાડવાનો છે.
- તે શિલ્પકારો, વણકરો અને કારીગરોની કૌશલ્યને પ્રોત્સાહન આપવાની પરિકલ્પના કરે છે જેઓ પહેલેથી જ પરંપરાગત પૂર્વજોના કામમાં રોકાયેલા છે.

મહત્વ

- 'હુનર હાટ' કુશળ શિલ્પકારો અને કારીગરો માટે 'સશક્તિકરણ'નું માધ્યમ સાબિત થયું છે.
- આ કારીગરો અને કારીગરો માટે અત્યંત ફાયદાકારક અને પ્રોત્સાહક સાબિત થયું છે, કારણ કે લાખો લોકો 'હુનર હાટ'ની મુલાકાત લે છે અને મોટા પાયે કારીગરોની સ્પેશી ઉત્પાદનો ખરીદે છે.

- તે દેશભરના લાખો કારીગરો અને કારીગરોને રોજગારીની તકો પણ પૂરી પાડે છે.
- હાલમાં દેશભરમાં આશરે 7 લાખ લોકો પ્રત્યક્ષ અને આડકતરી રીતે હુનર હાટ સાથે સંકળાયેલા છે, જેમાંથી લગભગ 40% મહિલા કારીગરો છે અને આગામી થોડા વર્ષોમાં લગભગ 17 લાખ પરિવારો હુનર હાટમાં જોડાય તેવી અપેક્ષા છે.

લઘુમતીઓને લગતી અન્ય યોજનાઓ

- પ્રધાનમંત્રી જન વિકાસ કાર્યક્રમ:
- આ કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ લઘુમતી સમુદાયો માટે સામાજિક-આર્થિક અને પાયાની સુવિધાઓ જેવી કે શાળાઓ, કોલેજો, પોલીટેકનિક, કન્યા છાત્રાલયો, ITI, કૌશલ્ય વિકાસ કેન્દ્રો વગેરેનો વિકાસ કરવાનો છે.
- બેગમ હઝરત મહલ ગર્લ્સ શિષ્યવૃત્તિ:
- આ શિષ્યવૃત્તિ યોજના હેઠળ, છ સૂચિત લઘુમતી સમુદાયો (મુસ્લિમ, ખ્રિસ્તી, શીખ, બૌદ્ધ, પારસી અને જૈન) ની હોશિયાર વિદ્યાર્થીનીઓને શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે.
- ગરીબ નવાઝ રોજગાર યોજના:
- મુસ્લિમ, ખ્રિસ્તી, શીખ, બૌદ્ધ, પારસી અને જૈન એમ કેન્દ્ર દ્વારા સૂચિત 6 લઘુમતી સમુદાયોના યુવાનોને રોજગારયોગ્ય ટૂંકા ગાળાના કૌશલ્ય વિકાસ અભ્યાસક્રમો પ્રદાન કરવા નાણાકીય વર્ષ 2017-18 દરમિયાન આ યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- શીખો અને કમાઓ:
- તેનો ઉદ્દેશ્ય હાલના કર્મચારીઓની રોજગાર ક્ષમતામાં સુધારો કરવાનો અને તેમના પ્લેસમેન્ટની ખાતરી કરવાનો અને ડ્રોપઆઉટ વગેરેની સંખ્યામાં ઘટાડો કરવાનો છે.
- નઈ મંઝિલ:
- 'નઈ મંઝિલ' એ ઔપચારિક શાળા શિક્ષણ અને શાળા છોડનારાઓના કૌશલ્ય વિકાસ માટેની યોજના છે. આ યોજના ઓગસ્ટ 2015માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- ઉસ્તાદ (Upgrading the Skills and Training in Traditional Arts/Crafts for Development):
- તેનો હેતુ લઘુમતીઓની પરંપરાગત કળા/કળાઓના સમૃદ્ધ વારસાને જાળવી રાખવાનો છે.
- નયી રોશની:
- લઘુમતી મહિલાઓમાં નેતૃત્વ ક્ષમતા વિકસાવવી.

બેટી બચાવો બેટી પઢાવો યોજના

- મહિલા સશક્તિકરણ પરની સંસદીય સમિતિએ 2014 થી 2019 દરમિયાન કન્યાઓ માટે ખાસ કરીને 'બેટી બચાવો, બેટી પઢાવો' (BBBP) યોજના માટે લક્ષિત કાર્યક્રમો માટે ફાળવવામાં આવેલા કેન્દ્રીય ભંડોળના ઓછા ઉપયોગ અંગે ચિંતા વ્યક્ત કરી છે.

અગત્યના મુદ્દા

- સમિતિના તારણો:
- ભંડોળનો ઓછો ઉપયોગ:-
- વર્ષ 2014-15માં BBBP ની શરૂઆત થઈ ત્યારથી, કોવિડ પ્રભાવિત નાણાકીય વર્ષ 2020-21 સિવાય વર્ષ 2019-20 સુધી આ યોજના હેઠળ કુલ અંદાજપત્રીય ફાળવણી 848 કરોડ હતી.
- આ સમયગાળા દરમિયાન રાજ્યોને રૂ. 622.48 કરોડ જારી કરવામાં આવ્યા હતા પરંતુ આ ભંડોળમાંથી માત્ર 25.13% જ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો દ્વારા ખર્ચવામાં આવ્યા છે.
- ભંડોળનો ગેરવાજબી ખર્ચ:-
- ફ્લેગશિપ BBBP યોજના હેઠળ, 80% ભંડોળ મીડિયા અભિયાનો પર ખર્ચવામાં આવ્યું હતું.
- આ યોજના હેઠળ, છ અલગ અલગ જોગવાઈઓ હેઠળ દરેક જિલ્લા માટે 50 લાખ રૂપિયાનો ખર્ચ કરવામાં આવ્યો છે.
- રૂ. 50 લાખમાંથી, આંતર-ક્ષેત્રીય પરામર્શ અથવા ક્ષમતા નિર્માણ માટે 16% ભંડોળ, નવીનતા અથવા જાગૃતિ પેદા કરવાની પ્રવૃત્તિઓ માટે 50%, દેખરેખ અને મૂલ્યાંકન માટે 6%, આરોગ્યમાં પ્રાદેશિક હસ્તક્ષેપ માટે 10%, શિક્ષણમાં 10% પ્રાદેશિક હસ્તક્ષેપ અને 8% ફ્લેક્સી ફંડના રૂપમાં હશે.
- ભલામણો:
- સરકારે BBBP યોજના હેઠળ જાહેરાતો પરના ખર્ચ પર પુનર્વિચાર કરવો જોઈએ અને શિક્ષણ અને આરોગ્યમાં ક્ષેત્રીય હસ્તક્ષેપ માટે આયોજિત ખર્ચની ફાળવણી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ.
- BBBP યોજના:
- BBBP યોજના વિશે:-
- તે જાન્યુઆરી 2015 માં લિંગ પસંદગીયુક્ત ગર્ભપાત અને ઘટી રહેલા બાળ જાતિ ગુણોત્તરને સંબોધવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવી હતી, જે 2011 માં 1,000 છોકરાઓ દીઠ 918 છોકરીઓ હતી.
- તે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય અને માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયની સંયુક્ત પહેલ છે.
- આ કાર્યક્રમ દેશના 405 જિલ્લામાં લાગુ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

- મુખ્ય હેતુ:-
- લિંગ-આધારિત પસંદગી પર નિવારણ.
- છોકરીઓના અસ્તિત્વ અને સલામતીની ખાતરી કરવી.
- છોકરીઓ માટે શિક્ષણની યોગ્ય વ્યવસ્થા અને તેમની ભાગીદારીની ખાતરી કરવી.
- છોકરીઓના અધિકારોનું રક્ષણ કરવું.
- યોજના કામગીરી:-
- જન્મ સમયે લિંગ ગુણોત્તર:
- હેલ્થ મેનેજમેન્ટ ઈન્ફર્મેશન સિસ્ટમ (HMIS) તરફથી પ્રાપ્ત માહિતી અનુસાર, વર્ષ 2014-15માં જન્મ સમયે લિંગ ગુણોત્તર 918 હતો જે વર્ષ 2019-20માં 16 પોઈન્ટના સુધારા સાથે વધીને 934 થયો છે.
- મહત્વપૂર્ણ ઉદાહરણ:
- મઉ (ઉત્તર પ્રદેશ) માં વર્ષ 2014-15 થી વર્ષ 2019-20 સુધીમાં લિંગ ગુણોત્તર 694 થી વધીને 951 થયો છે.
- કરનાલ (હરિયાણા)માં, આ ગુણોત્તર વર્ષ 2014-15 થી વર્ષ 2019-20 સુધીમાં 758 થી વધીને 898 થયો છે.
- મહેન્દ્રગઢ (હરિયાણા)માં તે વર્ષ 2014-15 થી વર્ષ 2019-20 સુધીમાં 791 થી વધીને 919 થઈ ગઈ છે.
- આરોગ્ય:
- ANC નોંધણી: પ્રથમ ત્રિમાસિક ગાળામાં એન્ટિનેટલ કેર (ANC) નોંધણીમાં સુધારાનું વલણ 2014-15માં 61% થી વધીને 2019-20 માં 71% થયું હોવાનું જોવા મળ્યું છે.
- સંસ્થાકીય ડિલિવરીની ટકાવારી 2014-15ની 87% થી વધીને વર્ષ 2019-20 માં 94% પર પહોંચી ગઈ છે.
- શિક્ષણ:
- ગ્રોસ એનરોલમેન્ટ રેશિયો (GER): ઈન્ટિગ્રેટેડ ડિસ્ટ્રિક્ટ ઈન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ ફોર એજ્યુકેશન (UDISE) ના અંતિમ ડેટા અનુસાર, માધ્યમિક સ્તરે શાળાઓમાં છોકરીઓનો ગ્રોસ એનરોલમેન્ટ રેશિયો (GER) 77.45 (વર્ષ 2014-15) થી વધીને 81.32 (વર્ષ 2018-19) સુધીમાં સુધારો થયો છે.
- કન્યાઓ માટે શૌચાલય: કન્યાઓ માટે અલગ શૌચાલય ધરાવતી શાળાઓની ટકાવારી 2014-15માં 92.1% થી વધીને 2018-19માં 95.1% થઈ ગઈ છે.
- વલણ પરિવર્તન:
- BBBP યોજના સ્ત્રી ભૂણહત્યા, કન્યા બાળકોમાં શિક્ષણનો અભાવ અને જીવન ચક્ર ચાલુ રાખવાના તેમના અધિકારથી વંચિત જેવા નિર્ણાયક મુદ્દાઓ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવામાં સક્ષમ છે.
- 'બેટી જન્મોત્સવ' એ દરેક જિલ્લામાં ઉજવાતા મુખ્ય કાર્યક્રમોમાંનો એક છે.
- બાળકીઓ માટે અન્ય પહેલ:
- ઉજ્જવલા(UJJAWALA): તે માનવ તસ્કરીની સમસ્યા સંદર્ભમાં કામ કરે છે જે વ્યાપારી હેતુઓ માટે કરવામાં આવેલા જાતીય શોષણ અને હેરફેરનો ભોગ બનેલા લોકો અને તેમના બચાવ, પુનર્વસન અને એકીકરણ માટે એક વ્યાપક યોજના છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

- > કિશોરી આરોગ્ય કાર્ડ : આ આરોગ્ય કાર્ડ કિશોર કન્યાઓના વજન, ઊંચાઈ, બોડી માસ ઇન્ડેક્સ (BMI) વિશે જાણકારી રેકૉર્ડ હેતુ માટે આંગણવાડી કેન્દ્રો દ્વારા બનાવવામાં આવે છે.
- > કિશોર કન્યાઓ માટેની યોજના (Scheme for Adolescent Girls- SAG).
- > સુકન્યા સમૃદ્ધિ યોજના (Sukanya Samridhi Yojana) વગેરે.

કાશી વિશ્વનાથ કોરિડોર

- > તાજેતરમાં, વડા પ્રધાને ઉત્તર પ્રદેશના વારાણસીમાં કાશી વિશ્વનાથ કોરિડોર પ્રોજેક્ટના પ્રથમ તબક્કાનું ઉદ્ઘાટન કર્યું છે.
- > પ્રોજેક્ટના ભાગરૂપે, 23 ઇમારતો- પ્રવાસી સુવિધા કેન્દ્ર, વૈદિક કેન્દ્ર, મુમુક્ષુ ભવન, ભોગશાળા, સિટી મ્યુઝિયમ, વ્યુઇંગ ગેલેરી, ફૂડ કોર્ટ વગેરેનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું છે.

અગત્યના મુદ્દા

- > પરિચય:
- > વર્ષ 1780 પછી પ્રથમ વખત, ઇન્દોરની મરાઠા રાણી અહલ્યાબાઈ હોલકરે કાશી વિશ્વનાથ મંદિર અને તેની આસપાસના વિસ્તારનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો હતો.
- > તેનો પાયો માર્ચ, 2019માં નાખવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રોજેક્ટની કલ્પના યાત્રાળુઓ માટે સરળતાથી સુલભ માર્ગ સ્થાપિત કરવા માટે કરવામાં આવી હતી, જેમને ગંગા સ્નાન અને મંદિરમાં પવિત્ર નદીમાંથી પાણી અર્પણ કરવા માટે ભીડવાળા રસ્તાઓમાંથી પસાર થવું પડતું હતું.
- > પ્રોજેક્ટ પર કામ દરમિયાન 40 થી વધુ પ્રાચીન મંદિરો ફરીથી શોધવામાં આવ્યા હતા. તેમની મૂળ રચનામાં કોઈ ફેરફાર કર્યા વિના તેઓ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા.
- > મહત્વ:
- > તે પ્રતિષ્ઠિત કાશી વિશ્વનાથ મંદિર અને ગંગા નદીના ઘાટને જોડે છે.
- > કાશી વિશ્વનાથ મંદિર ભગવાન શિવને સમર્પિત સૌથી પ્રસિદ્ધ હિંદુ મંદિરોમાંનું એક છે.
- > આ મંદિર પવિત્ર ગંગા નદીના પશ્ચિમ કિનારે આવેલું છે અને તે બાર જ્યોતિર્લિંગોમાંનું એક છે જે શિવ મંદિરોમાં સૌથી પવિત્ર છે.
- > તે યાત્રાળુઓ અને પ્રવાસીઓને પહોળા, સ્વચ્છ રસ્તાઓ અને લેન, તેજસ્વી સ્ટ્રીટ લાઇટ્સ સાથે સારી લાઇટિંગ અને પીવાનું શુદ્ધ પાણી જેવી સુવિધાઓ પૂરી પાડીને પ્રવાસનને પ્રોત્સાહન આપવામાં મદદ કરશે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) ચાર ધામ પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. 'ચાર ધામ સડક પ્રોજેક્ટ'ના ભાગરૂપે ત્રણ હાઈવે પર ફોર-વ્હીલર્સને 10 મીટર સુધી પહોળા કરવાની મંજૂરી આપી હતી.
 2. આ પ્રોજેક્ટ 'ફરજિયાત પર્યાવરણ મંજૂરી' અને 'પર્યાવરણ અસર મૂલ્યાંકન (EIA)' પ્રક્રિયાઓને બાયપાસ કરીને ચલાવવામાં આવી રહ્યો છે.
 3. ચારધામ પ્રોજેક્ટમાં હિંદુઓના પવિત્ર તીર્થસ્થાનો - બદ્રીનાથ, કેદારનાથ, ગંગોત્રી અને યમુનોત્રીને જોડવા માટે અંદાજિત રૂ. 12,000 કરોડના ખર્ચે 900 કિમી રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગોના વિકાસ અને પહોળા કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 2) પીએમ મોદી 'ઓલ ઇન્ડિયા મેયર્સ કોન્ફરન્સ' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી દ્વારા 17 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ વારાણસીમાં વીડિયો કોન્ફરન્સિંગ દ્વારા અખિલ ભારતીય મેયર્સ કોન્ફરન્સનું ઉદ્ઘાટન.
 2. કોન્ફરન્સમાં 100 થી વધુ શહેરોના મેયરોની ભાગીદારી જોવા મળ્યાં.
 3. તેનું આયોજન 17 ડિસેમ્બરથી 19 ડિસેમ્બર 2021 દરમિયાન કરવામાં આવ્યું.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 3) MIS પોર્ટલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. MIS પોર્ટલ જમીન સંસાધન વિભાગ દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું હતું.
 2. તે સંબંધિત રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો દ્વારા વિકાસ પ્રોજેક્ટ્સ પર જમીન સંપાદન પર માહિતી સબમિટ કરવા માટે એક સોફ્ટવેર આધારિત પ્રોગ્રામ છે.
 3. MIS પોર્ટલને 'વિકાસ પોર્ટલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

4) PMKSY વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ યોજના રૂ. 93,068 કરોડના ખર્ચ સાથે લાગુ કરવામાં આવી હતી.
2. PMKSY યોજના 2015 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.
3. તે એક છત્ર યોજના છે જે રાજ્ય સરકારોને ચોક્કસ પ્રવૃત્તિઓ માટે કેન્દ્રીય અનુદાન પ્રદાન કરે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

5) RuPay કાર્ડ અને ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI વ્યવહારોના પ્રચાર માટે મંજૂર કરાયેલ યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ યોજના હેઠળ, ભારતમાં રૂ. 2,000 સુધીના ઓછા મૂલ્યના BHIM-UPI વ્યવહારોને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવશે.
2. આ યોજના એક વર્ષ માટે રૂ. 1,300 કરોડના અંદાજિત નાણાકીય ખર્ચે લાગુ કરવામાં આવશે.
3. ભારતમાં ડિજિટલ વ્યવહારોને વધુ પ્રોત્સાહન આપવા માટે સરકાર દ્વારા 2021-22ના બજેટને અનુરૂપ આ યોજના તૈયાર કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

6) 'સમગ્ર સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી' માટે આયુષ મંત્રાલયની ભલામણો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આયુષ મંત્રાલયે 'હોલિસ્ટિક હેલ્થ એન્ડ વેલ બીઈંગ' માટે તેની નવી ભલામણો બહાર પાડી છે.
2. મંત્રાલયે હાર્દલાઈટ કર્યું છે કે, 'સંકલિત સ્વાસ્થ્ય અને સુખાકારી' અંગેની જનતાને ભલામણો કોવિડ-19 દરમિયાન નિવારક પગલાં અને કાળજી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.
3. મંત્રાલયે મગ દાળ ખીચડી અને મુદગા યુષા જેવી કેટલીક સરળતાથી સુપાચ્ય ખાદ્ય વાનગીઓની ભલામણ કરી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

7) મા ઉમિયા ધામ વિકાસ પ્રોજેક્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 11 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, કેન્દ્રીય ગૃહ પ્રધાન અમિત શાહે અમદાવાદના સોલામાં ઉમિયા કોમ્પ્લેક્સમાં ઉમિયા માતા મંદિર તેમજ તેના પરિસરનો શિલાન્યાસ કર્યો હતો.
2. ઉમિયા માતાનું મંદિર કડવા પાટીદાર સંપ્રદાયના પ્રમુખ દેવી મા ઉમિયાને સમર્પિત છે.
3. 2013 માં મેકોન, જ્યોર્જિયામાં કડવા પાટીદાર સમાજ દ્વારા ઉમિયા માતાનું મંદિર પણ બનાવવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

8) 'દિલ્લી કી યોગશાળા' કાર્યક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. IIT-દિલ્લી દ્વારા વિકસિત RT-PCR આધારિત ટેસ્ટની મદદથી 90 મિનિટની અંદર ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટની તપાસ કરવી શક્ય બનશે.
2. SARS-CoV-2 વાયરસનું ઓમિક્રોન વર્ઝન 24 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ દક્ષિણ આફ્રિકાથી વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન (WHO) માં પ્રથમવાર મળી આવ્યું હતું.
3. WHO એ તેને 26 નવેમ્બર, 2021 ના રોજ ચિંતાના સંસ્કરણ તરીકે નિયુક્ત કર્યું અને તેને ઓમિક્રોન નામ આપ્યું.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

9) તાજેતરમાં લઘુમતી બાબતોના મંત્રાલયે ગુજરાતમાં દુનર હાટની 34મી આવૃત્તિનું આયોજન કર્યું છે તેના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 30 રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના કારીગરોએ ભાગ લીધો છે..
2. 'દુનર હાટ'નો ઉદ્દેશ કારીગરો, કારીગરો અને પરંપરાગત રાંધણ કળાના નિષ્ણાતોને માર્કેટ એક્સપોઝર અને રોજગારીની તકો પૂરી પાડવાનો છે.
3. 'નર્થ મંડિલ' એ ઔપચારિક શાળા શિક્ષણ અને શાળા છોડનારાઓના કૌશલ્ય વિકાસ માટેની યોજના છે. આ યોજના ઓગસ્ટ 2015માં શરૂ કરવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

10) બેટી બચાવો બેટી પઢાવો યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વર્ષ 2014-15માં BBBP ની શરૂઆત થઈ ત્યારથી, કોવિડ પ્રભાવિત નાણાકીય વર્ષ 2020-21 સિવાય વર્ષ 2019-20 સુધી આ યોજના હેઠળ કુલ અંદાજપત્રીય ફાળવણી 848 કરોડ હતી.
2. મઉ (ઉત્તર પ્રદેશ) માં વર્ષ 2014-15 થી વર્ષ 2019-20 સુધીમાં લિંગ ગુણોત્તર 694 થી વધીને 951 થયો છે.
3. મહેન્દ્રગઢ (હરિયાણા)માં તે વર્ષ 2014-15 થી વર્ષ 2019-20 સુધીમાં 791 થી વધીને 919 થઈ ગઈ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

11) કાશી વિશ્વનાથ કોરિડોર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં, વડા પ્રધાને ઉત્તર પ્રદેશના વારાણસીમાં કાશી વિશ્વનાથ કોરિડોર પ્રોજેક્ટના પ્રથમ તબક્કાનું ઉદ્ઘાટન કર્યું છે.
2. પ્રોજેક્ટના ભાગરૂપે, 23 ઈમારતો- પ્રવાસી સુવિધા કેન્દ્ર, વૈદિક કેન્દ્ર, મુમુક્ષુ ભવન, ભોગશાળા, સિટી મ્યુઝિયમ, વ્યુઇંગ ગેલેરી, ફૂડ કોર્ટ વગેરેનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું છે.
3. વર્ષ 1780 પછી પ્રથમ વખત, ઈન્દોરની મરાઠા રાણી અહલ્યાબાઈ હોલકરે કાશી વિશ્વનાથ મંદિર અને તેની આસપાસના વિસ્તારનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

ICE દ્વારા GPSC CLASS 1/2 તેમજ આવનારી તમામ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી નવું મટીરીયલ્સ

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં પૂણતા પ્રશ્નોને ધ્યાનમાં રાખીને થયેલો વિશ્લેષણાત્મક અભ્યાસ
અગાઉની પરીક્ષામાં પૂછાઈ ગયેલા પ્રશ્નોનો સેપ્ટરવાઈઝ સમાવેશ
GPSCની નવી પરીક્ષા પદ્ધતિને અનુરૂપ સંપૂર્ણ પરીક્ષાલક્ષી પુસ્તકો
મેગરી ટેકનિક અને માર્બલ ગ્રાસિંગ પ્રોસેસને આધારે થયેલો ચાર્ટ, નકશા, કોષ્ટક અને ચિત્રોનો વિનિયોગ

ધર બેઠા પુસ્તકો
મેળવવા માટે
CALL
93753-01110

‘ક્લાઈમેટ ચેન્જ’ને ‘સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ’માં લઈ જવાના પ્રસ્તાવનો વિરોધ

- તાજેતરમાં, ભારત અને રશિયા દ્વારા એક પ્રસ્તાવને અવરોધિત કર્યો, જેને “યુએન સિક્યુરિટી કાઉન્સિલ” (યુનાઈટેડ નેશન્સ સિક્યુરિટી કાઉન્સિલ - UNSC) દ્વારા આબોહવા સંબંધિત મુદ્દાઓ પર ચર્ચા કરવાનો અધિકાર આપવામાં આવ્યો હતો.

મુદ્દો:

- ડ્રાફ્ટ રિઝોલ્યુશન, આયર્લેન્ડ અને નાઈજર દ્વારા સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં “આબોહવા પરિવર્તન” અને “આંતરરાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પર તેની અસરો” પર ચર્ચા કરવા માટે સુરક્ષા પરિષદમાં ઔપચારિક જગ્યાની માંગ કરવામાં આવી હતી.
- ઠરાવમાં, યુએન સેક્રેટરી-જનરલને સંઘર્ષને રોકવા માટે આબોહવા પરિવર્તનથી ઉદ્ભવતા જોખમોને સંબોધવા માટે સમયાંતરે અહેવાલો સબમિટ કરવાનું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું.

ભારતે શું કહ્યું?

- ક્લાઈમેટ એક્શન અને ક્લાઈમેટ જસ્ટિસની વાત કરીએ તો ભારત કોઈથી પાછળ નથી. પરંતુ ‘યુનાઈટેડ નેશન્સ સિક્યુરિટી કાઉન્સિલ’ (UNSC) એ કોઈ પણ મુદ્દા પર ચર્ચા કરવાની જગ્યા નથી. આવી પ્રયાસ, વાસ્તવમાં, યોગ્ય મંચ પર જવાબદારીના અવગણનાથી વિશ્વનું ધ્યાન હટાવવાની ઈચ્છા અને ‘યુએન સિક્યુરિટી કાઉન્સિલ’ જે વિષયો પર છે તેના પર કોઈ નિર્ણય લેવાની અનિચ્છા દ્વારા પ્રેરિત જણાય છે.
- પ્રસ્તાવ સંબંધિત ચિંતાઓ:
- આબોહવા પરિવર્તનને આંતરરાષ્ટ્રીય સુરક્ષા માટે જોખમ તરીકે રજૂ કરવાથી સુરક્ષા પરિષદનું ધ્યાન કાઉન્સિલના કાર્યસૂચિ પરના દેશો વચ્ચે ચાલી રહેલા સંઘર્ષના વાસ્તવિક, ગંભીર કારણોથી હટાવવામાં આવે છે.
- આબોહવા પરિવર્તનને સુરક્ષિત રાખવું એ મોટાભાગે એવા દેશો માટે અનુકૂળ રહેશે કે જેઓ સંઘર્ષો સર્જવામાં સક્રિય રીતે મદદ કરી રહ્યા છે, અથવા સુરક્ષા પરિષદને તેની ક્રિયાઓથી વિચલિત કરવા માટે લશ્કરી પ્રવૃત્તિઓ ચલાવી રહ્યા છે, અથવા વિકાસશીલ દેશોને જરૂરી સહાય પૂરી પાડવા માંગતા નથી.

- રિઝોલ્યુશનના ભાગ રૂપે લેવામાં આવનાર પગલાં સંભવિતપણે અશ્મિઓથી સમૃદ્ધ દેશો પરના પ્રતિબંધોથી લઈને આબોહવા પરિવર્તનને કારણે થતા ઘરેલુ તકરારમાં યુએનના લશ્કરી હસ્તક્ષેપ સુધીનો હોઈ શકે છે.

આગળ શું?

- યુનાઈટેડ નેશન્સ ફ્રેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ (UNFCCC), ક્લાઈમેટ ચેન્જ સંબંધિત તમામ બાબતોની ચર્ચા કરવા માટે યુનાઈટેડ નેશન્સ પાસે પહેલેથી જ એક વિશિષ્ટ એજન્સી છે.
- UNFCCC માં 190 થી વધુ દેશોનો સમાવેશ થાય છે, અને તેઓ દર વર્ષે ઘણી વખત મળે છે. આ અંતર્ગત તાજેતરમાં ગ્લાસગોમાં વર્ષની છેલ્લી બેઠકનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. બે સપ્તાહ સુધી ચાલેલી આ બેઠકમાં જળવાયુ પરિવર્તનનો સામનો કરવાના વૈશ્વિક અભિગમ પર ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.
- આ પ્રક્રિયામાં ‘પેરિસ એગ્રીમેન્ટ’ અને તેના પુરોગામી ‘ક્યોટો પ્રોટોકોલ’નો જન્મ થયો. આ કરારો આબોહવા પરિવર્તન સંકટનો જવાબ આપવા માટે રચાયેલ આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો છે.

ટાયફૂન રાય ફિલિપાઈન્સમાં ત્રાટક્યું હતું

- 16 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ટાયફૂન રાય ફિલિપાઈન્સના દક્ષિણપૂર્વીય ભાગમાં લેન્ડફોલ કર્યું હતું, જેના કારણે ભારે વરસાદ અને પૂર આવ્યું હતું, જેના કારણે મોટા વિસ્તારમાં હજારો લોકો વિસ્થાપિત થયા હતા.

મુખ્ય બિંદુ

- ‘રાય’ વર્ષ 2021માં દેશમાં 15મી મોટી હવામાન વિક્ષેપ હતી.
- તેને 120 માઈલ પ્રતિ કલાકની ઝડપે સતત પવન સાથે સુપર ટાયફૂન તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યું હતું. તેની ટોપ સ્પીડ 168 mph સુધીની હતી.

ટાયફૂન રાય

- ટાયફૂન રાયને ફિલિપાઈન્સમાં ટાયફૂન ઓડેટ કહેવામાં આવે છે. તે હાલમાં એક શક્તિશાળી ઉષ્ણકટિબંધીય ચક્રવાત છે,

જેણે પલાઉ ટાપુ નજીકથી પસાર થયા પછી ફિલિપાઈન્સને અસર કરી હતી. ડિસેમ્બરમાં તે પ્રથમ કેટેગરી 5 સુપર ટાયફૂન બન્યું હતું. પાછળથી તે સતત નબળું પડતું રહ્યું, કારણ કે તે વિસાયાને પાર કરીને સુલુ સમુદ્રમાંથી બહાર નીકળી ગયું.

સુલુ સમુદ્ર

- સુલુ સમુદ્ર એ ફિલિપાઈન્સના દક્ષિણ-પશ્ચિમ વિસ્તારમાં એક જળાશય છે. આ મહાસાગરમાં ઘણા ટાપુઓ શામેલ છે:
- કુયો આઈલેન્ડ
- કાગયાન ટાપુઓ
- ટર્ટલ આઈલેન્ડ

ફિલિપાઈન્સ

- ફિલિપાઈન્સ એ દક્ષિણપૂર્વ એશિયામાં સ્થિત એક દ્વીપસમૂહ દેશ છે. તે પશ્ચિમ પેસિફિક મહાસાગરમાં સ્થિત છે. તે લગભગ 7,640 ટાપુઓનો સમાવેશ કરે છે. આ ટાપુઓને વ્યાપક રીતે ત્રણ મુખ્ય ભૌગોલિક વિભાગોમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે - લુઝોન, વિસાયસ અને મિંડાનાઓ.

મહારાષ્ટ્રની શાળાઓમાં યુનિસેફ ક્લાયમેટ ચેન્જ અભ્યાસક્રમ: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- મહારાષ્ટ્ર સરકાર આગામી પેઢીમાં આબોહવા-જાગૃતિ અને લીલા મૂલ્યો કેળવવા માટે I-VIII ગ્રેડ માટે એક વ્યાપક અભ્યાસક્રમ રજૂ કરવાની પ્રક્રિયામાં છે.

મુખ્ય બિંદુ

- આ નવો અભ્યાસક્રમ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એન્વાયર્નમેન્ટ એન્ડ ક્લાઈમેટ ચેન્જ અને યુનિસેફ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.
- આ કોર્સને “માઝી વસુંધરા કોર્સ” નામ આપવામાં આવ્યું છે.
- આ કોર્સ ધોરણ I-VIII ના વિદ્યાર્થીઓમાં આબોહવા પરિવર્તન જેવા મુદ્દાઓ પર જાગૃતિ લાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે રજૂ કરવામાં આવી રહ્યો છે.
- પરંપરાગત અને સ્થાનિક જ્ઞાન વચ્ચે સંતુલન જાળવીને વિદ્યાર્થીઓમાં આ જાગૃતિ વધારવામાં આવશે.

માઝી વસુંધરા કોર્સનું મહત્વ

- માઝી વસુંધરા અભ્યાસક્રમ મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે, આબોહવાની કટોકટીની આ ઘડીમાં, પૃથ્વી પર મનુષ્યનું અસ્તિત્વ સંપૂર્ણપણે આપણી ક્રિયાઓ પર નિર્ભર છે. આ કોર્સ બાળકોને તેમના પર્યાવરણ સાથે વધુ સારી રીતે સંપર્ક કરવામાં મદદ કરવા વિશે છે. તે યુવાનોને પર્યાવરણનું સન્માન, રક્ષણ અને બચાવવા માટે તૈયાર કરવામાં મદદ કરશે.

આ કોર્સ કોણે વિકસાવ્યો?

- પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષણમાં આબોહવા પરિવર્તન અંગે જાગૃતિ લાવવા અને પૃથ્વી પ્રત્યે જવાબદારી ઉભી કરવા યુનિસેફની મદદથી માઝી વસુંધરા અભ્યાસક્રમ વિકસાવવામાં આવ્યો છે.

‘સોલર હમામ’ શું છે?

- લદ્દાખ, હિમાચલ પ્રદેશ અને ઉત્તરાખંડના ગામડાઓમાં સ્થાનિક રીતે ડિઝાઈન કરાયેલી હીટિંગ સિસ્ટમ સોલાર હમામ ખૂબ જ લોકપ્રિય થઈ રહી છે.

સૌર હમામનો હેતુ શું છે?

- સોલાર હમામનો ઉદ્દેશ પર્વતીય વિસ્તારોમાં ઘરોમાં સ્વચ્છ ઊર્જા ઉકેલો પૂરો પાડવાનો છે. તે જંગલોનું જતન કરવા, મહિલાઓને બળતણ લાકડું એકત્રિત કરવાથી મુક્ત કરવા અને કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવા માંગે છે.

આ ટેકનોલોજી કેટલી મહત્વપૂર્ણ છે?

- આ ટેકનોલોજીનો વિકાસ મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે પર્વતોમાં રહેતા પરિવારો બળતણ, ઘાસચારો, આરોગ્ય, પોષણ, ખેતી, આજીવિકા અને રોજગાર માટે કુદરતી સંસાધનો પર આધાર રાખે છે.
- 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ, ભારતમાં લગભગ 85% ગ્રામીણ પરિવારો પરંપરાગત બાયોમાસ ઇંધણ પર નિર્ભર છે.
- હિમાલયના પ્રદેશમાં 2000 મીટરની ઉંચાઈ પર, શિયાળો ખૂબ કઠોર હોય છે અને આખું વર્ષ ઠંડો રહે છે. આનાથી પરિવારોને ટિવસમાં 16-17 કલાક ઊર્જાના સ્ત્રોત તરીકે લાકડાની આગ પર આધાર રાખવાની ફરજ પડે છે. આ પ્રદેશમાં, લગભગ 50% એકત્રિત લાકડાનો ઉપયોગ પાણી ગરમ કરવા અને રહેવાની જગ્યાઓ માટે થાય છે. જેના કારણે જંગલોનો નાશ થાય છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- ગ્રામીણ ઘરો માટે સરળ અને ખર્ચ-અસરકારક સૌર પાણી અને હીટિંગ સિસ્ટમનો વિકાસ 2004 માં શરૂ થયો હતો. 2008 માં, એક કારીગર-નિર્મિત પ્રોટોટાઈપ, સોલર હમામ, વિકસાવવામાં આવી હતી. ગ્રામીણ ઘરોમાં કામગીરી, સલામતી અને જાળવણી માટે સૌર હમામનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું. હિમાચલ પ્રદેશ, લદ્દાખ અને ઉત્તરાખંડમાં અત્યાર સુધીમાં 1,200 થી વધુ સોલાર હમામ સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવામાં આવી છે.

સૌર હમામ શું છે?

- સોલાર હમામ એન્ટી-ફીઝિંગ આઉટલેટ ઓફર કરે છે. 30-35 મિનિટના પ્રથમ સૂર્યપ્રકાશમાં તે મહત્તમ 90 ડિગ્રી સેલ્સિયસ તાપમાને સવારે 15-18 લિટર ગરમ પાણી પૂરું પાડે છે.
- ગરમ પાણીના સળંગ બેચ 15-20 મિનિટના અંતરે ઉપલબ્ધ છે.
- સોલાર હેમમ માટે ઇન્સ્ટોલેશન પછી જાળવણી ન્યૂનતમ છે.
- તે ગ્રામીણ કારીગરો દ્વારા બનાવવામાં આવે છે, મુખ્યત્વે સુથાર. આમ, રોજગારીનું સર્જન કરવામાં પણ મદદ મળી છે.
- સોલાર હમામે 2016-17 માટે “એચપી સ્ટેટ ઇનોવેશન એવોર્ડ” જીત્યો હતો.

બક્સા ટાઇગર રિઝર્વ: પશ્ચિમ બંગાળ

- તાજેતરમાં 23 વર્ષમાં પ્રથમ વખત બક્સા ટાઇગર રિઝર્વમાં રોયલ બંગાળ ટાઇગર જોવા મળ્યો હતો.
- ઐતિહાસિક રીતે, બક્સા ટાઇગર રિઝર્વની દક્ષિણની સીમા સહિત સમગ્ર રિઝર્વમાં વાઘ જોવા મળે છે. જોકે, હાલમાં બક્સા ટાઇગર રિઝર્વમાં વાઘની ગીચતા ઓછી છે.

અગત્યના મુદ્દા

- બક્સા ટાઇગર રિઝર્વ:
- બક્સા ટાઇગર રિઝર્વ પશ્ચિમ બંગાળના જલપાઈગુડી જિલ્લાના અલીપુરદ્વાર પેટા વિભાગમાં આવેલું છે. તે વર્ષ 1983માં ભારતના 15 માં ટાઇગર રિઝર્વ તરીકે સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
- જાન્યુઆરી 1992માં તેને રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.
- બક્સા ટાઇગર રિઝર્વની ઉત્તરીય સીમા ભૂટાનની આંતરરાષ્ટ્રીય સરહદ સાથે જોડાયેલ છે. સિંચુલા પર્વતમાળા બક્સા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનની ઉત્તરીય કિનારા પર આવેલી છે અને પૂર્વ સરહદ આસામ રાજ્યને સ્પર્શે છે.
- ટાઇગર રિઝર્વમાંથી વહેતી મુખ્ય નદીઓ સંકોશ, રાયડક, જયંતી, ચુર્નિયા, તુર્તુરી, ફશખાવા, દિમા અને નોનાની છે.

- ટાઇગર કોરિડોર:
- બક્સા ટાઇગર રિઝર્વની કોરિડોર કનેક્ટિવિટી સીમાઓ ઉત્તરમાં ભૂટાનના જંગલો, પૂર્વમાં કોયુગાંવ અને માનસ ટાઇગર રિઝર્વના જંગલો અને પશ્ચિમમાં જલદાપારા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનને સ્પર્શે છે. કોરિડોરની મહત્વપૂર્ણ લિંક્સ નીચે મુજબ છે:
- બક્સા-ટીટી (ટોરસા દ્વારા): તે બક્સા ટાઇગર રિઝર્વના રંગમતી રિઝર્વ ફોરેસ્ટ વિસ્તારને ટીટી રિઝર્વ ફોરેસ્ટ સાથે જોડે છે.
- બક્સા-ટીટી (બીચ અને ભરણાબારી ટી એસ્ટેટ દ્વારા): તે ભરણાબારી ટી એસ્ટેટ અને ‘બીચ ટી એસ્ટેટ’માંથી પસાર થતા ‘દલસિંગપારા ટી એસ્ટેટ’ની દક્ષિણમાં બક્સા-ટાઇગર રિઝર્વના ભરણાબારી રિઝર્વ ફોરેસ્ટ અને ટીટી રિઝર્વ ફોરેસ્ટને જોડે છે.
- નિમાતી-ચિલપતા (બક્સા-ચિલપતા): તે બક્સા ટાઇગર રિઝર્વ અને જલદાપારા વન્યજીવ અભયારણ્ય (પશ્ચિમ બંગાળ) વચ્ચે હાથીઓની હિલચાલને સરળ બનાવવા માટે બક્સા ટાઇગર રિઝર્વની નિમાતી રેન્જ અને ચિલપતા રિઝર્વ ફોરેસ્ટ વચ્ચે હાથીઓની હિલચાલની સુવિધા આપે છે.
- સંકોશમાં બક્સા-રિપુ: આ કોરિડોર એક સંલગ્ન જંગલ છે જે પશ્ચિમ બંગાળમાં બક્સા ટાઇગર રિઝર્વને આસામના કોયુગાંવ ફોરેસ્ટ ડિવિઝનના રિપુ રિઝર્વ ફોરેસ્ટ સાથે જોડે છે.
- ઉલ્લેખિત કોરિડોર ઉત્તર-પૂર્વ અને બ્રહ્મપુત્રા ખીણના વાઘના લેન્ડસ્કેપનો ભાગ છે, જે બક્સા, માનસ ટાઇગર રિઝર્વ (આસામ), ભૂટાનમાં ફિપ્સુ વન્યજીવ અભયારણ્ય અને જલદાપારા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન જેવા વિવિધ સંરક્ષિત વિસ્તારોમાં વાઘની હાજરી અંગે મહત્વપૂર્ણ માહિતી પ્રદાન કરે છે.
- વનસ્પતિ:
- વ્યાપક રીતે કહીએ તો, અનામતના જંગલોને ‘ભેજવાળા ઉષ્ણકટિબંધીય જંગલો’ તરીકે વર્ગીકૃત કરી શકાય છે.
- પશુ વર્ગ:
- અનામતમાં જોવા મળતી કેટલીક મહત્વની પ્રજાતિઓમાં ભારતીય વાઘ (પેન્થેરા ટાઇગ્રીસ ટાઇગ્રીસ), ચિત્તો (પેન્થેરા પાર્ડસ), વાદળી ચિત્તો (નિયોફેલિસ નેબ્યુલોસા), હોગ બેજર (આર્કટોનિક્સ કોલારિસ), જંગલ બિલાડી (ફેલિસ ચોસ) વગેરે છે.

GUJARAT PUBLIC SERVICE COMMISSION

GPSC**7700+** TOTAL QUESTIONS

GPSC CLASS 1/2, STI, PI, Dy. SO, Dy. MAMLATDAR, A.O., GUJ ENGINEERING SERVICE, તથા લેકચરર અને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસરના પેપરોનો સમાવેશ

NOW AVAILABLE

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsappicerajkotoofficial
join official telegram channel

45

- પશ્ચિમ બંગાળમાં અન્ય સંરક્ષિત વિસ્તારો:
- ગોરુમારા નેશનલ પાર્ક
- સુંદરવન નેશનલ પાર્ક
- નેઓરા વેલી નેશનલ પાર્ક
- સિંગાલીલા નેશનલ પાર્ક
- જલદાપારા નેશનલ પાર્ક

વાઘ

- વાઘ સંરક્ષણ સ્થિતિ:
- ભારતીય વન્યજીવ (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1972: અનુસૂચિ-1
- ઇન્ટરનેશનલ યુનિયન ફોર કન્ઝર્વેશન ઓફ નેચર (IUCN) રેડ લિસ્ટ: નાશપ્રાય
- વન્યજીવ અને વનસ્પતિની નાશપ્રાય પ્રજાતિમાં આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર પર સંમેલન (CITES): પરિશિષ્ટ-1
- ભારતની વાઘ સંરક્ષણ સ્થિતિ:
- વૈશ્વિક સ્તરે વાઘની 70% થી વધુ વસ્તી ભારતમાં છે.
- ભારતના 18 રાજ્યોમાં કુલ 51 વાઘ અનામત છે અને 2018 ની છેલ્લી વાઘ વસ્તી ગણતરીમાં તેમની વસ્તીમાં વધારો થયો છે.
- ભારતે વાઘ સંરક્ષણ સેન્ટ પીટર્સબર્ગ ઘોષણાના ચાર વર્ષ પહેલાં વાઘની વસ્તીને બમણી કરવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું હતું.
- ભારતની વાઘ સંરક્ષણ વ્યૂહરચનામાં સ્થાનિક સમુદાયોનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- ભારતમાં વાઘ સંરક્ષણ પ્રોજેક્ટ્સ:
- પ્રોજેક્ટ ટાઈગર 1973: તે પર્યાવરણ, વન અને આબોહવા પરિવર્તન મંત્રાલય (MoEFCC) ની કેન્દ્રિય પ્રાયોજિત યોજના છે જે વર્ષ 1973 માં શરૂ કરવામાં આવી હતી. તે દેશના રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનોમાં વાઘને આશ્રય આપે છે.
- તાજેતરમાં નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA) એ ગુરુ ઘાસીદાસ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન અને તમોર પિંગલા વન્યજીવ અભયારણ્યના સંયુક્ત વિસ્તારોને ભારતમાં 53મા વાઘ અનામત તરીકે નિયુક્ત કર્યા છે.
- નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA): તે પર્યાવરણ અને વન મંત્રાલય હેઠળની એક વૈધાનિક સંસ્થા છે, જેની રચના 2006માં સુધારેલા વન્યજીવ (સંરક્ષણ) અધિનિયમ, 1972ની જોગવાઈઓ હેઠળ કરવામાં આવી છે.

આબોહવા પરિવર્તન અને ચેપી રોગો

- તાજેતરમાં 'સાયન્સ ઓફ ધ ટોટલ એન્વાયર્નમેન્ટ' જર્નલમાં પ્રકાશિત થયેલા એક અભ્યાસ અનુસાર, કુલ ચેપી રોગોના 9-18% કેસ માટે આબોહવા પરિવર્તનના વિવિધ પરિબળો જવાબદાર છે.

- માનવસર્જિત પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા પ્રેરિત આબોહવા પરિવર્તન છેલ્લા ઘણા વર્ષોમાં જાહેર આરોગ્ય લાભોને પડકારી શકે છે, ખાસ કરીને ભારત જેવા દેશમાં કે જે આબોહવા-સંવેદનશીલ દેશોની વિશ્વની યાદીમાં ઊંચું સ્થાન ધરાવે છે.

અગત્યના મુદ્દા

- અહેવાલની વિશેષતાઓ:
- બાળકોમાં નબળાઈ: વૈશ્વિક સ્તરે, એવો અંદાજ છે કે બાળકો આબોહવા પરિવર્તનને કારણે રોગનો સૌથી વધુ બોજ સહન કરે છે, જેમાં સૌથી ગરીબ અપ્રમાણસર અસરગ્રસ્ત છે.
- બાળકો સાથે સંકળાયેલું ઊંચું જોખમ શારીરિક નબળાઈઓના સંયોજન સાથે સંબંધિત છે.
- પ્રભાવિત પરિબળો: તાપમાન, ભેજ, વરસાદ, સૌર કિરણોત્સર્ગ અને પવનની ગતિ જેવા આબોહવા પરિમાણો ચેપી રોગો, પેટ અને આંતરડાના રોગો (જઠરાંત્રિય), શ્વસન રોગો, વેક્ટર-જન્ય રોગો અને ચામડીના રોગો સાથે નોંધપાત્ર રીતે સંકળાયેલા છે.
- અસર: સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ અને ચાઇલ્ડ એન્થ્રોપોમેટ્રી (માનવ શરીરના માપન અને પ્રમાણનો અભ્યાસ) એ સ્ટેટિંગ, બગાડ અને ઓછા વજનની સ્થિતિથી પીડાતા બાળકોના ઉચ્ચ પ્રમાણ સાથે આબોહવા-રોગ સંબંધમાં ફેરફાર કર્યો છે.
- આબોહવા પરિવર્તન અને ચેપી રોગ જોડાણનું ઉદાહરણ:
- મેલેરિયા એ એક મુખ્ય જાહેર આરોગ્ય ચિંતા છે અને તે લાંબા સમય સુધી આબોહવા પરિવર્તન પ્રત્યે સંવેદનશીલ વેક્ટર-જનિત રોગ હોવાની સંભાવના ધરાવે છે.
- મેલેરિયા અત્યંત સ્થાનિક વિસ્તારોમાં મોસમી રીતે બદલાય છે, ઉદાહરણ તરીકે ભારતમાં મેલેરિયા અને આબોહવાની ઘટનાઓ વચ્ચેની કડીનો લાંબા સમયથી અભ્યાસ કરવામાં આવ્યો છે.
- છેલ્લી સદીની શરૂઆતમાં નહેરથી સિંચાઈવાળો પંજાબ પ્રદેશ સમયાંતરે મેલેરિયાના રોગચાળાથી પ્રભાવિત થતો હતો.
- વધુ પડતા ચોમાસાના વરસાદ અને ઉચ્ચ ભેજવાળા વિસ્તારોને મુખ્ય પ્રભાવ તરીકે ઓળખવામાં આવ્યા હતા, જે મચ્છરોના સંવર્ધન અને અસ્તિત્વમાં વધારો કરે છે.
- તાજેતરના વિશ્લેષણોએ દર્શાવ્યું છે કે અલ નીઓની ઘટના પછી વર્ષમાં મેલેરિયા રોગચાળાનું જોખમ લગભગ પાંચ ગણું વધી જાય છે.

આગળ શું? ભવિષ્યના પગલાં

- ચેપી રોગ ટ્રાન્સમિશન પેટર્નમાં ફેરફાર એ આબોહવા પરિવર્તનનું મુખ્ય સંભવિત પરિણામ છે. આ રીતે અંતર્ગત જટિલ કાર્યકારણ સંબંધો વિશે વધુ જાણવાની જરૂર છે અને વધુ સંપૂર્ણ, વધુ સારી રીતે માન્ય, સંકલિત, મોડલ્સનો ઉપયોગ કરીને ભવિષ્યની અસરોની આગાહી માટે આ માહિતીને લાગુ કરવાની જરૂર છે.

- સરકાર અને નીતિ ઘડવૈયાઓએ બાળ આરોગ્ય માટે અસરકારક પગલાંને પ્રાધાન્ય આપવાની જરૂર છે કારણ કે વર્તમાન સમસ્યાઓ ભવિષ્યમાં આબોહવા પરિવર્તનના દૃશ્યો હેઠળ પહેલેથી જ કુપોષિત બાળરોગની વસ્તીમાં બહુવિધ માધ્યમો દ્વારા રોગનું ભારણ વધારી શકે છે.

પાણીમાં કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષણ

- તાજેતરમાં, વિશ્વના ઘણા ભાગોમાં પાણીમાં કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષણ અને તેની સાથે સંકળાયેલ આરોગ્ય અસરો જોવા મળી છે.

અગત્યના મુદ્દા

- પરિચય:
- રેડિયોએક્ટિવિટી એ કેટલાક તત્વોના અસ્થિર મધ્યવર્તી કેન્દ્રમાંથી કણો અથવા તરંગોના સ્વયંસ્ફુરિત ઉત્સર્જનની ઘટના છે. કિરણોત્સર્ગી ઉત્સર્જન ત્રણ પ્રકારના હોય છે: આલ્ફા, બીટા અને ગામા.
- આલ્ફા કણો પોઝિટિવ ચાર્જ થયેલ હિલીયમ (He) અણુઓ છે, બીટા કણો નેગેટિવ ચાર્જ થયેલ ઇલેક્ટ્રોન છે અને ગામા કિરણો તટસ્થ ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક રેડિયેશન છે.
- કિરણોત્સર્ગી તત્વો કુદરતી રીતે પૃથ્વીના પોપડામાં જોવા મળે છે. યુરેનિયમ, થોરિયમ અને એક્ટિનિયમ ત્રણ 'NORM' (કુદરતી રીતે ઉત્પન્ન થતી કિરણોત્સર્ગી સામગ્રી) સાંકળો છે જે પાણીના સંસાધનોને દૂષિત કરે છે.
- તમામ પ્રકારના પાણીમાં થોડી માત્રામાં કિરણોત્સર્ગ જોવા મળે છે, પરંતુ વિસ્તૃત માત્રામાં રેડિયેશન માનવ સ્વાસ્થ્ય માટે હાનિકારક છે. પીવાના પાણીમાં રેડિયોએક્ટિવિટી ગ્રોસ આલ્ફા ટેસ્ટ દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે.
- રેડિયોએક્ટિવિટી બેકરેલ (SI યુનિટ) અથવા ક્યુરીમાં માપવામાં આવે છે. યુનિટ સીવર્ટ માનવ પેશીઓ દ્વારા શોષાયેલા રેડિયેશનની માત્રાને માપે છે.
- સ્ત્રોત:
- કુદરતી:-
- જલીય પ્રણાલીઓમાં રેડિયોટોક્સિક તત્વો: રેડિયમ, NORM શ્રેણીમાં તત્વોનું જૂથ, જળચર પ્રણાલીઓમાં જોવા મળતા રેડિયોટોક્સિક તત્વોમાંનું એક છે જે નીચેના માધ્યમો દ્વારા ભૂગર્ભજળમાં પ્રવેશી શકે છે- (i) જલીય ખડકોનું વિસર્જન (ii) સડાની પ્રક્રિયા દ્વારા, અથવા (iii) 238U અને 232Th નું શોષણ.
- રેડિયમ એ રેડિયોન્યુક્લાઈડ છે જે પર્યાવરણમાં યુરેનિયમ (U) અને થોરિયમ (Th) ના સડા દ્વારા ઉત્પન્ન થાય છે.
- મેગ્મા: ક્યારેક પર્યાવરણમાં મેગ્મામાંથી કિરણોત્સર્ગી વાયુઓ પણ ઉત્સર્જિત થાય છે.

- જમીનનો કાંપ : જમીનના કાંપમાંથી જલભરમાં NORM નું લીકેજ ભૂગર્ભજળ દૂષિતનું કારણ બને છે.
- માનવસર્જિત:-
- કોસ્મોજેનિક રેડિયોન્યુક્લાઈડ્સનું વાતાવરણીય નિક્ષેપ:
- કોસ્મોજેનિક રેડિયોન્યુક્લાઈડ્સ (સૂકા અને ભીના બંને) નું વાતાવરણીય નિક્ષેપ સપાટીના પાણીમાં કિરણોત્સર્ગી કેન્દ્રકો ઉમેરે છે.
- કોસ્મોજેનિક રેડિયોન્યુક્લાઈડ્સ એ કિરણોત્સર્ગી આઈસોટોપ છે જે કુદરતી પ્રક્રિયાઓ દ્વારા ઉત્પન્ન થાય છે જે પૃથ્વી સિસ્ટમમાં વિતરિત છે.
- પરમાણુ રિએક્ટર અને શસ્ત્રો:
- પરમાણુ રિએક્ટર અને પરમાણુ શસ્ત્રોનો ઉપયોગ માનવ પ્રેરિત રેડિયોન્યુક્લાઈડ સાવના મુખ્ય સ્ત્રોત છે. ન્યુક્લિયર રિએક્ટર રેડિયોઆઈસોટોપ્સ (કોબાલ્ટ-60, ઇરિડિયમ-192 વગેરે) ઉત્પન્ન કરે છે જેનો ઉપયોગ રેડિયોથેરાપી અને ઘણા ઔદ્યોગિક સાધનોમાં ગામા રેડિયેશનના સ્ત્રોત તરીકે થાય છે.
- દરિયાકાંઠાના વિસ્તારોમાં સ્થિત ન્યુક્લિયર પાવર પ્લાન્ટ્સ પરમાણુ કચરો મુક્ત કરીને દરિયાના પાણીમાં રેડિયોલોજીકલ દૂષિત પદાર્થોનું ઉત્સર્જન કરે છે. આ પાવર સ્ટેશનોમાં પાણીનો ઉપયોગ શીતક તરીકે પણ થાય છે, જે દૂષિત પણ થાય છે.
- કિરણોત્સર્ગી કચરાનું ડમ્પિંગ:
- પરમાણુ શસ્ત્રો, એક્સ-રે, MRI અને અન્ય તબીબી સાધનોમાં કિરણોત્સર્ગી તત્વોનો ઉપયોગ માનવ સંસર્ગનું કારણ બને છે. આ કિરણોત્સર્ગી કચરાને સપાટીના જળાશયોમાં ડમ્પ કરવાથી જળ પ્રદૂષણ થાય છે.
- ટ્રોન્ટિયમ-90, સીઝિયમ-137 વગેરે જેવા ઘણા બિનજરૂરી રેડિયોઆઈસોટોપિક્સ પણ કચરા સાથે પરમાણુ રિએક્ટરમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે.
- ખાણકામ:
- યુરેનિયમ અને થોરિયમ જેવા કિરણોત્સર્ગી તત્વોની ખાણકામની પ્રવૃત્તિઓ પણ ભૂસપાટી અને ભૂગર્ભજળને પ્રદૂષિત કરે છે.
- પરમાણુ અકસ્માતો:
- ન્યુક્લિયર સબમરીન ઘણીવાર દરિયાઈ વાતાવરણમાં કિરણોત્સર્ગી દૂષણનું કારણ બને છે.
- સબમરીન અકસ્માતો કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષણનું કારણ બને છે.
- કોલોરાડોમાં રોકી ફ્લેટ્સ પ્લાન્ટ, કુકુશિમા અને ચેર્નોબિલ પરમાણુ દુર્ઘટના આવા પરમાણુ અકસ્માતોના કેટલાક મુખ્ય ઉદાહરણો છે.
- આરોગ્ય અસરો:
- રેડિયેશન સિન્ડ્રોમ:-
- માનવ પેશીઓ દૂષિત પાણી અને ખોરાક દ્વારા કિરણોત્સર્ગને શોષી લે છે, જે ગંભીર આરોગ્ય જોખમો તરફ દોરી શકે છે. રેડિયેશનની ઊંચી માત્રા રેડિયેશન સિન્ડ્રોમ અથવા ત્વચા કિરણોત્સર્ગની ઇજાનું કારણ બની શકે છે.

- માનવ શરીરમાં વિકૃતિઓ:-
- કિરણોત્સર્ગના સંપર્કમાં માનવ શરીરમાં વિવિધ વિકૃતિઓ થાય છે, જેમાં કેન્સર, લ્યુકેમિયા, આનુવંશિક પરિવર્તન, મોતિયા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.
- પરિવર્તન અને માળખાકીય ફેરફારો:-
- આનુવંશિક અસર, આયોનાઇઝિંગ રેડિયેશન સૂક્ષ્મજીવાણુ કોષો (પુરુષ શુક્રાણુ કોષો અને સ્ત્રી ઈંડા કોશિકાઓ) માં પરિવર્તનને પ્રેરિત કરે છે, જેના પરિણામે એક પેઢીથી બીજી પેઢીમાં સ્થાનાંતરિત થતા જર્મ કોશિકાઓના DNAમાં માળખાકીય ફેરફારો થાય છે.
- વારસાગત વિકૃતિઓ અકાળ મૃત્યુ અને ગંભીર માનસિક બીમારી તરફ દોરી શકે છે.

આગળ શું?/લવિધ્યના પગલાં

- હાલમાં સલામત પાણી પુરવઠા માટે કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષકોનું યોગ્ય પૃથ્થકરણ અને દેખરેખની પણ જરૂર છે. નિવારણ અને સાવચેતીનાં પગલાં પણ જળ સંસાધનોમાં કિરણોત્સર્ગી દૂષણના માનવસર્જિત સ્ત્રોતોને અટકાવી શકે છે.
- વાયુમિશ્રણ, રિવર્સ ઓસ્મોસિસ, આયન વિનિમય અને ગ્રાન્યુલ કાર્બન શોષણ જેવી વિવિધ સારવાર પદ્ધતિઓ કિરણોત્સર્ગી રીતે દૂષિત પાણીના શુદ્ધિકરણ માટે અસરકારક પગલાં છે.

ભારતમાં વન્યજીવ સંરક્ષણ

- તાજેતરના ડેટા અનુસાર, વાઇલ્ડલાઇફ ક્લાઇમ કંટ્રોલ બ્યુરો (WCCB) અને રાજ્યના વન અને પોલીસ અધિકારીઓએ ભારતમાં છેલ્લા ત્રણ વર્ષ (2018-2020) દરમિયાન જંગલી પ્રાણીઓની હત્યા અથવા ગેરકાયદેસર દાણચોરીના લગભગ 2054 કેસ નોંધ્યા છે.
- આને નિયંત્રિત કરવા માટે, WCCB એ રાજ્યની અમલીકરણ એજન્સીઓ સાથે સંકલન કરીને વિવિધ પ્રજાતિઓના વિશિષ્ટ અમલીકરણ અભિયાનો હાથ ધર્યા છે.
- WCCB એ દેશમાં સંગઠિત વન્યજીવ અપરાધનો સામનો કરવા માટે પર્યાવરણ અને વન મંત્રાલય હેઠળ ભારત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત એક વૈધાનિક બહુ-શિસ્ત સંસ્થા છે. તેનું હેડક્વાર્ટર નવી દિલ્હીમાં છે.

અગત્યના મુદ્દા

- ગેરકાયદેસર વન્યજીવન વેપારની અસર:
- ગેરકાયદેસર વન્યજીવોના વેપારને કારણે ઉભી થતી માંગને કારણે આ પ્રજાતિ લુપ્ત થવાના આરે છે.
- તેના ગેરકાયદેસર વેપારને કારણે વન્યજીવન સંસાધનોનો અતિશય શોષણ ઇકોસિસ્ટમમાં અસંતુલન બનાવે છે.

- ગેરકાયદેસર વેપાર સંગઠનના ભાગ રૂપે ગેરકાયદેસર વન્યપ્રાણીનો વેપાર દેશના અર્થતંત્રને નબળું પાડે છે અને આમ સામાજિક અસુરક્ષાનું સર્જન કરે છે.
- જંગલી છોડ કે જે પાક માટે આનુવંશિક ભિન્નતા પ્રદાન કરે છે (ઘણી દવાઓ માટે કુદરતી સ્ત્રોત) ગેરકાયદે વેપારને કારણે જોખમમાં છે.
- વિવિધ પ્રજાતિ-વિશિષ્ટ અમલીકરણ કામગીરી:
- ઓપરેશન સેવ કુર્મા: જીવંત કાયબા અને કાયબાના શિકાર, પરિવહન અને હેરફેર પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું.
- ઓપરેશન ટર્ટિલ્ડ: જીવંત કાયબાના ગેરકાયદે વેપારને નાથવા માટે હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું.
- ઓપરેશન લેસ્નો: વન્યજીવનની ઓછી જાણીતી પ્રજાતિઓમાં ગેરકાયદેસર વન્યપ્રાણી વેપાર તરફ અમલ એજન્સીઓનું ધ્યાન દોરવું.
- ઓપરેશન કલીન આર્ટ: મંગૂઝ હેર બ્રશમાં ગેરકાયદેસર વન્યજીવ વેપાર તરફ અમલ એજન્સીઓનું ધ્યાન દોરવું.
- ઓપરેશન સોફ્ટગોલ્ડ: શહતોષ શાલ (ચીરુ ઊનની બનેલી) ના ગેરકાયદે વેપારને નાથવા અને આ વેપાર સાથે સંકળાયેલા વણકર અને વેપારીઓમાં જાગૃતિ ફેલાવવા માટે.
- ઓપરેશન બિરબિલ: જંગલી બિલાડી અને જંગલી પક્ષીઓની જાતિઓમાં ગેરકાયદેસર વેપારને રોકવા માટે.
- ઓપરેશન વાઇલ્ડનેટ: તેનો હેતુ સોશિયલ મીડિયા પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરીને ઇન્ટરનેટ પર વધી રહેલા ગેરકાયદેસર વન્યજીવ વેપાર તરફ દેશની અંદર અમલીકરણ એજન્સીઓનું ધ્યાન દોરવાનો હતો.
- ઓપરેશન ફ્રીફ્લાય: જીવંત પક્ષીઓના ગેરકાયદેસર વેપારને રોકવા માટે.
- ઓપરેશન વેટમાર્ક: સમગ્ર દેશમાં 'વેટ માર્કેટ'માં જંગલી પ્રાણીઓના માંસના વેચાણ પર પ્રતિબંધની ખાતરી કરવી.
- વન્યજીવ સંરક્ષણ માટે ભારતનું ઘરેલું કાનૂની માળખું:
- વન્યજીવન માટે બંધારણીય જોગવાઈઓ:-
- 42મા સુધારા અધિનિયમ, 1976 દ્વારા જંગલો અને જંગલી પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓનું સંરક્ષણ રાજ્યમાંથી સમવર્તી સૂચિમાં સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- બંધારણની કલમ 51A(G) જણાવે છે કે જંગલો અને વન્યજીવો સહિત કુદરતી પર્યાવરણની સુરક્ષા અને સુધારણા દરેક નાગરિકની મૂળભૂત ફરજ છે.
- રાજ્ય નીતિના નિર્દેશક સિદ્ધાંતોની કલમ 48A જણાવે છે કે રાજ્ય પર્યાવરણના રક્ષણ અને સુધારણા અને દેશના જંગલો અને વન્યજીવોના રક્ષણ માટે પ્રયત્ન કરશે.
- કાયદાકીય માળખું:-
- વાઇલ્ડલાઇફ (પ્રોટેક્શન) એક્ટ, 1972
- પર્યાવરણ સુરક્ષા અધિનિયમ, 1986
- જૈવવિવિધતા અધિનિયમ, 2002

- > વૈશ્વિક વન્યજીવ સંરક્ષણ પ્રયાસો સાથે ભારતનો સહયોગ:
- > વન્ય પ્રાણીસૃષ્ટિ અને વનસ્પતિની નાશપ્રાય પ્રજાતિમાં આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર પર સંમેલન (CITES)
- > કન્વેન્શન ઓન કન્ઝર્વેશન ઓફ માઈગ્રેટરી સ્પીસીઝ ઓફ વાઈલ્ડલાઈફ (CMS)
- > જૈવિક વિવિધતા પર સંમેલન (CBD)
- > વિશ્વ વારસો સંમેલન
- > રામસર સંમેલન
- > વાઈલ્ડલાઈફ ટ્રેડ મોનિટરિંગ નેટવર્ક (TRAFFIC)
- > યુનાઈટેડ નેશન્સ ફોરમ ઓન ફોરેસ્ટ (UNFF)
- > ઈન્ટરનેશનલ વેલિંગ કમિશન (IWC)
- > ઈન્ટરનેશનલ યુનિયન ફોર કન્ઝર્વેશન ઓફ નેચર (IUCN)
- > ગ્લોબલ ટાઈગર ફોરમ (GTF)

પ્રશ્નોત્તરી

1) 'કલાઈમેટ ચેન્જ'ને 'સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદ'માં લઈ જવાના પ્રસ્તાવના વિરોધ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. યુનાઈટેડ નેશન્સ ફ્રેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન કલાઈમેટ ચેન્જ (UNFCCC), કલાઈમેટ ચેન્જ સંબંધિત તમામ બાબતોની ચર્ચા કરવા માટે યુનાઈટેડ નેશન્સ પાસે પહેલેથી જ એક વિશિષ્ટ એજન્સી છે.
2. UNFCCC માં 190 થી વધુ દેશોનો સમાવેશ થાય છે, અને તેઓ દર વર્ષે ઘણી વખત મળે છે.
3. આ પ્રક્રિયામાં 'પેરિસ એગ્રીમેન્ટ' અને તેના પુરોગામી 'ક્યોટો પ્રોટોકોલ'નો જન્મ થયો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

2) ટાયફૂન રાય વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 'રાય' વર્ષ 2021માં દેશમાં 15મી મોટી હવામાન વિક્ષેપ હતી.
2. તેને 120 માઈલ પ્રતિ કલાકની ઝડપે સતત પવન સાથે સુપર ટાયફૂન તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યું હતું.
3. તેની ટોપ સ્પીડ 168 mph સુધીની હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

3) મહારાષ્ટ્રની શાળાઓમાં યુનિસેફ કલાઈમેટ ચેન્જ અભ્યાસક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. મહારાષ્ટ્ર સરકાર આગામી પેઢીમાં આબોહવા-જાગૃતિ અને લીલા મૂલ્યો કેળવવા માટે I-VIII ગ્રેડ માટે એક વ્યાપક અભ્યાસક્રમ રજૂ કરવાની પ્રક્રિયામાં છે.
2. આ નવો અભ્યાસક્રમ ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એન્વાયર્મેન્ટ એન્ડ કલાઈમેટ ચેન્જ અને યુનિસેફ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે.
3. આ કોર્સ ધોરણ I-VIII ના વિદ્યાર્થીઓમાં આબોહવા પરિવર્તન જેવા મુદ્દાઓ પર જાગૃતિ લાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે રજૂ કરવામાં આવી રહ્યો છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

4) 'સોલર હમામ' વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સોલાર હમામનો ઉદ્દેશ પર્વતીય વિસ્તારોમાં ઘરોમાં સ્વચ્છ ઉર્જા ઉકેલો પૂરો પાડવાનો છે.
2. 30-35 મિનિટના પ્રથમ સૂર્યપ્રકાશમાં તે મહત્તમ 90 ડિગ્રી સેલ્સિયસ તાપમાને સવારે 15-18 લિટર ગરમ પાણી પૂરું પાડે છે.
3. તે ગ્રામીણ કારીગરો દ્વારા બનાવવામાં આવે છે, મુખ્યત્વે સુથાર. આમ, રોજગારીનું સર્જન કરવામાં પણ મદદ મળી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

5) બક્સા ટાઈગર રિઝર્વ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં 23 વર્ષમાં પ્રથમ વખત બક્સા ટાઈગર રિઝર્વમાં રોયલ બંગાળ ટાઈગર જોવા મળ્યો હતો.
2. નેશનલ ટાઈગર કન્ઝર્વેશન ઓથોરિટી (NTCA): તે પર્યાવરણ અને વન મંત્રાલય હેઠળની એક વૈધાનિક સંસ્થા છે.
3. ભારતના 18 રાજ્યોમાં કુલ 51 વાઘ અનામત છે અને 2018 ની છેલ્લી વાઘ વસ્તી ગણતરીમાં તેમની વસ્તીમાં વધારો થયો છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

6) આબોહવા પરિવર્તન અને ચેપી રોગો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. મેલેરિયા એ એક મુખ્ય જાહેર આરોગ્ય ચિંતા છે અને તે લાંબા સમય સુધી આબોહવા પરિવર્તન પ્રત્યે સંવેદનશીલ વેક્ટર-જનિત રોગ હોવાની સંભાવના ધરાવે છે.
2. ચેપી રોગ ટ્રાન્સમિશન પેટર્નમાં ફેરફાર એ આબોહવા પરિવર્તનનું મુખ્ય સંભવિત પરિણામ છે.
3. બાળકોમાં નબળાઈ: વૈશ્વિક સ્તરે, એવો અંદાજ છે કે બાળકો આબોહવા પરિવર્તનને કારણે રોગનો સૌથી વધુ બોજ સહન કરે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

7) પાણીમાં કિરણોત્સર્ગી પ્રદૂષણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. રેડિયોએક્ટિવિટી એ કેટલાક તત્વોના અસ્થિર મધ્યવર્તી કેન્દ્રમાંથી કણો અથવા તરંગોના સ્વયંસ્ફુરિત ઉત્સર્જનની ઘટના છે.
2. કિરણોત્સર્ગી ઉત્સર્જન ત્રણ પ્રકારના હોય છે: આલ્ફા, બીટા અને ગામા.
3. કિરણોત્સર્ગના સંપર્કમાં માનવ શરીરમાં વિવિધ વિકૃતિઓ થાય છે, જેમાં કેન્સર, લ્યુકેમિયા, આનુવંશિક પરિવર્તન, મોતિયા વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

8) ભારતમાં વન્યજીવ સંરક્ષણ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતમાં છેલ્લા ત્રણ વર્ષ (2018-2020) દરમિયાન જંગલી પ્રાણીઓની હત્યા અથવા ગેરકાયદેસર દાણચોરીના લગભગ 2054 કેસ નોંધાયા છે.
2. 42મા સુધારા અધિનિયમ, 1976 દ્વારા જંગલો અને જંગલી પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓનું સંરક્ષણ રાજ્યમાંથી સમવર્તી સૂચિમાં સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યું હતું.
3. બંધારણની કલમ 51A(G) જણાવે છે કે જંગલો અને વન્યજીવો સહિત કુદરતી પર્યાવરણની સુરક્ષા અને સુધારણા દરેક નાગરિકની મૂળભૂત ફરજ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

ना रुकना है, ना झूकना है, अब खाखी रंग लगाना है

PSI
કોન્સ્ટેબલ

શારીરિક કસોટીમાં પાસ થનાર
વિદ્યાર્થીઓ માટે સ્પેશીયલ બેચનું આયોજન

નવી બેચ
શરૂ

ફ્રી ટ્રાયલ
લેકચર
સવારે 8 થી 11

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

76985-01110 / 76986-01110

ICE
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

Perry plaza complex, 2nd floor,
Near Alkapuri society,
Zanzarda Road, JUNAGATH

જૂનાગઢ

‘દુર્ગા પૂજા’ યુનેસ્કોની ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસો’ યાદીમાં સામેલ

- અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસાના સંરક્ષણ માટે આંતર-સરકારી સમિતિ દ્વારા ‘માનવતાનો અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસો’ની પ્રતિનિધિ યાદીમાં ‘કલકત્તામાં દુર્ગા પૂજા’નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
- અત્યાર સુધીમાં, ભારતના 14 ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા તત્વો’નો યુનેસ્કોની પ્રતિનિધિ યાદીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

સૂચિતાર્થ:

- યુનેસ્કોની ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસો’ની યાદીમાં ‘દુર્ગા પૂજા’નો સમાવેશ થવાથી, દુર્ગા પૂજાની ઉજવણી કરતા સ્થાનિક સમુદાયો, તમામ પરંપરાગત કારીગરો, ડિઝાઇનરો, કલાકારો અને મોટા પાયે સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોનું આયોજન કરનારા તથા તેમાં ભાગ લેનાર પ્રવાસીઓ અને મુલાકાતીઓને પ્રોત્સાન મળશે.

‘દુર્ગા પૂજા’ વિશે:

- ‘દુર્ગા પૂજા’ એ પાંચ દિવસનો તહેવાર છે, જે નવ દિવસીય નવરાત્રિ ઉત્સવની પાંચમી રાત્રે શરૂ થાય છે અને દસમા દિવસે એટલે કે દશમીએ સમાપ્ત થાય છે. આ સમયગાળામાં, લોકો સામૂહિક રીતે શક્તિ-સ્વરૂપ દેવી દુર્ગાની પૂજા કરે છે અને આહ્વાન કરે છે, જે બ્રહ્માંડની નારી-ઊર્જા માનવામાં આવે છે.
- જો કે આ તહેવારનું મૂળ ‘પશ્ચિમ બંગાળ’માં છે, પરંતુ આ તહેવાર ભારત અને વિશ્વના અન્ય ભાગોમાં પણ ઉજવવામાં આવે છે.
- ઘણા લોકો તેને તહેવાર કરતાં વધુ ‘ભાવના’ તરીકે જુએ છે.
- ‘દુર્ગા પૂજા’ એ ધર્મ અને સંસ્કૃતિનો સંપૂર્ણ સમન્વય છે.

‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા’ વિશે :

- યુનેસ્કો અનુસાર, ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા’માં આપણા પૂર્વજો પાસેથી વારસામાં મળેલી પરંપરાઓ અથવા જીવંત અભિવ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે, જેમ કે મૌખિક પરંપરાઓ, પર્ફોર્મિંગ આર્ટ્સ, સામાજિક પ્રથાઓ, ધાર્મિક વિધિઓ, તહેવારો અને ઉજવણીઓ, પ્રકૃતિ અને બ્રહ્માંડ સંબંધિત પ્રથાઓ અથવા જ્ઞાન અને પરંપરાગત કારીગરી કુશળતા.

- વિશ્વમાં મહત્વપૂર્ણ ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા’નું વધુ સારી રીતે સંરક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવા અને તેમના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવાના હેતુથી યુનેસ્કો દ્વારા ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા સૂચિ’ની રચના કરવામાં આવી છે.
- ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા સંરક્ષણ સંમેલન, 2003 (2003 Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) અમલમાં આવ્યા બાદ, આ સૂચિ વર્ષ 2008 માં બનાવવામાં આવી હતી.

2010 સુધીમાં, આ પ્રોગ્રામ હેઠળ બે યાદીઓ સંકલિત કરવામાં આવી છે:

- માનવતાના અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસાની લાંબી, પ્રતિનિધિ સૂચિમાં સાંસ્કૃતિક “પ્રથાઓ અને અભિવ્યક્તિઓનો સમાવેશ થાય છે, [જે] આ વારસાની વિવિધતાને દર્શાવવામાં અને તેના મહત્વ વિશે જાગૃતિ લાવવામાં મદદ કરે છે.”
- તાત્કાલિક રક્ષણની જરૂરવાળી ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા’ની ટૂંકી સૂચિમાં, એવા સાંસ્કૃતિક તત્વોનો સમાવેશ થાય છે જેને સંબંધિત સમુદાયો અને દેશો, તેમને બચાવવા/જીવિત રાખવા માટે તાત્કાલિક પગલાં લેવાની જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં લે છે.

સાલાર મસૂદ અને રાજા સુહલદેવ વચ્ચે યુદ્ધ

- વારાણસીમાં કાશી વિશ્વનાથ ધામ કોરિડોરના ઉદ્ઘાટન સમારોહમાં પોતાના ભાષણમાં વડાપ્રધાન મોદીએ સાલાર મસૂદ અને રાજા સુહલદેવ વચ્ચેની લડાઈનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો.

કોણ હતો ‘સાલાર મસૂદ’?

- સાલાર મસૂદ, જેને ‘ગાઝી મિયાં’ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે 12મી સદીમાં યોદ્ધા તરીકે પ્રખ્યાત હતો.
- તે 11મી સદીના ઓટ્ટોમન આક્રમણકારી મહમૂદ ગઝનીનો ભત્રીજો હતો.
- તેનો મકબરો ઉત્તર પ્રદેશના બહરાઈચમાં આવેલ છે, જ્યાં મોટી સંખ્યામાં મુસ્લિમો તેમજ હિંદુઓ તીર્થયાત્રા અને દર્શન માટે આવે છે.
- સાલાર મસૂદે કાઠિયાવાડમાં સોમનાથ પરના હુમલા સહિત ગઝનીના તમામ અભિયાનોમાં મહમૂદનો સાથ આપ્યો હતો. એવું કહેવાય છે કે ‘મસૂદ’ તેના કાકા ‘ગજની’ને સોમનાથની

- પ્રખ્યાત મૂર્તિ તોડવા માટે સમજાવ્યા હતા. ફારસી કવિતામાં આ કાર્યને એક મહાન સિદ્ધિ તરીકે વારંવાર વખાણવામાં આવે છે.
- 'ગાઝી મિયાં' વિશે માહિતીનો સૌથી વ્યાપક સ્ત્રોત 'મિરાત-એ-મસૌદ' છે. તે ચિશ્તી પરંપરાના સૂફી સંત અબ્દુર રહેમાન ચિશ્તી દ્વારા રચિત 17મી સદીની પર્શિયન સંચરિત રચના (હેગિઓગ્રાફી) છે.
 - એવું કહેવાય છે કે, મુગલ બાદશાહ અકબરે 1571માં ગાઝી મિયાંની દરગાહની જાળવણી માટે જમીન દાનમાં આપી હતી.

સાલાર મસૂદ અને રાજા સુહલદેવ:

- સાલાર મસૂદ અને રાજા સુહલદેવ વચ્ચેનું યુદ્ધ ઇતિહાસ અને દંતકથા બંનેનું મિશ્રણ છે.
- અભિલેખો મુજબ, બહરાઈચમાં, ઈ.સ. 1034માં એક યુદ્ધ દરમિયાન, મસૂદ અને સુહલદેવ નામના સ્થાનિક રાજાનો એકબીજા સાથે સામનો થયો હતો.
- યુદ્ધ દરમિયાન, મસૂદ તીરથી ઘાયલ થયો અને મૃત્યુ પામ્યો.
- એક યોદ્ધા તરીકેની ફરજો નિભાવતી વખતે તેઓ માર્યા ગયા હોવાથી, તેમને 'ગાઝી મિયાં'નું બિરુદ આપવામાં આવ્યું હતું, જે શહીદનો દરજ્જો હતો.

રાજા સુહલદેવ:

- 'સુહલદેવ' શ્રાવસ્તી (હાલના ઉત્તર-પૂર્વ ઉત્તર પ્રદેશમાં)ના પ્રખ્યાત રાજા હતા. એવું માનવામાં આવે છે કે 'સુહલદેવ' ભર સમુદાય'ના રાજાના સૌથી મોટા પુત્ર હતા. 'ભાર સમુદાય'માંથી જ, આ પ્રદેશના એક દલિત જાતિ સમૂહ 'પાસી સમુદાય'નો ઉદ્ભવ થયો.
- આ પ્રદેશના પ્રચલિત ઇતિહાસમાં તેઓ સુહલદેવ, સાકરદેવ, સહરદેવ અને સુહિલદેવ સહિતના અનેક નામોથી ઓળખાય છે. જો કે, સમકાલીન મુદ્રણ પરંપરામાં, તેઓ 'રાજા સુહલદેવ' તરીકે ઓળખાય છે.

આ વ્યક્તિત્વ વિશે વિવાદ:

- ગાઝી મિયાંની પૂજા કરનારા કેટલાક લોકો 'સુહલદેવ'ને સ્થાનિક જનજાતિના રાજા તરીકે જુએ છે. આમાંના મોટાભાગના લોકો મુસ્લિમ છે, અને આ લોકો 'રાજા સુહલદેવ'ને તેમના પર શાસન કરતા એક અત્યાચારી અને જુલમી રાજા માને છે.
- જો કે, 'રાજા સુહલદેવ'ને એક બહાદુર યોદ્ધા પણ ગણવામાં આવે છે, અને હિંદુઓ (અથવા, ભારતીય-ધર્મ અને સંસ્કૃતિ) નો નાશ કરવા માગતા વિદેશી આક્રમણખોર (ગાઝી મિયાં) સામે લડતા તેને તારણહાર તરીકે ગણવામાં આવે છે.
- આજે 'મહારાજા સુહલદેવ'ની યાદમાં ઉત્સવ ઉજવવામાં આવે છે.
- ફેબ્રુઆરી 2016 માં, તત્કાલિન ભાજપ અધ્યક્ષ અમિત શાહે સુહલદેવને રાષ્ટ્રીય નાયક તરીકે બિરદાવ્યા હતા અને બહરાઈચમાં તેમની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું હતું.

- ભારતીય રેલ્વે દ્વારા ગાઝીપુરથી 'સુહલદેવ એક્સપ્રેસ' શરૂ કરવામાં આવી છે.
- વર્ષ 2017માં ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર દ્વારા લખનૌમાં સુહલદેવની પ્રતિમા સ્થાપિત કરવાની યોજનાની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

રાજા ચૈત સિંહ

- સંદર્ભ: મોદી દ્વારા તેમના કાશી ભાષણમાં અવતરિત.
- 18મી સદીના અંત સુધીમાં, બનારસે અવધના નવાબથી તેની સ્વતંત્રતા જાહેર કરી દીધી હતી.
- 1771માં મહારાજા ચૈત સિંહે બ્રિટિશ અધિકારીઓની મદદથી બનારસની ગાદી મેળવી.
- બે વર્ષ પછી, મહારાજાએ હેસ્ટિંગ્સના નિયંત્રણ હેઠળનો તેમનો અધિકારક્ષેત્ર ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીને ટ્રાન્સફર કર્યો.
- જ્યારે હૈદર અલી સામે મૈસૂર યુદ્ધ લડવા માટે સંસાધનોની જરૂરિયાતનો સામનો કરવો પડ્યો, ત્યારે હેસ્ટિંગ્સે મહારાજા ચૈત સિંહને વધારાની આવક ચૂકવવા અને 1778 અને 1779માં સૈનિકો પૂરા પાડવા દબાણ કર્યું.
- અંગ્રેજોની માંગ પૂરી કરવામાં નિષ્ફળ જતાં હેસ્ટિંગ્સે ચૈતસિંહ પર હુમલો કર્યો.
- હેસ્ટિંગ્સના ઘણા સૈનિકો આ યુદ્ધમાં માર્યા ગયા હતા અને જ્યારે અન્ય કોઈ વિકલ્પ ન હતો ત્યારે ગવર્નર-જનરલને પીછેહઠ કરવાની ફરજ પડી હતી.
- લોકપ્રિય વાર્તા છે કે હેસ્ટિંગ્સ બનારસ નજીક સ્થિત 'ચુનાર કિલ્લા' તરફ ઉતાવળમાં રાત્રે હાથી પર રવાના થયા હતા. આ ઘટનાએ બનારસમાં લોકપ્રિય કહેવતને જન્મ આપ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે: "ઘોડા પર હોડા, હાથી પર જીન, વોરન હેસ્ટિંગ્સ કાશીથી દોડ્યા".

અલ્લુરી સીતારામ રાજુ અને રમ્પા બળવો

- નિર્દેશક એસએસ રાજામૌલીની આગામી પીરિયડ ડ્રામા ફિલ્મ 'રૌદ્રમ, રણમ, રૂઢિરમ' રિલીઝ થવાની તૈયારીમાં છે, જેનું સત્તાવાર શીર્ષક 'RRR' છે.
- 1920ના દાયકામાં બનેલી ફિલ્મ 'RRR' આદિવાસી સ્વાતંત્ર્ય સેનાની 'અલ્લુરી સીતારામ રાજુ' અને 'કોમરામ ભીમ'ના જીવન પર આધારિત કાલ્પનિક વાર્તા હોવાનું કહેવાય છે.

‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’ વિશે:

- > વર્ષ 1922માં, ભારતીય ક્રાંતિકારી ‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’એ મદ્રાસ ફોરેસ્ટ એક્ટ, 1882ના અમલ પર બ્રિટિશ રાજ સામે ‘રમ્પા વિદ્રોહ’નું નેતૃત્વ કર્યું હતું. આ કાયદા હેઠળ, આદિવાસીઓના તેમના પોતાના જંગલોમાં મુક્ત અવરજવર પર કડક નિયંત્રણો લાદવામાં આવ્યા હતા.
- > આ અધિનિયમના અમલને કારણે, આદિવાસી સમુદાયો ‘પરંપરાગત પોડુ ફાર્મિંગ સિસ્ટમ’ હેઠળ ખેતી કરવા સક્ષમ ન હતા. ‘પોડુ એગ્રીકલ્ચર સિસ્ટમ’માં ‘ઝુમ ખેતી’નો સમાવેશ થાય છે.
- > આ સશસ્ત્ર સંઘર્ષ વર્ષ 1924માં હિંસક ક્રિયામાં પરિણમ્યો, જેમાં ‘સીતારામ રાજુ’ને બ્રિટિશ સૈનિકો દ્વારા પકડી લેવામાં આવ્યા, એક ઝાડ સાથે બાંધી દેવામાં આવ્યા અને ફાયરિંગ ટુકડી દ્વારા ગોળી મારી દેવામાં આવી.
- > ‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’ને તેમની બહાદુરી માટે ‘માન્યમ વીરુડુ’ અથવા ‘જંગલના હીરો’નું બિરુદ આપવામાં આવ્યું છે.

કોમરામ ભીમ’ વિશે:

- > કોમરામ ભીમ (કોમુરામ ભીમ)નો જન્મ વર્ષ 1901માં તેલંગાણાના આદિલાબાદ જિલ્લામાં ‘ગોંડ સમુદાય’માં થયો હતો, અને ‘ચાંદા’ અને ‘બલ્લાલપુર’ રજવાડાના જંગલોમાં સ્થાયી થયેલી વસ્તીમાં ઉછર્યા હતા.
- > યુવાનીમાં, કોમરામ ભીમ જેલમાંથી ભાગી ગયા અને આસામમાં ચાના બગીચામાં કામ કરવા ગયા હતા. અહીં, તેણે ‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’ની આગેવાની હેઠળ ચાલી રહેલા બળવા વિશે સાંભળ્યું, અને તેની ગોંડ આદિજાતિને બચાવવા માટે બળવામાં ફૂટી પડ્યા.

રંપા (રમ્પા) બળવો:

- > વર્ષ 1922નો ‘રમ્પા બળવો’, જેને ‘મન્યમ બળવા’ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે, તે બ્રિટિશ ભારત હેઠળ ‘મદ્રાસ પ્રેસિડેન્સી’ની ગોદાવરી શાખામાં ‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’ના નેતૃત્વમાં શરૂ થયેલો આદિવાસી બળવો હતો. આ બળવો ઓગસ્ટ 1922 માં શરૂ થયો હતો અને મે 1924 માં ‘રાજુ’ને જેલમાં નાખવામાં આવ્યા અને તેની હત્યા કરવામાં આવી ત્યાં સુધી ચાલુ રહ્યો.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસાના સંરક્ષણ માટે આંતર-સરકારી સમિતિ દ્વારા ‘માનવતાનો અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસો’ની પ્રતિનિધિ યાદીમાં ‘કલકત્તામાં દુર્ગા પૂજા’નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
 2. ભારતના 14 ‘અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસા તત્વો’નો યુનેસ્કોની પ્રતિનિધિ યાદીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.
 3. ‘દુર્ગા પૂજા’ એ પાંચ દિવસનો તહેવાર છે, જે નવ દિવસીય નવરાત્રિ ઉત્સવની પાંચમી રાત્રે શરૂ થાય છે અને દસમા દિવસે એટલે કે દશમીએ સમાપ્ત થાય છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
 (C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 2) સાલાર મસૂદ અને રાજા સુહલદેવ વચ્ચે થયેલ યુદ્ધ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. ગાઝી મિયાની પૂજા કરનારા કેટલાક લોકો ‘સુહલદેવ’ને સ્થાનિક જનજાતિના રાજા તરીકે જુએ છે.
 2. ફેબ્રુઆરી 2016 માં, તત્કાલિન ભાજપ અધ્યક્ષ અમિત શાહે સુહલદેવને રાષ્ટ્રીય નાયક તરીકે બિરદાવ્યા હતા અને બહારાઈમાં રાજા સુહલદેવની પ્રતિમાનું અનાવરણ કર્યું હતું.
 3. ભારતીય રેલ્વે દ્વારા ગાઝીપુરથી ‘સુહલદેવ એક્સપ્રેસ’ શરૂ કરવામાં આવી છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
 (C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 3) રાજા ચૈત સિંહ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. 18મી સદીના અંત સુધીમાં, બનારસે અવધના નવાબથી તેની સ્વતંત્રતા જાહેર કરી દીધી હતી.
 2. 1771માં મહારાજા ચૈત સિંહે બ્રિટિશ અધિકારીઓની મદદથી બનારસની ગાદી મેળવી.
 3. મહારાજાએ હેસ્ટિંગ્સના નિયંત્રણ હેઠળનો તેમનો અધિકારક્ષેત્ર ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીને ટ્રાન્સફર કર્યો.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
 (C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3
- 4) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. વર્ષ 1922માં, ભારતીય ક્રાંતિકારી ‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’એ મદ્રાસ ફોરેસ્ટ એક્ટ, 1882ના અમલ પર બ્રિટિશ રાજ સામે ‘રમ્પા વિદ્રોહ’નું નેતૃત્વ કર્યું હતું.
 2. ‘અલ્લુરી સીતારામ રાજુ’ને તેમની બહાદુરી માટે ‘માન્યમ વીરુડુ’ અથવા ‘જંગલના હીરો’નું બિરુદ આપવામાં આવ્યું છે.
 3. વર્ષ 1922નો ‘રમ્પા બળવો’, જેને ‘મન્યમ બળવા’ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
 (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
 (C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

8 અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો

એની રાઈસ

- વિશ્વ વિખ્યાત ગોથિક નવલકથા 'ઈન્ટરવ્યુ વિથ ધ વેમ્પાયર'ની લેખિકા એન રાઈસનું તાજેતરમાં 80 વર્ષની વયે નિધન થયું છે. 'એની રાઈસ'નો જન્મ 'ન્યૂ ઓર્લિયન્સ' (યુએસએ)માં વર્ષ 1941માં થયો હતો અને તેમની ઘણી નવલકથાઓ આ સ્થાન પર આધારિત છે. એક આઈરિશ કેથોલિક પરિવારમાં ઉછરેલી, રાઈસે તેના 2008ના સંસ્મરણો - કૉલ આઉટ ઓફ ડાર્કનેસ: અ સ્પિરિચ્યુઅલ કન્ફેશનમાં તેની આધ્યાત્મિક યાત્રાના ઉતાર-ચઢાવ વિશે લખ્યું હતું. તેમની પ્રથમ નવલકથા 'ઈન્ટરવ્યુ વિથ ધ વેમ્પાયર' વર્ષ 1976માં પ્રકાશિત થઈ હતી અને તે જ વર્ષે 'બેસ્ટ સેલર' બની હતી. આ નવલકથા પર હોલીવુડ અભિનેતા ટોમ ક્રુઝ અને બ્રાડ પિટ દ્વારા એક ફિલ્મ પણ બનાવવામાં આવી હતી. તેણે પાછળથી 'ધ વેમ્પાયર ક્રોનિકલ્સ' નામની શ્રેણીનું નિર્માણ પણ કર્યું. આ સિવાય વર્ષ 2002માં તેમની બીજી નોવેલ 'ક્વીન ઓફ ધ ડેમ્ડ' પર પણ એક ફિલ્મ બની હતી.

મહાકવિ સુબ્રહ્મણ્ય ભારતી

- 11 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ઉપરાષ્ટ્રપતિએ મહાન સ્વાતંત્ર્ય સેનાની અને મહાન કવિ સુબ્રહ્મણ્ય ભારતીને તેમની જન્મજયંતિ પર શ્રદ્ધાંજલિ આપી. તમિલ કવિતા અને ગદ્યમાં ભારતીના નવીન યોગદાનને કારણે 20મી સદીમાં તમિલ સાહિત્યમાં પુનરુજ્જીવનને જન્મ આપ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે. તેમણે અંગ્રેજીમાં પણ વિપુલ પ્રમાણમાં લખ્યું છે. સુબ્રમણ્યમ ભારતીનો જન્મ સી. સુબ્રમણ્યમ તરીકે 1882માં 'એટ્ટાયપુરમ' ખાતે થયો હતો, જે હાલના તમિલનાડુમાં 'થુથુકુડી'માં આવેલું છે. તેમણે પ્રારંભિક શિક્ષણ વારાણસીમાંથી મેળવ્યું હતું. તેઓ માત્ર 11 વર્ષના હતા જ્યારે એટ્ટાયપુરમના તત્કાલિન રાજાએ તેમની કવિતાથી પ્રભાવિત થઈને તેમને 'ભારતી' એટલે કે 'દેવી સરસ્વતીના આશીર્વાદ'નું બિરુદ આપ્યું હતું. તેમની કેટલીક સૌથી પ્રસિદ્ધ કૃતિઓ તેમની માતૃભાષા તમિલમાં હોવા છતાં, સુબ્રમણ્યમ ભારતી ત્રણ વિદેશી ભાષાઓ સહિત 14 ભાષાઓમાં પ્રાવીણ્ય ધરાવતા હોવાનું માનવામાં આવે છે. તેમણે બાળ લગ્ન સામે ચિંતા વ્યક્ત કરી અને બ્રાહ્મણવાદ નાબૂદ કરવા અને ધાર્મિક સુધારાની હિમાયત કરી. તેમણે તેમના લખાણો માટે બ્રિટિશ સરકાર તરફથી કાર્યવાહીનો

સામનો કરવો પડ્યો અને તેમનું મોટાભાગનું જીવન દેશનિકાલમાં વિતાવ્યું. બાદમાં તે પોંડિચેરી (હાલનું પુડુચેરી) રહેવા ગયા, જે તે સમયે ફ્રેન્ચ શાસન હેઠળ હતું. ત્યાં તેમણે સાપ્તાહિક સામયિકોનું સંપાદન અને પ્રકાશન કર્યું. વર્ષ 1921 માં 38 વર્ષની નાની વયે તેમનું અવસાન થયું.

આંતરરાષ્ટ્રીય પર્વત દિવસ

- દર વર્ષે 11મી ડિસેમ્બરે વિશ્વભરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય પર્વત દિવસ ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસની ઉજવણીનો મુખ્ય હેતુ આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયને પર્વતીય વિસ્તારના ટકાઉ વિકાસના મહત્વ અને પર્વતીય ક્ષેત્ર પ્રત્યેની તેની જવાબદારીઓથી વાકેફ કરવાનો છે. પર્વતોમાં ટકાઉ વિકાસને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે વર્ષ 2003માં સંયુક્ત રાષ્ટ્ર મહાસભા દ્વારા આ દિવસની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. આ વર્ષના પર્વતોના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસની થીમ 'સસ્ટેનેબલ માઉન્ટેન ટુરિઝમ' છે, જે પર્યાવરણની દૃષ્ટિએ ટકાઉ અને ટકાઉ પ્રવાસનનાં મહત્વને રેખાંકિત કરવા અને તેના સામે આવતા પડકારોનો સામનો કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. યુએનના અંદાજ મુજબ, વિશ્વના લગભગ 15 ટકા લોકો પર્વતોમાં રહે છે અને વિશ્વના લગભગ અડધા જૈવવિવિધતા હોટસ્પોટ્સ પર્વતોમાં સ્થિત છે. પર્વતો પૃથ્વીની સપાટીના લગભગ 27 ટકા ભાગને આવરી લે છે. સામાન્ય લોકોના રોજિંદા જીવન માટે પર્વતો માત્ર જરૂરી નથી, પરંતુ ટકાઉ વિકાસના દૃષ્ટિકોણથી પણ તેનું ખૂબ મહત્વ છે.

રોયલ ગોલ્ડ મેડલ - 2022

- અમદાવાદ સ્થિત 'બાલકૃષ્ણ દોશી'ને 'રોયલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ બ્રિટિશ આર્કિટેક્ટ' (RIBA) દ્વારા 'રોયલ ગોલ્ડ મેડલ-2022' એનાયત કરવામાં આવશે, જે આર્કિટેકચર માટે વિશ્વનું સર્વોચ્ચ સન્માન છે. 94 વર્ષીય બાલકૃષ્ણ દોશીને તેમની સાત દાયકા લાંબી કારકિર્દી દરમિયાન દેશભરમાં 100 થી વધુ પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવા બદલ આ સન્માન આપવામાં આવી રહ્યું છે. નોંધનીય છે કે 'રોયલ ગોલ્ડ મેડલ' એવી વ્યક્તિ કે સમૂહને એનાયત કરવામાં આવે છે જેણે આર્કિટેકચરની પ્રગતિમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું હોય. 'પ્રિત્ઝકર પ્રાઈઝ' વિજેતા બાલકૃષ્ણ દોશી સ્થાનિક તકનીકો સાથે સમાધાન

કર્યા વિના આર્કિટેક્ચરલ શિક્ષણને પ્રભાવિત કરવામાં અને આધુનિકતાના નવીન વિચારોને પ્રભાવિત કરવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી રહ્યા છે.

14 ડિસેમ્બર: રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસ

- રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસ દર વર્ષે 14 ડિસેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસ ઉર્જા કાર્યક્ષમતા અને સંરક્ષણના મહત્વ વિશે લોકોમાં જાગૃતિ ફેલાવવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે ઉર્જા મંત્રાલય હેઠળ ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસ 1991 થી કેન્દ્રીય ઉર્જા મંત્રાલય હેઠળના બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી દ્વારા આયોજિત કરવામાં આવે છે.

રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસ

- રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય લોકોને ઉર્જા કાર્યક્ષમતા અને સંરક્ષણ વિશે જાગૃત કરવાનો છે. ઉર્જા કાર્યક્ષમતા અને સંરક્ષણ ક્ષેત્રે ભારતની સિદ્ધિઓ આ દિવસે પ્રદર્શિત થાય છે. આ દિવસે, ઉદ્યોગો, સંસ્થાઓ, થર્મલ પાવર સ્ટેશનો, ઝોનલ રેલ્વે સ્ટેશનો, નગરપાલિકાઓ, વીજ વિતરણ કંપનીઓ, હોટેલો, હોસ્પિટલો અને શોપિંગ મોલ્સ વગેરેને ઉર્જા કાર્યક્ષમતા અને સંરક્ષણ ક્ષેત્રે ઉત્તમ કાર્ય કરવા બદલ પુરસ્કાર આપવામાં આવે છે.
- ઉર્જા સંરક્ષણ અધિનિયમ, 2001 હેઠળ ઉર્જા કાર્યક્ષમતા બ્યુરોની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી, તે એક વૈધાનિક સંસ્થા છે. બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી વીજળીના યોગ્ય ઉપયોગ માટે સરકારને મદદ કરે છે.

મ્યાનમાર: રાષ્ટ્રીય એકતા સરકાર સત્તાવાર રીતે ટેથર ક્રિપ્ટોકરન્સી સ્વીકારી

- મ્યાનમારની National Unity Government એ ટેથર નામની વિશ્વની સૌથી મોટી ક્રિપ્ટોકરન્સીના ઉપયોગની મંજૂરી આપી છે.

મુખ્ય બિંદુ

- ટેથર ક્રિપ્ટોકરન્સીનો ઉપયોગ સત્તાવાર ચલણ તરીકે કરવામાં આવશે.
- આ પગલાથી ભંડોળ એકત્ર કરવામાં અને ચૂકવણી કરવાનું સરળ બનશે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- National Unity Government (NUG) માં લોકશાહી તરફી જૂથો અને મ્યાનમારના નાગરિક વહીવટના કેટલાક સભ્યોનો સમાવેશ થાય છે. NUG મ્યાનમારમાં શાસક લશ્કરી સરકારને તોડી પાડવા માટે તેની ક્રાંતિ માટે ભંડોળ એકત્ર કરવા માટે કામ કરી રહી છે. બીજા પગલામાં, લશ્કરી સરકારે NUG ને આતંકવાદી તરીકે ઘોષિત કરેલ છે.

ટેથર

- ટેથર એ ક્રિપ્ટોકરન્સી છે, જે ઇથેરિયમ બ્લોકચેન પર હોસ્ટ કરવામાં આવે છે. તેના ટોકન્સ ટેથર લિમિટેડ દ્વારા જારી કરવામાં આવે છે. ટેથર લિમિટેડ Bitfinex ના માલિકો દ્વારા નિયંત્રિત છે. ટેથરને સ્ટેબલકોઈન કહેવામાં આવે છે કારણ કે તે મૂળરૂપે હંમેશા \$1 ની બરાબર હોય તે રીતે ડિઝાઈન કરવામાં આવ્યું હતું. તેને બિટકોઈન જેવી ક્રિપ્ટોકરન્સીની જેમ જ ટ્રાન્સફર કરી શકાય છે. આમ, સરકારો અને અન્ય સત્તાવાળાઓ માટે ચૂકવણીને ટ્રેક કરવી અથવા અટકાવવી મુશ્કેલ બની જાય છે.

ટેથરનું બજાર મૂલ્ય

- ટેથરનું બજાર મૂલ્ય \$76 બિલિયન છે.

ક્રિપ્ટોકરન્સી

- તે એક ડિજિટલ એસેટ છે જે વિનિમયના માધ્યમ તરીકે કાર્ય કરે છે જ્યાં વ્યક્તિગત સિક્કાઓની માલિકીનો રેકૉર્ડ કોમ્પ્યુટરાઈઝડ ડેટાબેઝના રૂપમાં ખાતાવહીમાં સંગ્રહિત થાય છે. આ રેકૉર્ડ્સ મજબૂત સંકેતલિપીનો ઉપયોગ કરીને સંગ્રહિત કરવામાં આવે છે જેથી કરીને વ્યવહારનો રેકૉર્ડ સુરક્ષિત કરી શકાય.

પ્રથમ ક્રિપ્ટોકરન્સી

- બિટકોઈન એ 2009માં ઓપન સોર્સ સોફ્ટવેર તરીકે રજૂ કરાયેલ પ્રથમ ક્રિપ્ટોકરન્સી છે. તે પ્રથમ વિકેન્દ્રિત ક્રિપ્ટોકરન્સી છે.

15મી ડિસેમ્બર: સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની પુણ્યતિથિ

- 15 ડિસેમ્બર સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની પુણ્યતિથિના અવસર પર દેશભરમાં તેમને શ્રદ્ધાંજલિ આપવામાં આવી હતી. તેઓ દેશના પહેલા નાયબ વડાપ્રધાન અને ગૃહમંત્રી હતા. તેમને ભારતના લોખંડી પુરુષ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ

- સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલનો જન્મ 31 ઓક્ટોબર, 1875 ના રોજ થયો હતો, તેઓ ભારતના પ્રથમ નાયબ વડા પ્રધાન અને ગૃહ પ્રધાન હતા. તેઓ મહાન સ્વાતંત્ર્ય સેનાની હતા. આઝાદી પછી રજવાડાઓના એકીકરણમાં તેમની ભૂમિકા અત્યંત મહત્વની હતી. હૈદરાબાદને ભારતમાં સમાવવામાં તેમની ભૂમિકા ખૂબ મહત્વની હતી. તેઓ 15 ઓગસ્ટ 1947 થી 15 ડિસેમ્બર 1950 સુધી દેશના પ્રથમ ગૃહમંત્રી અને નાયબ વડાપ્રધાન હતા. 15 ડિસેમ્બર 1950ના રોજ તેમનું અવસાન થયું.
- રાષ્ટ્રીય એકતા અને અખંડિતતા માટે સરદાર પટેલ પુરસ્કાર
- આ એવોર્ડ એવા લોકોને આપવામાં આવશે જેમણે રાષ્ટ્રીય એકીકરણમાં યોગદાન આપ્યું છે. દેશના પ્રથમ ગૃહમંત્રી સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલે પોતાનું સમગ્ર જીવન દેશના એકીકરણ માટે સમર્પિત કર્યું હતું. તેમના પ્રયાસોથી જ ભારતનું વર્તમાન સ્વરૂપ શક્ય બન્યું છે. રાષ્ટ્રીય એકતા પુરસ્કાર તેમના નામે રાખવો એ દેશભરમાંથી તેમને શ્રદ્ધાંજલિ છે, તે લોકોને ભારતની એકતા જાળવવા માટે પ્રેરણા આપશે.

16 ડિસેમ્બર: વિજય દિવસ

- દર વર્ષે 16 ડિસેમ્બરને ભારતમાં વિજય દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે, તે 1971ના યુદ્ધમાં ભારતની જીતને દર્શાવે છે. આ દિવસે, 1971ના યુદ્ધમાં શહીદ થયેલા બહાદુર સૈનિકોને શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરવામાં આવે છે. આ યુદ્ધ દ્વારા બાંગ્લાદેશ પાકિસ્તાનથી સ્વતંત્ર થયું અને પાકિસ્તાની સેનાએ ભારતને બિનશરતી શરણાગતિ સ્વીકારવી પડી. આ યુદ્ધમાં 2500-3843 ભારતીય સૈનિકો શહીદ થયા હતા. બીજી તરફ આ યુદ્ધમાં પાકિસ્તાનના લગભગ 9000 સૈનિકો માર્યા ગયા હતા.
- રસપ્રદ તથ્ય: અમર જવાન જ્યોતિ 1971ના યુદ્ધમાં શહીદ થયેલા બહાદુર સૈનિકોના સન્માનમાં નવી દિલ્હીમાં ઈન્ડિયા ગેટ પાસે બનાવવામાં આવી હતી. તેનું ઉદ્ઘાટન 26 જાન્યુઆરી 1972ના રોજ તત્કાલિન વડાપ્રધાન ઈન્દિરા ગાંધીએ કર્યું હતું.

પૃષ્ઠભૂમિ

- નવો દેશ પાકિસ્તાન 1947 માં ભારતના ભાગલા દ્વારા અસ્તિત્વમાં આવ્યો, પાકિસ્તાનનો નોંધપાત્ર ભાગ “પૂર્વ પાકિસ્તાન” (હાલનું બાંગ્લાદેશ) હતો. પૂર્વ પાકિસ્તાન ભૌગોલિક રીતે પાકિસ્તાનથી ઘણું દૂર હતું, ઉપરાંત તે ભાષાકીય અને સાંસ્કૃતિક રીતે પાકિસ્તાનથી ઘણું અલગ હતું. તેથી, સમયની સાથે, પૂર્વ પાકિસ્તાનમાં આઝાદીની માંગ વધવા લાગી.

1971નું યુદ્ધ

- ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે 1971નું યુદ્ધ બે મોરચે લડાયું હતું. આ યુદ્ધ 3 ડિસેમ્બર, 1971ના રોજ શરૂ થયું હતું. આ યુદ્ધ ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે પૂર્વી અને પશ્ચિમી મોરચે લડવામાં આવ્યું હતું. આ યુદ્ધમાં પાકિસ્તાનનો પરાજય થયો હતો. જેના પરિણામે પાકિસ્તાનના લેફ્ટનન્ટ જનરલ A.A. K. નિયાઝીએ 16 ડિસેમ્બર 1971ના રોજ 93,000 પાકિસ્તાની સૈનિકો સાથે આત્મસમર્પણ પત્ર પર સહી કરવી પડી હતી. આ યુદ્ધ સાથે, પૂર્વ પાકિસ્તાનને આઝાદી મળી અને બાંગ્લાદેશના રૂપમાં એક નવંસ રાષ્ટ્ર બન્યું.

F1 ચેમ્પિયન લુઈસ હેમિલ્ટનને નાઈટહુડ એનાયત કરવામાં આવ્યો

- 15 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, સાત વખતના ફોર્મ્યુલા વન (F1) ચેમ્પિયન લુઈસ હેમિલ્ટનને મોટરસ્પોર્ટની સેવાઓ માટે “નાઈટહુડ”નું બિરુદ મળ્યું.

મુખ્ય બિંદુ

- અબુ ધાબી ગ્રાન્ડ પ્રિક્સમાં હાર્યાના થોડા દિવસો બાદ તેને નાઈટહુડ મળ્યો. તે 12 ડિસેમ્બર 2021ના રોજ રેડ બુલ ડ્રાઈવર મેક્સ વર્સ્ટાપેન સામે હારી ગયો.
- લુઈસ હેમિલ્ટનના નામે 103 રેસ સાથે સૌથી વધુ રેસ જીતવાનો રેકોર્ડ છે.
- સાત વખત ડ્રાઈવર્સ ચેમ્પિયનશિપ જીતવામાં તે જર્મનીના માઈકલ શુમાકર સાથે બરાબરી પર છે.
- હેમિલ્ટન નાઈટહુડ મેળવનાર ચોથો F1 ડ્રાઈવર છે.
- તેમના પહેલા, દિવંગત ઓસ્ટ્રેલિયાઈ જેક બ્રેબમ, સ્ટર્લિંગ મોસ અને જેકી સ્ટુઅર્ટને નાઈટની ઉપાધિ આપવામાં આવી છે.
- જોકે, લુઈસ હેમિલ્ટન એકમાત્ર વ્યક્તિ છે જેને રેસિંગ દરમિયાન આ એવોર્ડ મળ્યો છે.

નાઈટહુડ ખેલાડીઓ

- નાઈટહુડ મેળવનાર અન્ય ખેલાડીઓમાં નીચેનાનો સમાવેશ થાય છે:
- સાયકલિંગ ટુર ડી ફ્રાન્સ વિજેતા બ્રેડલી વિગિન્સ
- ઓલિમ્પિક 5,000 અને 10,000 મીટરમાં ગોલ્ડ મેડલ વિજેતા મો ફ્રાહ
- બે વખતનો વિમ્બલ્ડન ચેમ્પિયન એન્ડી મરે
- ઈંગ્લેન્ડનો ક્રિકેટર એલિસ્ટર ફૂક

સર લેવિસ કાર્લ ડેવિડસન હેમિલ્ટન

- તે બ્રિટિશ રેસિંગ ડ્રાઈવર છે જે હાલમાં મર્સિડીઝ માટે ફોર્મ્યુલા વનમાં સ્પર્ધા કરે છે. તે અગાઉ 2007 થી 2012 સુધી

મેકલેરેન માટે ડ્રાઇવ કરી ચૂક્યો છે. તેણે F1 માં સંયુક્ત રેકોર્ડ સાત વર્લ્ડ ડ્રાઇવર્સ ચેમ્પિયનશિપ ટાઇટલ જીત્યા અને સૌથી વધુ જીત (103), પોડિયમ ફિનિશ (182) અને પોલ પોઝિશન્સ (103) નો રેકોર્ડ ધરાવે છે. ટાઇમના 2020 અંકમાં, તેમને 100 સૌથી પ્રભાવશાળી લોકોમાંના એક તરીકે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવ્યા હતા.

- નવી ઉડાન: UPSC, SSC અને SPSC પ્રિલિમ્સ ક્લિયર કરનારા વિદ્યાર્થીઓ માટે મદદ.
- શીખો અને કમાઓ: યુવાનો માટે કૌશલ્ય વિકાસ કાર્યક્રમ.
- પ્રધાનમંત્રી વિકાસ કાર્યક્રમ
- જિયો પારસી: ભારતમાં ઘટતી પારસી વસ્તીને સમાવવા માટે.
- ઉસ્તાદ
- નવી મંઝિલ

18 ડિસેમ્બર: ભારતમાં લઘુમતી અધિકાર દિવસ

- ભારતમાં 18 ડિસેમ્બર 2018 ના રોજ લઘુમતી અધિકાર દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. લઘુમતી સમુદાયોના અધિકારો વિશે જાગૃતિ ફેલાવવા માટે ભારતમાં દર વર્ષે 18 ડિસેમ્બરે લઘુમતી અધિકાર દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. આ દિવસ નિમિત્તે વિવિધ સ્થળોએ સેમિનાર, કોન્ફરન્સ અને કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

ભારતમાં લઘુમતીઓ

- ભારતમાં મુખ્ય લઘુમતી જૂથો મુસ્લિમ, શીખ, ખ્રિસ્તી, બૌદ્ધ, પારસી અને જૈન છે.
- ભારતમાં કુલ વસ્તીના 19% લઘુમતીઓ છે.
- જમ્મુ અને કાશ્મીર, મેઘાલય, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ અને લક્ષદ્વીપ એ કેટલાક રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો છે જેમાં બહુમતી સૂચિત લઘુમતીઓ છે.
- રાષ્ટ્રીય લઘુમતી આયોગની સ્થાપના રાષ્ટ્રીય લઘુમતી આયોગ અધિનિયમ, 1992 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
- 18 ડિસેમ્બર, 1992ના રોજ, યુનાઈટેડ નેશન્સ ધર્મ, ભાષા, રાષ્ટ્ર અને જાતિના આધારે લઘુમતીઓ સામે થતા ભેદભાવને રોકવા માટે “રાષ્ટ્ર, જાતિ, ધર્મ અને ભાષાના આધારે લોકોના અધિકારોની ઘોષણા” બહાર પાડી.

લઘુમતીઓ માટેની યોજનાઓ

- લઘુમતી મંત્રાલય હાલમાં ભારતમાં લઘુમતીઓ માટે નીચેની યોજનાઓ અમલમાં મૂકી રહ્યું છે:
- પ્રિ-મેટ્રિક શિષ્યવૃત્તિ યોજના, મેરિટ-કમ-મીન્સ આધારિત યોજના: વિદ્યાર્થીઓના શૈક્ષણિક સશક્તિકરણ માટે.
- મૌલાના આઝાદ નેશનલ ફેલોશિપ સ્કીમ.
- નયા સવેરા: આ યોજના લઘુમતી વસ્તીના આર્થિક રીતે નબળા વર્ગોને મફત કોચિંગ વર્ગો પ્રદાન કરે છે.
- પઢો પરદેશ: તેહ આર્થિક રીતે નબળા વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને વ્યાજ સબસિડી પૂરી પાડે છે.
- નવી રોશની: લઘુમતી સમુદાયોની મહિલાઓમાં નેતૃત્વના ગુણોનો વિકાસ.

18 ડિસેમ્બર: આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થળાંતર દિવસ

- દર વર્ષે 18 ડિસેમ્બરને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થળાંતર દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા 4 ડિસેમ્બર 2000 ના રોજ ઠરાવ 55/93 પસાર કરીને તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. તેનો હેતુ સ્થળાંતર કરનારાઓના અધિકારોનું રક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

મુખ્ય બિંદુ

- આ પહેલો એવો કરાર છે જેમાં તમામ દેશોએ સંમતિ આપી છે અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થળાંતર સંબંધિત તમામ પાસાઓ પર ચર્ચા કરી છે. જોકે, અમેરિકા આમાં સામેલ નથી. જેમાં સ્થળાંતર સંબંધિત સમસ્યાઓના નિરાકરણ માટે 23 ઉદ્દેશો નક્કી કરવામાં આવ્યા છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- હાલમાં વિશ્વભરમાં 250 મિલિયનથી વધુ સ્થળાંતર કરનારાઓ છે, તેઓ વિશ્વની વસ્તીના 3% છે. પરંતુ વૈશ્વિક GDPમાં તેમનું યોગદાન 10% છે. આ તેમના મૂળ દેશના વિકાસને પણ મોટા પ્રમાણમાં વધારે છે. આ સમજૂતીની શરૂઆત 2017માં થઈ હતી જ્યારે સંયુક્ત રાષ્ટ્રના સભ્ય દેશો ‘શરણાર્થીઓ અને સ્થળાંતર માટેના ન્યૂયોર્ક ઘોષણા’ પર સહમત થયા હતા.

ભારતમાં પ્રવાસ

- COVID-19 કટોકટી સાથે, ભારતમાં સ્થળાંતર વધ્યું છે. 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ, સ્થળાંતર કરનારાઓની સંખ્યા 45.6 કરોડ હતી. આ દેશની વસ્તીના લગભગ 38% છે. 2001 માં, સ્થળાંતરિત વસ્તી 315 મિલિયન હતી. 2001 અને 2011 વચ્ચે સ્થળાંતરિત વસ્તીમાં 18%નો વધારો થયો છે.
- ભારતમાં, આંતર-રાજ્ય સ્થળાંતરનું મુખ્ય કારણ લગ્ન છે. સ્ત્રીઓનું સ્થળાંતર પુરુષો કરતાં વધુ છે. 39% પુરુષોની સરખામણીમાં 83% સ્ત્રીઓ લગ્નથી વધુ પ્રભાવિત થાય છે.

હૈતીના ફ્રીડમ સૂપને યુનેસ્કોની સાંસ્કૃતિક વારસાની યાદીમાં સામેલ કરવામાં આવ્યું

- 16 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સાંસ્કૃતિક એજન્સી, UNESCO એ અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસાની સૂચિમાં 'જૌમૌ સૂપ' નામના પરંપરાગત હૈતીયન સૂપનો સમાવેશ કર્યો.

મુખ્ય બિંદુ

- આ હૈતીયન સૂપને વ્યાપકપણે હૈતીની સ્વતંત્રતાના પ્રતીક તરીકે ગણવામાં આવે છે.
- જૌમૌ સૂપ એક વાનગી કરતાં વધુ છે. તે હૈતીયન સ્વતંત્રતાના નાયકો અને નાયિકાઓની વાર્તા તેમજ માનવ અધિકારો અને સખત મહેનતથી મેળવેલી સ્વતંત્રતા માટેના તેમના સંઘર્ષની વાર્તા કહે છે.
- તે સ્કવોશ-આધારિત સૂપ છે અને 1 જાન્યુઆરી, 1804 ના રોજ હૈતી સ્વતંત્ર થયું ત્યાં સુધી ફ્રેન્ચ વર્ચસ્વ હેઠળના ગુલામો માટે લાંબા સમયથી પ્રતિબંધિતનું પ્રતીક બની ગયું છે.
- હૈતીના લોકોએ સૂપ ખાઈને તેમની સ્વતંત્રતાની ઉજવણી કરી હતી.
- તેઓ પરંપરાગત રીતે ગુલામીમાંથી તેમની મુક્તિની વર્ષગાંઠની ઉજવણી માટે નવા વર્ષના દિવસે આ સૂપ પીરસે છે.

અમૂર્ત હેરિટેજ સૂચિનો હેતુ

- અમૂર્ત હેરિટેજ સૂચિ વિશ્વભરના સમુદાયોની પરંપરાઓ અને માહિતીની દૃશ્યતામાં સુધારો કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તૈયાર કરવામાં આવી છે. આ સૂચિમાં અરબી સુલેખનથી લઈને ઈટાલિયન ટ્રફલ શિકાર સુધીની પરંપરાઓનો સમાવેશ થાય છે.

જૌમૌ સૂપ

- આ હૈતીયન ભોજનનું હળવું મસાલેદાર સૂપ છે. તે પરંપરાગત રીતે કોળાના સ્કવોશ સાથે રાંધવામાં આવે છે.
- અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસો (Intangible Cultural Heritage)
- તે એક પ્રથા, અભિવ્યક્તિ, પ્રતિનિધિત્વ, જ્ઞાન અથવા કૌશલ્ય છે, જેને યુનેસ્કો સાંસ્કૃતિક વારસાનો એક ભાગ માને છે. અમૂર્ત વારસામાં રિવાજો, માન્યતાઓ, લોકકથાઓ, જ્ઞાન, પરંપરાઓ અને ભાષા જેવી બિન-ભૌતિક બૌદ્ધિક સંપત્તિનો સમાવેશ થાય છે.

કોન્યાક નાગા

- નાગાલેન્ડ 'મોન' ડિસ્ટ્રિક્ટ લિવિંગ કોગ્રેક રેગ્યુલરલી આદિજાતિ 'કોગનેક યુનિયન' (કોન્યાક યુનિયન - KU) ની સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે જે સોમવારે કોગનેકની જમીન પર સશસ્ત્ર દળો સાથે તેમનો "અસહકાર" ચાલુ રાખવા માટે નવા નિયમો છે. જાહેર કરવામાં આવ્યું છે. ઓટીંગ ગામમાં સુરક્ષા અથડામણમાં 14 નાગરિકો માર્યા ગયા બાદ તાજેતરમાં આ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.

કોન્યાક નાગા સમુદાય વિશે:

- કોન્યાક નાગા એ તમામ નાગા જાતિઓમાં સૌથી મોટો સમુદાય છે.
- તેઓ નાગાલેન્ડના મોન જિલ્લામાં રહે છે - જેને 'ધ લેન્ડ ઓફ ધ એંગ્સ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- આંગસ/વાંગ તેમના પરંપરાગત વડાઓ છે જેમને તેઓ ખૂબ માન આપે છે.
- આ જાતિના લોકો દુશ્મનનો શિરચ્છેદ કર્યા પછી તેમના ચહેરા પર ટેટૂ બનાવે છે.
- બંદૂક બનાવવી, આયર્ન-મેકિંગ, પિત્તળનું કામ કરવું અને ગનપાવડર બનાવવું તેમને અન્ય સમુદાયોથી અલગ પાડે છે. આ લોકો 'જંગલાઉ' (માચેટ્સ) અને લાકડાના શિલ્પો બનાવવામાં પણ નિષ્ણાત છે.
- તહેવારો: કોન્યાક સમુદાયનો સૌથી મોટો તહેવાર એઓલેંગ, એપ્રિલના પ્રથમ સપ્તાહમાં (1-6) વસંતને આવકારવા અને બીજ રોપતા પહેલા જમીન પર સર્વશક્તિમાન (કહેવાંગ) ના આશીર્વાદ લેવા માટે ઉજવવામાં આવે છે.
- 'લાઓ ઓંગ મો' એ તેમનો બીજો તહેવાર છે, જે ઓગસ્ટ/સપ્ટેમ્બર મહિનામાં ઉજવવામાં આવતો પરંપરાગત લણણીનો તહેવાર છે.

SGTF ટેસ્ટ કીટ

- ઔપચારિક રીતે 'ડ-જીન ટાર્ગેટ ફેલ્ચોર ટેસ્ટ(SGTF)' જેને આ પ્રોક્સી ટેસ્ટનો ઉપયોગ કરીને કહેવામાં આવે છે 'Omikron'નો ઉપયોગ વેરિઅન્ટની વહેલી શોધ માટે કરી શકાય છે.
- આ પરીક્ષણમાં, 'ડ-જીન'ની ગેરહાજરી શોધી કાઢવામાં આવે છે, જે 'કોવિડ સંક્રમિત દર્દી'માં 'ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટ'ની હાજરી સૂચવે છે.
- ડ-જીન, 'ઓમિક્રોન વેરિઅન્ટ' મળી નથી. વેરિઅન્ટમાં પહેલાથી જ કેટલાક પરિવર્તનો થયા છે. આ નવા 'વેરિઅન્ટ'માં એસ જીન ગાયબ થઈ ગયો છે.

પ્રશ્નોત્તરી

1) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 'એની રાઈસ'નો જન્મ 'ન્યૂ ઓર્લિયન્સ' (યુએસએ)માં વર્ષ 1941માં થયો હતો અને તેમની ઘણી નવલકથાઓ આ સ્થાન પર આધારિત છે.
2. તેમની પ્રથમ નવલકથા 'ઈન્ટરવ્યુ વિથ ધ વેમ્પાયર' વર્ષ 1976માં પ્રકાશિત થઈ હતી અને તે જ વર્ષે 'બેસ્ટ સેલર' બની હતી.
3. વર્ષ 2002માં તેમની બીજી નોવેલ 'ક્વીન ઓફ ધ ડેમ્ડ' પર પણ એક ફિલ્મ બની હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

2) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 11 ડિસેમ્બર, 2021 ના રોજ, ઉપરાષ્ટ્રપતિએ મહાન સ્વાતંત્ર્ય સેનાની અને મહાન કવિ સુબ્રહ્મણ્ય ભારતીને તેમની જન્મજયંતિ પર શ્રદ્ધાંજલિ આપી.
2. સુબ્રહ્મણ્યમ ભારતીનો જન્મ સી. સુબ્રહ્મણ્યમ તરીકે 1882માં 'એટ્ટાયપુરમ' ખાતે થયો હતો.
3. એટ્ટાયપુરમના તત્કાલિન રાજાએ તેમની કવિતાથી પ્રભાવિત થઈને તેમને 'ભારતી' એટલે કે 'દેવી સરસ્વતીના આશીર્વાદ'નું બિરુદ આપ્યું હતું.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

3) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. દર વર્ષે 11મી ડિસેમ્બરે વિશ્વભરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય પર્વત દિવસ ઉજવવામાં આવે છે.
2. આ વર્ષના પર્વતોના આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસની થીમ 'સસ્ટેનેબલ માઉન્ટેન ટુરિઝમ' છે.
3. યુએનના અંદાજ મુજબ, વિશ્વના લગભગ 15 ટકા લોકો પર્વતોમાં રહે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

4) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. અમદાવાદ સ્થિત 'બાલકૃષ્ણ દોશી'ને 'રોયલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ બ્રિટિશ આર્કિટેક્ટ' (RIBA) દ્વારા 'રોયલ ગોલ્ડ મેડલ-2022' એનાયત કરવામાં આવશે.
2. 94 વર્ષીય બાલકૃષ્ણ દોશીને તેમની સાત દાયકા લાંબી કારકિર્દી દરમિયાન દેશભરમાં 100 થી વધુ પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવા બદલ આ સન્માન આપવામાં આવી રહ્યું છે.
3. નોંધનીય છે કે 'રોયલ ગોલ્ડ મેડલ' એવી વ્યક્તિ કે સમૂહને એનાયત કરવામાં આવે છે જેણે આર્કિટેક્ચરની પ્રગતિમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું હોય.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

5) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. રાષ્ટ્રીય ઉર્જા સંરક્ષણ દિવસ દર વર્ષે 14 ડિસેમ્બરે ઉજવવામાં આવે છે.
2. આ દિવસ 1991 થી કેન્દ્રીય ઉર્જા મંત્રાલય હેઠળના બ્યુરો ઓફ એનર્જી એફિશિયન્સી દ્વારા આયોજિત કરવામાં આવે છે.
3. ઉર્જા સંરક્ષણ અધિનિયમ, 2001 હેઠળ ઉર્જા કાર્યક્ષમતા બ્યુરોની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

6) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. મ્યાનમારની National Unity Government એ ટેથર નામની વિશ્વની સૌથી મોટી ક્રિપ્ટોકરન્સીના ઉપયોગની મંજૂરી આપી છે.
2. બિટકોઈન એ 2009માં ઓપન સોર્સ સોફ્ટવેર તરીકે રજૂ કરાયેલ પ્રથમ ક્રિપ્ટોકરન્સી છે.
3. ટેથર એ ક્રિપ્ટોકરન્સી છે, જે ઇથેરિયમ બ્લોકચેન પર હોસ્ટ કરવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

7) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 15 ડિસેમ્બર સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની પુણ્યતિથિના અવસર પર દેશભરમાં તેમને શ્રદ્ધાંજલિ આપવામાં આવી હતી.
2. તેમને ભારતના લોખંડી પુરુષ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
3. સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલનો જન્મ 31 ઓક્ટોબર, 1875 ના રોજ થયો હતો, તેઓ ભારતના પ્રથમ નાયબ વડા પ્રધાન અને ગૃહ પ્રધાન હતા.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

icerajkot

joinicerajkot.com
join our whatsapp

icerajkotoofficial
join official telegram channel

8) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. દર વર્ષે 16 ડિસેમ્બરને ભારતમાં વિજય દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
2. આ દિવસે, 1971ના યુદ્ધમાં શહીદ થયેલા બહાદુર સૈનિકોને શ્રદ્ધાંજલિ અર્પણ કરવામાં આવે છે.
3. આ યુદ્ધ સાથે, પૂર્વ પાકિસ્તાનને આઝાદી મળી અને બાંગ્લાદેશના રૂપમાં એક નવું રાષ્ટ્ર બન્યું.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

9) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 15 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, સાત વખતના ફોર્મ્યુલા વન (F1) ચેમ્પિયન લુઈસ હેમિલ્ટનને મોટરસ્પોર્ટની સેવાઓ માટે “નાઈટફૂડ”નું બિરુદ મળ્યું.
2. હેમિલ્ટન નાઈટફૂડ મેળવનાર ચોથો F1 ડ્રાઈવર છે.
3. તે અગાઉ 2007 થી 2012 સુધી મેક્લેરેન માટે ડ્રાઈવ કરી ચૂક્યો છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

10) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારતમાં 18 ડિસેમ્બર 2018 ના રોજ લઘુમતી અધિકાર દિવસની ઉજવણી કરવામાં આવે છે.
2. ભારતમાં કુલ વસ્તીના 19% લઘુમતીઓ છે.
3. જમ્મુ અને કાશ્મીર, મેઘાલય, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ અને લક્ષદ્વીપ એ કેટલાક રાજ્યો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો છે જેમાં બહુમતી સૂચિત લઘુમતીઓ છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

11) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. દર વર્ષે 18 ડિસેમ્બરને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થળાંતર દિવસ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે.
2. યુનાઈટેડ નેશન્સ જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા 4 ડિસેમ્બર 2000 ના રોજ ઠરાવ 55/93 પસાર કરીને તેની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી.
3. 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ, સ્થળાંતર કરનારાઓની સંખ્યા 45.6 કરોડ હતી. આ દેશની વસ્તીના લગભગ 38% છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

12) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 16 ડિસેમ્બર, 2021ના રોજ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સાંસ્કૃતિક એજન્સી, UNESCO એ અમૂર્ત સાંસ્કૃતિક વારસાની સૂચિમાં ‘જૌમૌ સૂપ’ નામના પરંપરાગત હૈતીયન સૂપનો સમાવેશ કર્યો.
2. તે સ્કવોશ-આધારિત સૂપ છે અને 1 જાન્યુઆરી, 1804 ના રોજ હૈતી સ્વતંત્ર થયું ત્યાં સુધી ફ્રેન્ચ વર્ચસ્વ હેઠળના ગુલામો માટે લાંબા સમયથી પ્રતિબંધિતનું પ્રતીક બની ગયું છે.
3. અમૂર્ત હેરિટેજ સૂચિ વિશ્વભરના સમુદાયોની પરંપરાઓ અને માહિતીની દૃશ્યતામાં સુધારો કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તૈયાર કરવામાં આવી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

13) નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. નાગાલેન્ડ ‘મોન’ ડિસ્ટ્રિક્ટ લિવિંગ કોગ્રેક રેગ્યુલરલી આદિજાતિ ‘કોગનેક યુનિયન’ (કોન્યાક યુનિયન - KU) ની સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે.
2. ‘લાઓ ઓંગ મો’ એ તેમનો બીજો તહેવાર છે, જે ઓગસ્ટ/સપ્ટેમ્બર મહિનામાં ઉજવવામાં આવતો પરંપરાગત લણણીનો તહેવાર છે.
3. કોન્યાક નાગા એ તમામ નાગા જાતિઓમાં સૌથી મોટો સમુદાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1 અને 2 (B) 2 અને 3
(C) 1 અને 3 (D) 1, 2 અને 3

ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો

GPSC 1/2, PI, PSI/CONSTABLE, S.T.I.,
Dy.SO, નાયબ મામલતદાર,
બિનસચિવાલય કલાર્ક, તલાટી, TET, TAT વગેરે
વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ
માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની લેટેસ્ટ માહિતી અને ફ્રી મટીરિયલ્સ
તેમજ રેગ્યુલર કરંટ અફેર્સ મેળવવા માટે
નીચે આપેલા અમારા
Social Media Icon પર Click કરો.

JOIN OUR WHATSAPP GROUP
joinicerajkot.com

JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

YouTube
ICE RAJKOT

Instagram
ICE RAJKOT

Facebook
like | comment | share
ICE RAJKOT

twitter
ICE RAJKOT